

Läänemaa
Ühisgümnaasium

2018/2019. ÕPPEAASTA AASTARAAMAT

Foto Karl Jakob Nöör

Foto: Vendo Jugapuu

Koostajad
Jaana Maripuu ja Katrin Seppel

Haapsalu 2019

Sisukord

Läänemaa Ühisgümnaasiumi kuues õppeaasta	6
1. Töötajad	7
2. Hoolekogu	9
3. Õpilased	10
4. Õpilasesindus VÕLV	21
4.1 VÕLVi tegemised	24
5. Huviringid	27
5.1 Meediaringi tegemised	27
6. 100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus	28
6.1 Suur kokkutulek 8. detsembril 2018	28
6.2 Muusikal „100 aastat koolielu“	32
6.3 Valmis kogumik „Lend“	36
7. Koolimuuseum	37
7.1 Koolimuuseumi tegevusest Läänemaa Ühisgümnaasiumis	37
7.2 Märke Läänemaa Ühisgümnaasiumi kogust	40
8. Kooli sündmused ja ettevõtmised	42
8.1 Õppeaasta avaaktus	42
8.2 Sinilinnuaeg	43
8.3 Muusikapäev	44
8.4 Õpetajate päev	46
8.5 Õpetajate päeva stend	46
8.6 Hõimupäevad	47
8.7 Ajalookonverents	49
8.8 VI monarhi valimine	50
8.9 Üle-euroopaline tõlkevõistlus Juvenes Translatores	51
8.10 Jõuluball 2018	52
8.11 LÜG Playback Show 2019	54
8.12 Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus	56
8.13 Sõbrapäev	57
8.14 Eesti 101. aastapäeva aktus	59
8.15 Ba-Bah näitus	60
8.16 Ernst Enno etluskonkurss	61
8.17 LÜGness	62

8.18	Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng	65
8.19	Rahvusvaheline tantsupäev	66
8.20	Tutipidu	67
8.21	Ajarännak aastasse 1869	68
8.22	Direktori vastuvõtt	70
8.23	Kooliaasta lõpetamine	70
9.	Külalisesinejad ja tunnid väljaspool kooli	71
9.1	Külalisesinejad	71
9.1.1	Kaasõpilased 10.M õpilastele majanduse tundi andmas	71
9.1.2	10.M klassil külalisõpetajad tundi andmas	73
9.1.3	10.LR õpilased kuulasid tundi õpilasfirmadest	73
9.1.4	Ettevõtlusnädala külaline majandusklassidele	74
9.1.5	Tamur Tohver pidas loenguid LÜGis	76
9.1.6	Loeng „Kuidas raha töötab?“	78
9.1.7	LÜGis külas filosoof Margus Vihalem	80
9.1.8	Madleen Vapper andis meediakursuse tundi	81
9.1.9	LÜGis pidas loenguid Tartu Ülikooli keeleteadlane	82
9.1.10	Kirjandustund Jim Ashileviga	83
9.1.11	LÜGi külastas Tšehhi suursaadik	85
9.1.12	Rahatarkuse tund Läänemaa Ühisgümnaasiumis	86
9.1.13	Naistepäeval külastas LÜGi Liisa-Ly Pakosta	87
9.1.14	11.M õpilased õppisid kindlustusega seotud teemasid	89
9.1.15	11.M õpilaste kohtumine ettevõtjaga	90
9.2	Õppetunnid väljaspool kooli	92
9.2.1	10.S ja 10.H õpilased INNOKAS õppimas	92
9.2.2	Kirjandustund Haapsalu tänavail	93
9.2.3	Raamatukogutunnid rikastavad kirjanduseõpet	94
9.2.4	10. majandusklassi õpilaste tund Maksuametis	95
10.	Kooli spordiüritused	97
10.1	Kooli orienteerumisvõistlus	97
10.2	Spordinädal	97
10.3	LÜGi liikumispäev – kelgupäev	98
10.4	Klassidevahelised võrkpallivõistlused	99

10.5	Kevadine spordipäev	101
11.	Mälumäng	102
11.1	LÜGi mälumängusari	102
11.1.1	LÜGi mälumängusarja esimene mäng	102
11.1.2	LÜGi mälumängusarja teine mäng	102
11.1.3	LÜGi mälumängusarja viimane mäng	103
11.2	Läänemaa koolinoorte mälumängusari	104
11.2.1	Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng	104
11.2.2	Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng	105
11.2.3	Läänemaa koolinoorte mälumängusarja III mäng	106
11.2.4	Maakondlik koolinoorte individuaalne mälumäng	108
12.	Suunapäevad ja -üritused	109
12.1	Humanitaarsuund	109
12.1.1	Humanitaarsuuna suunapäev – punane vaip ja punane terror	109
12.1.2	Brita Lubi osales ettekandega humanitaarainete õpilaskonverentsil	111
12.1.3	Ole silmapaistev - helkivate aksessuaaride workshop	113
12.1.4	Nüüdiskunst ja nüüdisteater humanitaaride suunapäeva keskmes	114
12.1.5	Suunapäev Tammsaare seltsis	116
12.1.6	10.H klassi suunapäev	117
12.2	Majandussuund	119
12.2.1	Õpilasfirmade alustamise üritus HAKKATON 2018 Tartus	119
12.2.2	Majandus- ja ettevõtluspäev Viljandimaal	123
12.2.3	Andrei Sadovoi tutvustamas programmi Changemakers	126
12.2.4	Õpilasfirmade laat Raplas	127
12.2.5	11.M õpilased suunapäeval Tallinnas ja Harjumaal	131
12.2.6	Praktilise turunduse kursus	133
12.2.7	Kõige innovaatilisem õpilasfirma on SaddleHat	140
12.2.8	KAMA 3 – kursus arenevatele marketingi turgudele	141
12.3	Sotsiaalsuund	143
12.3.1	Kogukonnapraktika laat	143
12.3.2	Suunapäev Tallinnas	144
12.3.3	Kogukonnapraktika	146
12.3.4	Suunapäev Tallinnas	147

12.4	Loodus- ja reaalsuund	149
12.4.1	10.LR õpilastel tund Teadlaste Öö festivalil	149
12.4.2	Läänemaa loodusõppepäev	151
12.4.3	Vilistlased tutvustamas looduskaitse vajalikkust ja programme	154
12.4.4	11.LR klassi väljasõit Tallinna	155
12.4.5	Marie Põlluaed kutsuti teadustööde konkursi II vooru	158
12.4.6	Matamängude päev	159
12.4.7	Rahvusvaheline viktoriin „Noored Euroopa metsades“	160
12.4.8	RMK metsaviktoriin 2019	163
13.	Väljasõidud	164
13.1	Maailmareligioonide päev Tallinnas	164
13.2	11.LR klassi õppepäev Tallinnas	166
13.3	11. klasside õppepäev Tartu Ülikoolis	167
13.4	LÜGi õpilased osalesid Looduskultuuri seminaril	170
14.	Välisprojektid	170
14.1	LÜGi esindus Odsherredi Gümnaasiumis Taanis	170
14.2	Projekt „Liha“ koostöös Tampere sõpruskooliga	172
14.3	Lihafestival Tampere	174
15.	Väga hea õppeedukusega õpilased	177
16.	Parimad tulemused olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel	181
16.1	Spordivaldkond	181
16.2	Humanitaar- ja sotsiaalvaldkond	184
16.3	Loodus-, reaal- ja majandusvaldkond	187
17.	Kuld- ja hõbemedaliga lõpetajad	189
18.	Aukoja liikmed 2019	190
19.	Lõpetajad 2019	190
20.	Äramärkimist ja esiletoomist väärivad õpilaste tööd	194
20.1	Johanna Liiv „Minu arm – Eesti“	194
20.2	Liisalota Kroon „Keel liidab“	196

Läänemaa Ühisgümnaasiumi kuues õppeaasta

Läänemaa Ühisgümnaasium sai lõppenud õppeaastal korraga nii kuue- kui ka saja-aastaseks. 2018. aasta detsembris täitus sada aastat eestikeelse gümnaasiumihariduse sünnist Haapsalus. Väarikat tähtpäeva kogunesid koos tähistama Läänemaa Ühisgümnaasiumi, Haapsalu Gümnaasiumi, Haapsalu I keskkooli ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi vilistlased. Saja-aastasest hariduse ajaloost andis värvika ülevaate Kai Tarmula lavastatud koolimuusikal „Sada aastat koolielu“. Raske võib olla endale ette kujutada, kuidas nägid maailma need õpilased, kes 100 aastat tagasi kooli astusid. Küll aga jäid neid saatma ja saadavad meidki tänaseni esimese direktori Anton Üksti soovid oma õpilastele - „... Et eluteed nad rajaksid endile usinuse, viisakuse ja kohusetundega ja et meeles oleks neil alati au, isamaa ja kodu.“

Iga kooli suurimaks uhkuseks on tema õpilased, nende kõrge lend ja saavutused ning oma kooliõdede ja koolivendade tegemistest kuulates läheb ikka meel elevile. Haapsalust sirgunud ja endale nime teinute hulgas leiame sportlasi, muusikuid, arste, poliitikuid ja teadlasi. Juba täna saame kaasa elada meie õpilaste Carmen-Lii Targamaa (vehklemine) ja Elari Tahvinovi (laskmine) saavutustele rahvusvahelisel tasandil. Õpetajad tunnevad alati rõõmu sellest, kui näevad mõnd õpilast endast elus mööda minemas. Lõppenud õppeaastal tunnustati Haapsalu aasta õpetajana muusikaõpetajat Karin Lükk-Raudseppa, Haapsalu hariduselu edendajana ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetajat Kalle Lõunat ning Läänemaa aasta gümnaasiumiõpetajana Rea Rausi.

Siit raamatust, hea lugeja, leiad veel palju meie tänaste õpilaste ja õpetajate põnevaid tegemisi ja suurepäraseid tulemusi.

Head lugemist!

Ain Iro
direktor

1. Töötajad

1. Tiina Brock	eesti keel ja kirjandus
2. Ülle Ehala	eesti keel
3. Ulrika Grauberg	rahvatants
4. Mairi Grossfeldt	huvijuht
5. Karl Hein	ajalugu ja ühiskonnaõpetus
6. Viire Hints	õppealajuhataja, matemaatika
7. Embi Hunt	saksa keel
8. Mati Hunt	majandusjuht
9. Anneli Ilves	raamatukoguhoidja
10. Ain Iro	direktor, programmeerimine
11. Knud Jessen	hispaania keel
12. Maret Järveots	eesti keel ja kirjandus
13. Kaja Kreek	eesti keel ja kirjandus
14. Renata Lukk	inglise keel
15. Ülle Lumeste	matemaatika
16. Kalle Lõuna	ajalugu ja ühiskonnaõpetus
17. Karin Lükk-Raudsepp	muusika, noortekoor
18. Jaana Maripuu	inglise keel
19. Kadri Mitt	matemaatika
20. Ekaterina Mokhovikova	inglise keel
21. Leelo Paju	kehaline kasvatus
22. Karel Rahu	kunstiõpetus, draamaring
23. Imbi Raudkivi	geograafia, majandus
24. Rea Raus	inglise keel, majandus
25. Evi Riivits	matemaatika
26. Annika Rouhiainen	õppenõustaja
27. Katrin Seppel	juhiabi, haridustehnoloog
28. Varje Sild	vene keel
29. Tiiu Soostar	vene keel
30. Tõnu Tiit	keemia ja füüsika
31. Aavo Tomingas	kehaline kasvatus
32. Monika Undo	eesti keel ja kirjandus

33. Mall Vainola

bioloogia, haridustehnoloog

34. Henry Viiret

IT administraator

Läänemaa Ühisgümnaasiumi töötajad 2018/2019.

Foto: OÜ Pildikompanii

2. Hoolekogu

Hoolekogu koosseis 2018/2019

- Esimees Karita Lubi, lapsevanemate esindaja
- Aseesimees Kalle Lõuna, õppenõukogu esindaja
- Madis Kütt, vilistlaste esindaja
- Lauri Luik, vilistlaste esindaja
- Liina Põld, toetava organisatsiooni esindaja (Haapsalu Linnavalitsus)
- Johanna Liiv, õpilasesinduse esindaja
- Ruth Opmann, koolipidaja esindaja (Haridus- ja Teadusministeerium)

Lastevanemate esindajale kooli hoolekogus annab nõu lastevanemate nõukoda, kuhu on valitud iga klassi lastevanemate hulgast üks liige.

Nõukoja koosseis 2018/2019

- 10.H Aarne Keldrima
- 10.LR Ülle Karjane
- 10.M Angeliina Schwindt
- 10.S Janek Niit
- 11.H Eva Makienko
- 11.LR Einar Luiga
- 11.M Alar Murik
- 12.H Piret Saar
- 12.LR Piret Soonmann
- 12.M Karita Lubi
- 12.Ü Merilin Niilop

3. Õpilased

10.H, klassijuhataja Tiina Brock

Foto: OÜ Pildikompanii

Egert Heinorg, Jan Jeeberg, Madelen Kalvik, Margareth Kampmann, Merel Keldrima, Eliis-Maria Koit, Sander Kollom, Liisalota Kroon, Kendra Kurisman, Karita Lingkreim, Kaarel Metssalu, Amanda Marie Paajanen, Laura Rouhiainen, Tauno Runtal, Arti Saral, Katarina Sits, Cärolyn Soidla, Liisi Suitsberg, Darja Zaboronok, Demis Teral, Luise-Maria Tombak, Melissa Tootson, Sandra Toper, Gregor Uustalu, Alice Ütsik

10.M, klassijuhataja Ülle Lumeste

Foto: OÜ Pildikompanii

Lisett Mary Aasma, Ätli Altosaar, Aleks Fedotov, Kris Kaasen, Peeter Kaus, Mattias Kerge, Kaspar Kohtring, Cristopher Kull, Marko Kütt, Kaarel Laherand, Lauri Lehtma, Jarmo Lempe, Kadi Mets, Kevin Otsus, Kristjan-Sander Peterson, Annabel Pindmaa, Anita Raag, Villem Rehkalt, Jelizaveta Salihova, Marlene Schwindt, Liisi Sillat, Merilyn Tüür

10.LR, klassijuhataja Kadri Mitt

Foto: OÜ Pildikompanii

Christian Aasmäe, Aleksandra Aljošina, Anna-Brett Aviste, Kevin Grahv, Braian Hanstein, Anastasija Initskaja, Kristjan Karison, Helena Karjane, Targo Kokvel, Karolina Lillemets, Sille Männik, Martin Noot, Janela Palmiste, Erik Pedak, Markus Rand, Karina Rog, Kristina Saumets, Karl-Alex Sokolov, Gertu-Liis Soosaar

10.S, klassijuhataja Tiiu Soostar

Foto: OÜ Pildikompanii

Aljona Anosova, Hendrik Astra, Eduard Boldyrev, Eric Mathias Hein, Kermo Ilau, Reio Ilau, Andrei Joonasing, Markus Jõgi, Mattias Metsalu, Markus Mursal, Ele-Riin Niit, Andrea-Garlet Ojamu, Albert Ovtšinnikov, Brita Prees, Hanna Pähn, Markus Rabi, Karmen Räli, Yelyzaveta Shama, Anette Valk, Richard Vana

11.LR, klassijuhataja Varje Sild

Foto: OÜ Pildikompanii

Doora Elmi, Magnus Jakob Epkin, Anastassija Fomenko, Johanna Jõgi, Kevin Kaljusaar, Kaari Kargu, Kristofer Kikut, Joonas Kirss, Mario Konks, Kärt Kurisman, Anastasija Leppel, Astrid Luide, Siim Luiga, Andri Meister, Ruslan Mištšenko, Mikk Naar, Marie Põlluaed, Triin Raid, Pia Margaret Reinberg, Märten Matthias Rääli, Sander Saska, Ilja Serenko, Marcus-Indrek Simmer, Anastasija Skatško, Julia Smirnova, Jaanis Soosaar, Carmen-Lii Targamaa, Rasmus Romeo Truuver, Aivar Vetter, Anna Maria Õun

11.M, klassijuhataja Embi Hunt

Foto: OÜ Pildikompanii

Aleksei Bazõlev, Kati Kahn, Jander Korpe, Mihkel Kurisman, Andreemar Lembergs, Anete Loorits, Marten Murik, Matis Paat, Kelly Pahk, Maria Palk, Erik Mihkel Pukk, Sten Põld, Aulike Põllumägi, Kädi Raadla, Laura Rohilaid, Rachel Sarapuu, Sannor Soon, Anna Maria Spiegel, Karl Erik Zimmer, Elari Tahvinov, Martti-Johannes Tenson, Kristina Tšalova, Rasmus Valdmann, Marten Valk, Joosep Valm, Caddy Veersalu

11.H, klassijuhataja Rea Raus

Foto: OÜ Pildikompanii

Arlethe Annus, Markus Häidberg, Anni Kallas, Marii Kasepalu, Keven Kirs, Karolin Kullison, Hendrik Laanjõe, Elen Lehtmaa, Tindur Hugo Sigurdsson Leškin, Nele Lillemäe, Marili Maaker, Sven Makienko, Grete Moks, Anna-Maria Mustkivi, Laura Mägi, Virdžinja Nargla, Jane-Riin Niit, Liisa Nork, Robin Pae, Mariliis Remmel, Kariina Sarapuu, Eliisa Johanna Sims, Monika Taska, Triina Treiman, Annabel Triebstock, Annabel Uustalu, Ronja Emili Veski, Minna-Liisa Vikman, Karl-Armin Võsur

12.LR, klassijuhataja Marek Järveots

Foto: OÜ Pildikompanii

Joosep Altmets, Cärolin Grahv, Hain Hansman, Myrell Kalda, Kiur Kaljuvee, Karl-Ruuben Kauksi, Kerli Kisler, Älice Kollo, Karolin Kängsepp, Jako Laherand, Laura Lazarev, Ranar Leisson, Joosep Lillemägi, Kenny-Robin Mastakov, Aveli Meeles, Reio Mikk, Marko Paat, Raul Paju, Helery Piir, Sten Raak, Viktor Romanov, Kerli Süster, Reno Špitsmeister, Alike Tarakanova, Henriette Uustalo, Kirti Kristi Viidas

12.M, klassijuhataja Imbi Raudkivi

Foto: OÜ Pildikompanii

Elis Aksli, Roger Ase, Estin Engbusk, Viktoria Joonasing, Elery Kallas, Mattias Lao, Jaan Lilles, Ants Lobjakas, Brita Lubi, Eliisbeth Lääne, Anete Matto, Emma Katariina Paaajanen, Jarita Maaria Rintamäki, Liisa Sadam, Reneli Saumets, Susanna Suu, Rauno Tapner, Liisa Truu, Robin Ulla, Kärt Vassar, Kaspar-Rasmus Vilta, Marleen Võsa

12.H, klassijuhataja Karl Hein

Foto: OÜ Pildikompanii

Kärolin Aviste, Alexander Clavel, Karmo Einmann, Orm Jondalar Jürgenson, Kelly Karlson, Sandra Kasepõld, Vadim Konov, Gert Käsk, Getter Leppikson, Johanna Liiv, Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus, Karmel Lääts, Ago Martin Mäesalu, Laura-Gerda Poolamäe, Morten Saar, Siim Suitsberg, Kristina Zubkova, Anette Marilin Villand, Anett Voorel

12.Ü, klassijuhataja Kalle Lõuna

Foto: OÜ Pildikompanii

Vjatšeslav Hohlatov, Karl Gregor Jakk, Liisi Kajo, Adele Lass, Alger Lazarev, Kaspar Joonas Laurmann, Tailia Leer, Kirke Triin Lembinen, Vilma Marie Loos, Eenok Nõlvak, Randar Nõva, Gregor Palmits, Eduard Petrov, Mari-Ann Pokrovski, Riin Rosenberg, Grete Sadulsepp, Dan Taidla, Merilyn Tamm, Annaliis Tähe, Karl-Edward Uibo, Kristjan Võsu

4. Õpilasesindus VÕLV

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilasesindus VÕLV (Võluvate Õpilaste Loominguline Valitsus) loodi 4. septembril 2013.

VÕLV on LÜGi õpilaste esindusorgan, kuhu kuuluvad kõigi klasside õpilaste valitud esindajad ja õpilased, kes huvituvad koolielu põnevamaks muutmisest. Õpilasesinduse tööd juhib juhatus, mis on viieliikmeline: monarh, asepealik, infopäalik ja 2 nõunikku. Monarh ja asepealik valitakse õpilaskonna ja õpetajate poolt hääletuse teel. Infopäalik ja nõunikud valitakse VÕLVi üldkogu liikmete poolt.

VÕLVi meeskond koosneb juhatuse liikmetest, vabatahtlikest valdkonnajuhtidest ja klasside valitud esindajatest. Suurprojektide korral laieneb VÕLV õpilasakiiviks. Õpilasakiivi töös saavad kaasa lüüa kõik aktiivsed õpilased, kes selleks soovi avaldavad. Neile määratakse ülesandeid jooksvalt. VÕLVil on oma esindajad õppenõukogus ja kooli hoolekogus, viimane valitakse VÕLVi liikmete poolt hääletuse teel. Nii juhatus kui hoolekogu liige valitakse üheks õppeaastaks.

VÕLV seisab hea selle eest, et kõikidel õpilastel oleks võimalus kaasa lüüa koolipoliitika kujundamisel, saada kogemusi, oskusi ja enesekindlust ning avardada silmaringi.

VÕLV teeb koostööd Eesti Noorteühenduste Liiduga ja teiste haridust edendavate organisatsioonidega.

VÕLV PAKUB OMA LIIKMETELE:

- aktiivset osalemist kooli näo kujundamises;
- omaalgatuse toetamist;
- pidevat infot koolitustest ja üritustest;
- tasuta või odavamad koolitusvõimalust õpilasesinduse arendamiseks;
- kogemuste saamist ja eneseteostamise võimalust juhtimises, meeskonnatöös, esindamises, ettevõtlikkuses jne.

VÖLVi juhatuse liikmed

Monarh Gert Kask

Asepäalik Anette Marilin Villand

Asepäalik Joosep Altmets

Nõunik Emma Katariina Paajanen

Nõunik Siim Luiga

VÕLVi liikmed 2018/2019

10.H Merel Keldrima, Liisalota Kroon, Kaarel Metsalu, Katarina Sits

10.LR Targo Kokvel, Sille Männik, Karina Rog

10.M Kaspar Kohtring, Kristjan-Sander Peterson, Marlene Schwindt

10.S Grete Luts, Mattias Metsalu, Hanna Pähn

11.H Virdžinja Nargla, Anni Kallas, Karl-Armin Võsur

11.LR Kärt Kurisman, Siim Luiga, Mario Konks

11.M Maria Palk, Laura Rohilaid, Rasmus Valdmann

12.H Gert Käsk, Karmo Einmann, Anette Marilin Villand, Johanna Liiv

12.LR Joosep Altmets, Viktor Romanov, Sten Raak

12.M Roger Ase, Viktoria Joonasing, Emma Katariina Paajanen

12.Ü Riin Rosenberg

4.1 VÕLVi tegemised

Õpilasesinduse VÕLV koolituslaager

VÕLV andis uuele õppeaastale stardipaugu Tuksi koolituslaagris 6.-7. septembril. Nende imelise kahe päeva jooksul looduses võeti vastu uued võlvikad, pandi paika ürituste aastaplaan, arutleti kooli põhiväärtuste ja muu olulise üle. Aasta tuleb erakordselt sündmusterohke ja mis aga muud, kui vaim valmis panna! Peatselt on kümnendikele algamas Sinilinnu-aeg ja kampaaniamõllu stardivad monarhikandidaadid.

Maria Palk, 11.M õpilane

Võlvi koolituslaager septembris

Foto: Rasmus Valdmann

Võlvi koolituslaager septembris

Foto: Rasmus Valdmann

Võlvi koolituslaager septembris

Foto: Rasmus Valdmann

VÕLVi 2019 kevadised kokkuvõtted

30.-31. mail sõitis õpilasesindus VÕLV taaskord Tuksi metsade vahele laagrisse õppeaastat kokku võtma. Päikeselise kevadilma saatel analüüsiti kooli kodukorda, arutleti muudatuste üle ja eesmärgistati järgnevat kooliaastat ning tehti hulganisti grupitöid. Tõise meeleolu kõrval aga ei unustatud ka lõbu ja lusti – toimus traditsiooniline fotokonkurss, kirjutati üksteisele laule ning hilistel õhtutundidel maiustati isetehtud kookidega.

Nagu igakevadiseks traditsiooniks on kujunenud, anti välja ka kolleegipreemiad:

VÕLVi Magister (autoriteet asjakohaste teadmiste läbi, hea nõu teadja ja jagaja) – **Gert Käsk**

VÕLVi Teemant (autoriteet isiklike kõrgekvaliteetsete tulemuste läbi; täpne, korrektne ja väsimatu) – **Emma Katariina Paajanen**

VÕLVi Raudnael (hinnatuim partner, kellega koostöö on rõõmus, lihtne ja tulemuslik; hea meeskonnatöö liige, kelle peale võib alati kindel olla) – **Siim Luiga**

VÕLVi Käivitaja (üllataja uute ideede ja pealehakkamisega) – **Katarina Sits**

VÕLVi Silmad (märkab tunnustada, abistada, kitsaskohti ja heategusid) – **Viktorija Joonasing**

VÕLVi Hõbehuul (jutul on väärtust ja sisu, räägib õigel ajal õiges kohas õiget juttu) – **Siim Luiga**

VÕLVi Säde (silmasäraga väljakutsete tervitaja, põlemisega ülesannete lahendaja, entusiasmiga nakataja) – **Maria Palk**

Lisaks tiitliomanikele paistsid õppeaasta jooksul eriliselt silma veel **Anette Marilin Villand** (VÕLVi Sädeme nominent), **Johanna Liiv** (VÕLVi Hõbehuule nominent), **Joosep Altmets**, **Rasmus Valdmann**, **Mario Konks** ja **Karmo Einmann**.

Tähelepanuväärne on see, et VÕLVi Raudnaela tiitlile kandideeris kokku 14 inimest – see räägib tugevast tiimist ja ägedatest tiimikaaslastest, kellele saab kindel olla.

Johanna Liiv, 12.H õpilane

VÕLVi laager Tuksis 30.-31. mai 2019

5. Huviringid

2018/2019. õppeaastal tegutsesid Läänemaa Ühisgümnaasiumis järgmised huviringid:

- Rahvatants. Juhendajad Ulrika Grauberg ja Malle Õiglas
- Noortekoor. Juhendajad Karin Lükk-Raudsepp ja Ilona Aasvere
- Draamaring. Juhendajad Karel Rahu ja Siim Birk
- Võrkpalliring. Juhendaja Annika Rouhiainen
- Meediaring. Juhendajad Tiina Brock ja Henry Viiret

5.1 Meediaringi tegemised

Meediaringi tegemiste ja toimetamistega on võimalik tutvuda nende kodulehel <http://lygblogi.blogspot.com.ee/>.

2018/2019. õppeaastal avaldasid meediaringi õpilased oma blogis 10 postitust. Lisaks ilmusid koolilehe „Sinisulg“ 7.-9. number.

2.-4. novembril toimus Kadrina Keskkoolis Noorte Meediaklubi korraldatud meedialaager, mille teemaks oli koolilehe kirjutamine. LÜGist osalesid laagris Liisi Suitsberg, Kaarel Metssalu, Liisalota Kroon, Rasmus Valdmann, Anni Kallas, Andreemar Lembergs ja Maria Palk. Kadrinasse kogunes umbes sadakond gümnasisti ja üliõpilast üle Eesti. Koos veedeti 48 tundi, mille jooksul kirjutati valmis ajaleht nimega „Kadrinaalne virutaja” ning blogi.

6. 100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus

6.1 Suur kokkutulek 8. detsembril 2018

1918. aasta 19. detsembril loetakse Haapsalu eestikeelse gümnaasiumihariduse sünnipäevaks. Seekordne vilistlaste, endiste ja tänaste pedagoogide kokkutulek toimus laupäeval, 8. detsembril. Esmakordselt tähistasid juubelit kõik omaaegselt Läänemaa Ühisgümnaasiumist väljakasvanud koolid ühiselt. Egon Erkmanni poolt loodud logol on ühendatud kõigi nende koolide sümbolid ühtseks tervikuks. Kokkutuleku organiseerimist toetas

Haapsalu linn, peamisteks läbiviijateks olid tänased Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu Põhikooli pedagoogid ja õpilased.

Läänemaa Ühisgümnaasiumis olid ukсед avatud kõigile huvilistele. Võimalik oli tutvuda koolimajaga, käia tähetornis ja koolimuuseumis. Muuseumis oli näitus kooli lõpumärkidest, kus olid esindatud nii meie enda muuseumile kui ka ehtekunstnik Tõnu Laugule kuuluvad märgid.

Koolimaja aulas toimus eestikeelsele gümnaasiumiharidusele pühendatud kogumiku esitlus, mille käigus esitati raamatus olnud lugude kaudu tosin mälopilti. Mälestusi, olgu siis kunagise õpetaja või vilistlaste omi, lugesid ette tänased LÜGi õpetajad ja õpilased.

100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus

Foto: Arvo Tarmula

100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus

Foto: Arvo Tarmula

100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus

Foto: Arvo Tarmula

100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus

Foto: Arvo Tarmula

Esitluse järel kuulutas vilistlane Kaire Reiljan välja kauaaegse pedagoogi, koolidirektori ja vilistlase Andres Ammase fondi. Fond hakkab tegutsema Eesti Rahvuskultuuri Fondi juures ja annab välja stipendiume, millega tunnustatakse tõelisi Haapsalu patrioote, aga ka aktiivseid lugemishimulisi lapsi. See on tänuavaldus Andres Ammasele, kes oli ise südamega Haapsalu eest väljas ning lapsena innukas raamatukogukülastaja.

Õpetajate toas võtsid külalisi vastu Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi viimane direktor Leini Vahtras, uue Läänemaa Ühisgümnaasiumi esimene koolijuht Leidi Schmidt ning praegune direktor Ain Iro.

Pärastlõunal toimus Haapsalu kultuurikeskuses aktus-muusikal. Õhtul peeti Haapsalu Põhikoolis vilistlaspidu, rahvale esinesid ansambel Supernova ja Ivo Linna isiklikult. Lõbus ja aktiivne melu kestis välja varahommikuni.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, raamatu „Lend“ koostaja

6.2 Muusikal „100 aastat koolielu“

Sündmuse 100 aastat gümnaasiumiharidust Haapsalus tähistamise kulminatsiooniks ja suurprojektiks oli koolimuusikal, mis toetus Haapsalu I Keskkooli ja Haapsalu Gümnaasiumi muusikalitraditsioonile.

Noorte-muusikale pole kunagi liiga palju. Eriti neid, mis räägivad just oma kooli lugu – seekord siis väikelinna saja-aastase kooli lugu, mis vaatamata läbi aastakümnete pidevale reformimisele on nagu ühe suure pere lugu. Pealegi on vähe neid aastakümneid, mil muusikateatrit Haapsalu koolides tehtud ei ole. Meil kogukonnana on hoida nii imeline traditsioon.

Esimese etendusena Haapsalu gümnaasiumite muusikateatri ajaloos toodi lavale 1968. aastal Eugen Kapi kooliooper „Talvemuinasjutt“, viimaseks (enne seekordset) oli muusikal „Valeühendus“, mis loodi 2016 juba Läänemaa Ühisgümnaasiumis. See valiti Haapsalu kultuuriteoks 2016, lavastaja Kai Tarmula pälvis aga aasta kultuuritegija tiitli.

Haapsalu haridusjuubeli tähistamiseks loodava muusikali tööprotsess algas juba kevadel 2017 koos libreto autori Annel Aknaga arhiividest materjalide otsimisega ja vilistlastelt koolilugude korjamisega. Inspiratsiooni allikateks on õpilaste, õpetajate ja koolitöötajate mälestused.

Lavastusprotsess lavastaja Kai Tarmula eestvedamisel algas detsembris 2017 ja vältas 2019. aasta aprillini. Protsessi oli haaratud suur hulk õpilasi, õpetajaid ja vilistasi. Lisaks libreto autorile ja lavastajale on vilistlased näiteks saateansambli liikmed.

Laval oli 31 Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilast.

Näitlejad: Arlethe Annus, Roger Ase, Karmo Einmann, Estin Engbusk, Vadim Konov, Gert Käsk, Hendrik Laanjõe, Tailia Leer, Johanna Liiv, Nele Lillemäe, Joosep Lillemägi, Brita Lubi, Siim Luiga, Kadi K. E. Lõhmus, Aveli Meeles, Ago Martin Mäesalu, Mikk Naar, Raul Paju, Maria Palk, Erik Mihkel Pukk, Hanna Pähn, Sten Raak, Pia Margaret Reinberg, Viktor Romanov, Märten Matthias Rääli, Kariina Sarapuu, Reneli Saumets, Katarina Sits, Siim Suitsberg, Annabel Triebstock, Anette Marilyn Villand.

Laulujuhid: Karin Lükk-Raudsepp, Ilona Aasvere

Ansambli juht ja seaded: Antti Kammiste

Ansambel: Madis Kari, Kristo Kuuse, Jaan Lehepuu, Mart Mikson, Mattias Mutso, Tõnis Soots, Priit Zimmermann, Jaak Vasar

Koreograafid: Kai Tarmula, Karoline Suhhov (lõputants „Aeg ei peatu“)

Videokunstnik: Anti Rannus

Video ja reklaamid: Peeter Särg (Naxti)

Heli ja valgus: Karl Jakob Nöör, Remo Sirila

Tehniline tugi: Mati Hunt

Juuksurid: Marje Päeske, Annika Toomemägi (Salong Plus)

Meigikunstnikud: Elis Niils, Kelli Neitsov, Laura-Liisa Srubitsék

Lavatagune abitiim: Hanna-Liina Salumets, Kaarel Koit

Produtsent: Mairi Grossfeldt

Aitäh: Eesti Kultuurkapital, Haridus- ja Teadusministeerium, Haapsalu Linnavalitsus, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Maivel OÜ, Salong Plus, Naxti OÜ

Koolimuusikali lavastamise eesmärgid:

- 100 aastat gümnaasiumiharidust Haapsalus tähistamine.
- Kvaliteetne huviharidus.
- Õppe- ja huvitegevuse integreerimine.
- Traditsiooni hoidmine.
- Koostöövõimaluse pakkumine õpilaste, õpetajate, vilistlaste ja kogukonna vahel.
- Noorte omaalgatuse, ettevõtlikkuse, isetegevuse toetamine ja professionaalsete võimaluste pakkumine nende kultuurihuvi suurendamiseks.
- Kogukonna kultuurihuvi suurendamine läbi oma linna noortele kaasaelamise.

Tulem:

- 4 etendust täismajale: 6.-8. detsember 2018 (sh suur vilistlaste kokkutulek) + 3. aprill 2019.
- 5. aprillil etendus Paide Muusika- ja Teatrimajas kooliteatrite riigifestivalil.
- Kooliteater 2019 laureaat.
- Kooliteater 2019 parima juhendaja tiitel: Kai Tarmula ja Mairi Grossfeldt.
- Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupi aastapreemiad Läänemaa Ühisgümnaasiumile muusikali „100 aastat koolielu” väljatoomise eest.
- Haapsalu Aasta õpetaja 2018 – Karin Lükk-Raudsepp.
- Haapsalu säravaim kultuurisündmus 2018 – LÜGi muusikal „100 aastat koolielu”.

- Haapsalu Noortesõbralik tegu 2018 – juuksurite Annika Toomemäe ja Marje Päeske vabatahtlik panus muusikalis „100 aastat koolielu”.
- SA Läänemaa Haridusametuse aasta tegu 2018: Läänemaa Ühisgümnaasiumi muusikal „100 aastat koolielu”.
- Aasta Õpetaja gala „Eestimaa õpib ja tänab“ finalist.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

LÜGi muusikali "100 aastat koolielu" esietendus
06.12.2018 | Foto Markus Sein

LÜGi muusikali "100 aastat koolielu" esietendus
06.12.2018 | Foto Markus Sein

6.3 Valmis kogumik „Lend“

Kogumik „Lend. 100 aastat eestikeelset gümnaasiumiharidust Haapsalus 1918-2018“ jagab lugejaga killukesti sajandipikkusest Haapsalu eestikeelse gümnaasiumihariduse loost. 1918. aasta detsembris asus Anton Üksti juhtima eestikeelseid poeg- ja tütarlaste koole, millest kujunes Läänemaa Ühisgümnaasium, hilisem Haapsalu Gümnaasium. Pool sajandit kandis kool Haapsalu I Keskkooli nime. Sellest omakorda kasvas välja 8-klassiline kool, tulevase Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi eelkäija. 2013. aastal loodud riigigümnaasium ühendas need koolid jälle ühe katuse alla. Ruume on jagatud õpetajate seminari, õhtukooli, rootsi ja vene koolidega ning sõjaväe ja haiglaga. Koolipidajaks on olnud maakonna- ja linnaomavalitsus ning riik. Gümnaasiumiharidust on antud Kuuse ja Wiedemanni tänava majades, ent ka Kooli ja Vee tänaval. On olnud kolimisi, ahastust kehvade tingimuste pärast ja uhkust uue või renoveeritud koolimaja üle. Haapsalu kooliajalugu on mitmekihiliselt keeruline, uurijale raske ja lugejale huvitav.

Esimene Läänemaa Ühisgümnaasiumi juubelikogumik valmis 1928. aastal, noore kooli kümnendaks aastapäevaks. Tänapäevaks muutunud teos käsitles koolielu kõrval põhjalikult Haapsalu varasemat hariduslugu. 1993. aastal ilmunud „Läänemaa Ühisgümnaasium & Haapsalu 1. Keskkool“ rõhutab meie koolide järjepidevust. Ajalooõpetaja Kalev Proosväli kirjutas põhjaliku ülevaate gümnaasiumi algusaegadest ja Ellinor Merima koostas traditsiooniks kujunenud kronoloogia. „Kajakalendudes“ kolis täiendatud ajatelg lehekülgede allserva. Eelkõige on „Kajakalennud“ säravate persoonilugude paraad – autentsed, sageli humoorikad ja mõnikord tõsised lood. „Kajakalend“ ja „Kajakalend 2“ toimetaja Andres Ammas avaldas lootust, et eestikeelse gümnaasiumihariduse 100. sünnipäevaks ilmub taas uus kogumik.

Juubelikogumiku pealkiri „Lend“ sümboliseerib järjepidevust eelnevate põlvkondadega. Igal kevadel sirutab uus lend noori oma tiibu. Ja nii juba 96 korda järjest. Läänemaa Ühisgümnaasiumi sümboliks on volditav paberlind, koolimajas paiknevad kunstitööd „Lennula“ ja „Väljalend“. Kindlasti on kogumiku pealkiri ka kummardus „Kajakalendudele“.

Sajandipikkune eestikeelne gümnaasiumiharidus Haapsalus nõuab ajaloolisi tagasivaateid. „Lennu“ koostamisel on kasutatud ohtralt arhiivi- ja kooli muuseumi materjale. Lugeda saab Läänemaa Ühisgümnaasiumi eelkäijatest 19. sajandil ja 20. sajandi alguses, kooli algusaastatest, koolijuht Anton Ükstist ja seni teenimatult varju jäänud õpetajatest.

Põhjalikumalt on käsitletud keerulisi sõjaaegu ja võimude vahetumist. Lisanduvad lood Haapsalu I Keskkoolist, Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumist ja riigigümnaasiumi loomisest. Kogumikust leiab lugeja täiendatud kronoloogia, ajaloolisi käsitlusi, mälestusi, seni avaldamata fotomaterjali ja isegi mälumängu.

Kogumiku toimetaja ja paljude tekstide autor on Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajalooõpetaja Kalle Lõuna. Autoritena on panustanud kogumiku valmimisse Maara Üksti, Lea Teedema, Kalev Jaago, Karl Hein, Ivo Parbus, Aidi Vallik, Viive Etverk, Helgi Miller, Leidi Schmidt, Olli Toomik, Ilona Aasvere, Lauri Luik, Heinar Tuulberg, Tiina Brock, Maris Sander, Anton Malmi, Rea Raus, Renata Lukk, Kristjan Kaljuvee, Hanna-Liina Salumets, Tiiu Randmann-Mihkla, Margus Maiste, Helgi Kulbok, Leini Vahtras, Andres Huul. Enda meenutusi jagasid suusõnal Heino Noor, Ellinor Merima, Anne Mahoni, Mall Vainola jt. Kogumiku keeleteimetaja on Heli Tammik, kujundaja ja küljendaja Egon Erkmann. Andres Ammas tegutses selle nimel, et kogumik valmiks. Ta jõudis panna aluse „Lennu“ kontseptsioonile, kaasa tõmmata uusi autoreid ja teha esimeste kaastööde korrektuurid. Siis katkes tema lend...

Kogumik „Lend“ on digitaalselt kättesaadav: <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/117702>

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, raamatu „Lend“ koostaja

7. Koolimuseum

7.1 Koolimuseumi tegevusest Läänemaa Ühisgümnaasiumis

Läänemaa Ühisgümnaasiumi muuseumituba ei sündinud tühjale kohale. Suure töö tegi Haapsalu I Keskkooli ajalooõpetaja Ellinor Merima, kelle teeneks on koolimuseumi rajamine ja arendamine Kuuse tänava koolimajas. Tänaesse muuseumisse on jõudnud materjale ka omaaegsest Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumist, Haapsalu Üldgümnaasiumist ja mujaltki. LÜGi muuseumi arendamisse on panustanud Embi Hunt, Merilin Schults ja Kalle Lõuna.

Milleks on koolile vaja koolimuseumi?

Õppetöö mitmekesistamine. Muuseumi näitus või kogudes leiduvad esemed võimaldavad illustreerida erinevaid ajalooperioode, siduda minevikku tänasega. Nii on keskaja teema näitlikustamiseks LÜGi koolimuseumis eksponeeritud õpilaste praktilisi töid: Haapsalu

piiskopilinnuse makett, Otepää püssi ja ajutiselt ka rõngassärgi originaalsuuruses koopiaid. Õpilased on olnud kaasatud muuseumi materjalide korrastamisse. 2019 kevadel sai koolimuuseumi esemekogu täielikult digitaliseeritud 11.H klassi õpilase Mariliis Rembali praktilise töö käigus. Varem on õpilased osalenud Haapsalu 1. Keskkooli õppenõukogu protokollide ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi kroonikate digitaliseerimises. Seega võimaldab koolimuuseum noortel kokku puutuda museaalide säilitamise ja kasutamise esmaste põhimõtetega. Omandatud teadmisi ja oskusi on võimalik edukalt rakendada nii uurimis- kui ka projektitööde raames.

Kohaliku hariduse ajaloo talletamine. Haapsalus sündis eestikeelne gümnaasium 19. detsembril 1918, mil legendaarne koolijuht Anton Üksti võttis üle endise linnakooli Saksa okupatsioonist allesjäänud varad. Ülevõetud asjade seas leidis museaalset väärtust omavaid esemeid: „puust püssid, kipskujud, kapp zooloogia abinõudega ja kolm kasti mineraloogia näidiseid“. Tänapäevaks on Läänemaa Ühisgümnaasiumi muuseumil kolm põhikogu kokku umbes 1400 museaaliga. Kogud sisaldavad käsikirju, fotosid, esemeid, digitaliseeritud materjale ja palju muudki. Muuseum on spetsialiseerunud eelkõige eestikeelse hariduse loole Haapsalus. Loomulikult on väärtuslikke kooliajaloo materjale meie rahvusarhiivis ja erinevates „pärimusmuuseumites“, ent kohalikus koolimuuseumis lisandub veel üks oluline aspekt – kogukondlik mälu, suuline pärimus. Kontaktid pensionile jäänud õpetajate ja vanemate lendude vilistlastega annavad juurde emotsionaalse tausta.

Kooliajaloo uurimine. Tänu koolimuuseumis leiduvale on see tehtud märkimisväärselt kergemaks. Läänemaa Ühisgümnaasiumis on uurijale tagatud lugemiskoht, vajadusel saab kasutada arvutit. Kogud on süstematiseeritud ja tulmeraamatu abil on võimalik leida soovitud museaalid. Koolimuuseumisse kogutud materjale on kasutatud väitekirjade koostamisel, teadusuuringutes, artiklites, õpilasuuringutes. Kunagised õpilased, tänased vilistlased Laura Raadik ja Kertu Ilves koostasid kooliajaloo ülevaate, mis on külastajatele eksponeeritud koolimaja IV korruse stendidel. Õpilaselt Kristjan Kaljuveelt pärineb uurimistöo teemal „Läänemaa Ühisgümnaasiumi hoonete areng läbi ajaloo“. Arlethe Annus ja Annabel Triebstock käsitlesid oma uurimistöodes kunagise legendaarse muusikateatri „Pöialpoiss“ tegevust.

Põlvkondadevahelise sideme hoidmine. Koolimuuseumi külastavad nii õpilased kui ka nende vilistlastest vanemad ja vanavanemad. See on koht, kuhu saab tänane abiturient või vilistlane talletada enda lennu materjale ja olla kindlad, et neid hoitakse hoolega ja nad leiavad kasutust. Muuseumist on võimalik leida materjale kooli lõpetanute ja pedagoogide kohta. Muuseumi

külastavad mõistagi ajaloo huvilised, ent tõeliselt hakkab muuseumi püsinäitus kõnetama inimesi, kellel on kooliga olnud isiklik kokkupuude.

Kuidas jõuab museaal koolimuuseumisse? Tavaliselt võtab annetaja või info jagaja ühendust Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajalooõpetaja Kalle Lõunaga ja ühiselt selgitatakse välja eseme, info seos kooliga, määratakse aeg, seisukord ja unikaalsus. Museaal korrastatakse, võetakse arvele ja varustatakse tulmenumbriga. Läänemaa Ühisgümnaasiumile on tekkinud vilistlastest annetajate toetusel lõpumärkide kogu. Lõpumärgid on eksponeeritud klaasvitriinis, lisatud on andmed annetaja ja/või märgi omaniku kohta. Lõpumärk eksponeerituna on eriti tänuväärne, sest võimaldab luua sidet läbi aegade tänaseni välja.

Käesoleval aastal osales koolimuuseum esmakordselt muuseumiöö programmis, mille käigus külastasid meie muuseumit 18. mail 2019 arvukad huvilised. Sellel päeval tutvustati huvilistele koolimaja, võimalus oli külastada tähetorni, VÕLVi. Aulas oli eksponeeritud õpilase Doora Elmi praktiline töö – rõngassärk. Koolimuuseumis toimusid loengud koolimärkidest. Osaleda sai ülelinnalisel võistlusel „Õös on mustreid“. Meie kooli „mustriks“ oli nõukogude ajast pärinev plakat õppeedukuse muutumisest.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Koolimuuseum

7.2 Märke Läänemaa Ühisgümnaasiumi kogust

1

2

3

4

5

6

7

Muuseumi kogus on olemas lõpumärke igast kümnendist ja nende hulgas leidub tõelisi haruldusi.

Näiteks on säilinud esimese lennu märk aastast 1922. Märkide kujundus on õpilaskunstnike looming, kahjuks pole esimeste märkide autoreid teada. Juba esimesel märgil on näha kooli ajaloo peamisi sümboleid – kajakas.

Teine, tõrviku kujutisega märk on ainus teadaolev Rootsi Eraühisgümnaasiumi lõpumärk. Teatavasti loodi 1931. aastal Haapsalus Rootsi gümnaasium, mis tegutses tihedas koostöös

eestikeelse gümnaasiumiga Haapsalus. Paljud õpetajad olid koolil samad ning ühine oli ka direktor Anton Üksti (1888-1942). Esimene lend 11 õpilasega lõpetas 13. juunil 1936. Kool likvideeriti Nõukogude okupatsiooni ajal 1940. Sellest lõpumärgist oli varem olemas vaid üks mustvalge joonistus. Rootsieestlaste väljaandes „Kustbon“ avaldatud üleskutse täiendava informatsiooni saamiseks osutus viljakaks. Käesoleval suvel täienes märgikogu esimese lennu lõpetaja Berta Amani (1916-2018) lõpumärgiga. Teise maailmasõja ajal Rootsi põgenenud Berta oli pedagoog ja aktiivne eestirootsi kultuurielu eestvedaja.

Kolmas märk pärineb 18. humanitaarlennu lõpetajatelt 1940. aastal. Koolireformi käigus endine Läänemaa Ühisgümnaasium lõpetas oma tegevuse ja tööd alustas Haapsalu Gümnaasium, sellest siis ka lennunumber märgil – I. Märk anti kätte abiturientidele aktusel 1939 sügisel. See, et järgnes Nõukogude okupatsioon, oli juhus. Võib arvata, et juhuslikult punane märk ei valmistanud lõpetajatele rõõmu. Järgmine sama kujundusega märk on kaetud sinise emailiga. Omapärane on, et tollased abiturientid hakkasid lende loendama taas algusest, nüüd lõpetas mitte „uue“ Haapsalu Gümnaasiumi neljas, vaid „vana hea“ 21. lend.

See märk jõudis meie kooli tänu õpilasele Markus Häidbergile, kes leidis kodu kraamimisel karbi vanade märkidega. Nii jõudis ka see Ainna Riimastele kuulunud märk meie kooli tagasi. Täname perekonda ja eelkõige Maret Talvingut võimaluse eest märki demonstreerida meie muuseumis. Samuti pärineb nende perekonnakogust kunagise Haapsalu Gümnaasiumi/ Läänemaa Ühisgümnaasiumi mütsimärk (märk nr 5).

Kuuenda märgi said õpilased 1948. aasta sügisel. Osa abituriente paraku ei lõpetanud, sest nad küüditati Siberisse. Oleme lisanud ka nende kunagiste õpilaste nimed vilistlasnimekirjadesse. See oli ka viimane aasta, millal Stalini ajastul märke lubati välja anda.

1956 kujundas abiturient Räni Kalk uue, Haapsalu I keskkooli lõpumärgi, mis jäi aluseks järgnevatele. Märgil on ühendatud traditsioonilised sümbolid puri ja kajakas. Mustal pintsakul kantud sinivalge märk tekitas keelatud värvikombinatsiooni, mis kehtas seda aktiivselt kandma. Viisnurk märgil peideti kandmisel keti varju või viiliti üleüldse maha.

Kahjuks tänaseks on lõpumärgi traditsioon katkenud. Ehk tasuks mõelda selle traditsiooni taastamisele?

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

8. Kooli sündmused ja ettevõtmised

8.1 Õppeaasta avaaktus

Uuel kooliaastal alustas LÜGis õppimist 266 õpilast, nende hulgas 89 10. klassi õpilast.

Direktori Ain Iro kooliaasta avaaktuse kõnest jäi kõlama: „Minu suurim soov sellel aastal on, et ärge kaduge ära. Ärge astuge mööda teed, millel pole selget sihti. Kui leiad hea põhjuse, kui vaatad kaugemale oma hinnetest, kui võtad aktiivselt osa sellest, mida Sulle pakutakse, siis muutub ka õppimine palju huvitavamaks ja lihtsamaks.“

Vilistlaste nimel tervitas kooliperet valitsev monarh Hanna-Liina Salumets.

2018/2019 õppeaasta avaaktus

8.2 Sinilinnuaeg

24.-28. september said tuule tiibadesse meie sinilinnud. Esmaspäeval teatati 10. klasside õpilastele nende 12. klasside ristijad. Teisipäev oli kõigile hoovõtuks ning kolmapäeval läks programm hooga lahti. Ristitavad said enne tunde enda hoole alla muna ning neid kostitati erinevate ülesannetega. Kolmapäeval ehk esimesel teemapäeval „Eelmise sajandi disko“ oli kool täis tõeliselt stiilseid diskotajaid ning aulas viidi pikal vahetunnil läbi lõbusaid ühismänge. Neljapäeval, mil traditsiooniks on kanda vaid sinist, tutvuti mänguliselt kooli reeglitega. Õhtul toimus värvikas nõ katsumuste rada, kus tuli kümnendikel läbida mitmeid töötube ja takistusradu, mis kulmineerus vande andmisega. Reedel kinnitasid pidulikud kümnendikud allkirjaga oma Sinilinnuajast osavõttu ja vandes antud lubadusi. Kogu ettevõtmisest ei puudunud ka „Munatants“ ja „kommirünnak“!

Projektijuhid olid Anette Marilin Villand ja Gert Kask

Johanna Liiv, 12.H õpilane

Sinilinnunädal

Sinilinnunädal

8.3 Muusikapäev

1. oktoobri rahvusvaheline muusikapäev algas Läänemaal Mando Trio kontserdiga ühisgümnaasiumis.

Kontserdi kuulama olid tulnud ühisgümnaasiumi õpilased ja üksikud külalised. Enne kontserdi algust manitses kooli huvijuht Mairi Grossfeldt õpilasi, et nad terve kontserdi aja telefonis ei oleks.

Viljandist pärit trio, kuhu kuuluvad Hans Mihkel Vares, Tanel Sakrits ja Kristjan Kuusmik, uurisid enne kontserdi algust, kuidas õpilastel tunne on. „Te olete nii rõõmsad, et me oleme õnnelikud, et nii vara ärkasime,“ ütles Kuusmik. Teise loo ajal panid mandoliine mängiva trio liikmed õpilased labajalga tantsima, sest nagu trio liikmed ise ütlesid – tantsimine on üks muusika eesmärk. Ühtse ussina liiguti läbi ühisgümnaasiumi saali.

Trio mängis nii enda loomingut kui ka rahvaviise. Näiteks omaloominguliste lugude hulgas on neil „Provintsi polka“, mis on pühendatud Viljandis Rohelise maja kohvikus müüdavale provintsi saiale. Samuti on neil lugu „Angry birds“ (vihased linnud), mis räägib rändlindudest.

Lugude vahepeal rääkis Kuusmik lugusid. Näiteks rääkis ta loo sellest, kuidas temast mandoliinimängija sai.

Malle-Liisa Raigla, Lääne Elu

Mando Trio Läänemaa Ühisgümnaasiumis

Foto: Arvo Tarmula

8.4 Õpetajate päev

Õpetajate päeval leidsid aset vahvad rollivahetused ning mäng Rooside sõda õpetajate ja monarhi kandidaatide vahel. Õpetajate päeva tähistamise projektijuht oli Maria Palk ja Rooside sõja eest vastutas Mario Konks. Rooside sõja vaimustav läbiviija oli Vadim Konov.

Rooside sõda

8.5 Õpetajate päeva stand

Sedakorda otsustasid meie kooli õpetajad õpetajate päeva puhul vaadata tagasi oma käidud kooliteele. Pärast mõningast kappides, pööningutel ja ajus ringituhlamist leiti nii mõndagi huvitavat, mida teistega jagada. Nii saigi üles pandud stand.

Stand sai huvitav ja emotsionaalne. Fotodel nägime oma ajastu koolivormides püüdlikke tulevaseid pedagooge, kelle silmis põles juba siis tuline soov kedagi õpetama hakata.

Igati eeskujulikud õpilased olid need meie õpetajad! Küll nad said häid hindeid ja kiituskirju! Käekirjad olid justkui näidised. Aga mitte kõikide õpetajate killukesel eluloost ei näe me standil. Küllap nemad annavad meile edaspidi teada, kuidas neil koolis läks.

Lähemalt saime teada, kuidas koolielu käis, neilt õpetajatelt, kes oma juhtumistest ja eluolust meile kirjutasid. Nagu sealt selgus, ei olnud see koolielu nii lihtne ega roosiline midagi – kontroll õpilaste üle oli kohati päris tugev ja ega õpilasedki alati kukupaid polnud. Vigureid on ikka tehtud.

Küllap see väljapanek oli tore vaadata kõigile – praegused õpilased said võrrelda oma koolielu oma õpetajate omaga ja õpetajatel oli kindlasti värskendav oma kooliaegset aega meenutada. Kasulik kah!

Anneli Ilves, raamatukoguhoidja

Õpetajate päeva stend

8.6 Hõimupäevad

LÜGi hõimupäevad olid sel aastal pühendatud Ungarile ja ungarlastele. Sel puhul olid koolis üles pandud teemakohane infostend ja näitus fotodega Budapestist, mille autor on Ungari aukonsul ja Munkacsy Mihaly nimelise Eestimaa Ungarlaste Ühingu juhataja István Bán.

10. oktoobril toimus ka kohtumine selle ühingu kahe liikmega, kelleks olid Munkacsy Mihaly nimelise Eestimaa Ungarlaste Ühingu liikmed Gabriella Nad ja ühingu juhataja István Bán. Mõlemad esinejad on Eestimaa ungarlased. Gabriella Nad on töötanud pikka aega ka giidina,

juhatades Ungari reise. Lisaks töid külalised kaasa hulganisti kingitusi, mis jagatakse järgmisel nädalal toimuva Ungari-teemalise viktoriini võitjatele, ja raamatukogule annetati mitu eksemplari ungari nüüdiskirjanduse ühe kõige populaarsema ja parema autori János Háynovellivalimik „Budapesti sillad“. Kõik need kingitused ja raamatud on Tallinna Ungari Instituudi poolt.

Kohtumisel õpilastega anti põhjalik ülevaade Ungarist kui maast, ungari keelest, kultuurist ja ajaloost. Sai kuulata nii Ungari hümmi, vaadata rahvatantsu kui näha-kuulda Ungari kaasaegset popmuusika esitajaid. Kohtumise sisse mahtus ka mini keeletund ja vähemalt esmane sõnavara sai küll kuulajatele selgeks. Seda tõendas kohtumise lõpus toimunud viktoriin, mille tublimatele vastajatele jagati Ungarist toodud maiustusi.

Koolisõoklas pakuti Ungari kööki tutvustavaid roogasid ja hõimupäevad lõpetas Ungaris tuntud etnobänd Berka oma kontserdiga.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Hõimupäevad

Ansambel Berka kontsert hõimupäevade raames

8.7 Ajalookonverents

8. oktoobril toimus LÜGi aulas Lääne-Eesti koolinoorte II ajalookonverents.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilastest esinesid konverentsil: Liisi Kajo (juhendajad Liisi Karydi ja Valdis Kajo) „Hiiumaa rõhkude valmistamine”, Brita Lubi (juhendaja Monika Undo) „Libahundimotiivi muutumine rahvapärimusest nüüdiskirjanduseni”, Ranar Leisson (juhendaja Knud Jessen) „Haapsalu tänavate nimed läbi aegade”, Kirke Triin Lembinen (juhendaja Imbi Raudkivi) „Haapsalu koolid 100 aasta jooksul 1918-2018“, Siim Suitsberg (juhendaja Tiina Brock) „Minu vanaema Maie Seppeli ja vanatädi Liia Belusovi mälestused Siberisse küüditamisest 1949”.

Konverentsi peakorraldajaks oli muuseumipedagoog Karin Mägi, konverentsi modereeris Haapsalu ja Läänemaa muuseumide juhataja Anton Pärn. Külalisesinejaks oli Eesti Mäluinstituudi teadur Hiljar Tammela, kelle ettekanne kandis pealkirja „„Kes vana asja meelde tuletab...” ehk miks uurida ajalugu?”.

Pärast konverentsi toimus koolimaja tutvustav ekskursioon, mille viis läbi 12.Ü õpilane Kirke Triin Lembinen.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

Ajalookonverents

8.8 VI monarhi valimine

Alates 5. oktoobrist, kui kuulutati välja LÜGi õplasesinduse VÕLVi juhiks pürgijad, pandi proovile nende sõnaseadmine, reageerimisvõime, loomingulisus ja nutikus. 9. ja 10. oktoobril toimusid tavakohased debatid, esimese läbiviijaks LÜGi neljas monarh Andree Prees ja teist juhatas debati-staazikas õpetaja Kalle Lõuna.

Hääletamine, otsene ning vabatahtlik (õpilaste valimisaktiivsuseks 83% – võrreldes eelmise aastaga kõrgem!), viidi läbi 11. oktoobril.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi VI monarh on Gert Kask.

Asepäälikuks valimine osutus ajalooliseks, võrdse häältearvuga on neid 2 – Joosep Altmets ja Anette Marilin Villand. Värske monarhi otsustada jäi, kas infopääliku ülesanded jäävad jagamisele või määrab ta need ühele asepäälikest.

Monarhi teatepulga andis üle LÜGi V monarh Hanna-Liina Salumets.

Monarhi valimisaja projektijuht oli Viktoria Joonasing.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

LÜGi VÕLVi juhatus, esiplaanil VI monarh Gert Käsk

8.9 Üle-euroopaline tõlkevõistlus Juvenes Translatores

22. novembril 2018 osales Läänemaa Ühisgümnaasiumi võistkond üle-Euroopalisel tõlkevõistlusel Juvenes Translatores.

LÜG valiti esmakordselt võistlejate hulka. Meie kooli esindasid Anni Kallas (11.H), Ronja Emili Veski (11.H), Vilma Marie Loos (12.Ü), Astrid Luide (11.LR) ja Märten Matthias Rääli (11.LR). Kõik osalejaid osalesid võistlusel oma kooli ruumides, korraldusmeeskond saatis

selleks vahetult enne võistlust tõlgitavad tekstid. Tõlkimise keerukus seisnes erinevate metafooride, kõnekäändude ja vanasõnade tõlkimises, mis olid põimitud alusteksti.

11.LR õpilase Märten Matthias Rääli tõlge prantsuse keelest leidis eraldi äramärkimist ning tuli kindlalt teisele kohale. Hea tulemuse tunnustamiseks oli Märten Matthias 22. veebruaril kutsutud vastuvõtule Euroopa Komisjoni Eesti esindusse.

Rea Raus, inglise keele õpetaja, LÜGi võõrkeelte töörühma eestvedaja

Tõlkevõistlus

8.10 Jõuluball 2018

20. detsembril toimus traditsiooniline jõuluball, mis oli sel korral eriti tähtederohke. Ballil osales rekordiliselt pea kakssada viiskümmend külalist. Programmi värvisid lummavad lauljad, imelised tantsijad, publikut naerutavad näitlejad ning maagiast pakatav mustkunstnik Aleksandr Zamashka. Õhtut vedasid vapustavad Liina Salumets ja Taniel Johan Eller. Kaasakiskuvat tantsumuusikat pakkus vaimustav Imre Saarna and The Beat, kes panid

tantsuplatsil kõik tähed tõeliselt särama. Peo lõpetas DJ puldis Markus Sein. Õhtutähtede tiitli võitsid Johanna Liiv ja Gert Kääsk (12.H). Võrratuid hetki jäädvustasid fotograafid Markus Sein ja Kaarel Metssalu.

Maria Palk, 11.M õpilane

Jõuluball 2018

Jõuluball 2018

8.11 LÜG Playback Show 2019

7. veebruari õhtul kogunesid Läänemaa Ühisgümnaasiumis meie õpilaste kehastuses värvikad staarid. Publikut köitsid enda lummusesse nii tuntud Eesti tegijad kui ka staarid kaugelt üle ookeani. Esitamisele tuli 14 peadpöörivat lugu ning lisaks loomulikult üllatus õpetajate poolt! Pilkupüüdvalt hoidsid tervikut koos noorhärredest õhtujuhid Vadim Konov ja Raul Paju, kuid et õhkkond liiga mehiseks ei läheks, tervitas greenroomis osalejaid koloriitne Maria Palk.

Sel aastal oli jäljendajaid hindamas eriti värvikas žürii, kuhu kuulusid Jennifer Marisse Cohen, Sünne Valtri, Pille Minev, Ingrid Mänd, Beebilõust, Andrei Zevakin ja Karl-Christoph Rebane.

Žürii otsused:

Eriauhinnad ehk eriliselt silma paistnud staarid:

Emma Katariina Paajanen

Maria Palk

Peeter Kaus (Jennifer Marisse Coheni eripreemia)

Sven Makienko (Beebilõusta eripreemia)

11.LR (Pille Minevi eripreemia)

12.M (Andrei Zevakini eripreemia)

parim naisstaar – Johanna Liiv

parim meesstaar (teist aastat järjest!) – Vadim Konov

4. koht – 10.H (Moulin Rouge „El tango de Roxanne”)

3. koht (+ Sünne Valtri eripreemia) – grupp „Elori sünnä“ ehk Gert Käsk, Vadim Konov, Siim Suitsberg, Ago-Martin Mäesalu ja Karmo Einmann (Backstreet Boys „I want it that way”)

2. koht – grupp „Jackson 12“ (Michael Jackson „Dangerous”)

1. koht – 12.H (Robbie Williams „Let me entertain you”)

Publik valis oma lemmikuks grupi „Elori sünnä“ (Backstreet Boys „I want it that way”)

Korraldajad ja tehniline tugi: Emma Katariina Paajanen, Johanna Liiv, Joosep Altmets, Mattias Metsalu, Maria Palk, Viktoria Joonasing, Laura Rohilaid, Targo Kokvel, Kaspar Kohtring, Remo Sirila, Albert Ovtšinnikov, Henry Viiret, Indrek Viiret, Kevin Laanemägi, Markus Jõgi, Martin Noot.

Johanna Liiv, 12.H õpilane

Playback Show 2019 I koht- 12.H Robbie Williams „Let me entertain you“

Playback Show 2019 publiku lemmik „Elori sunna“- Backstreet Boys „I want it that way“

8.12 Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus

14. veebruaril 2019 toimus kooli aulas Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus. Paremad kõned selgitas välja žürii, kuhu kuulusid piiskop Tiit Salumäe, ajalehe „Lääne Elu“ peatoimetaja Andrus Karnau, ajalooõpetaja Kalle Lõuna, kunstiõpetaja Karel Rahu ja raamatukoguhoidja Anneli Ilves.

Peapreemia pälvis 12.H õpilane Johanna Liiv kõnega „Minu arm – Eesti“

Lisaks peapremiale anti välja 4 eripreemiat:

Mattias Kerge (10.M) kõnega „Katsumuste kiuste EV 101“

Karita Lingkreim (10.H) kõnega „Miks sa nutad?“

Kaarel Metssalu (10.H) kõnega „Koguneme hiiele!“

Katarina Sits (10.H) kõnega „Hoidkem Eestit ja meie keelt“

Parimad said rahalise autasu Heino Noore stipendiumifondist.

Katrin Seppel, juhiabi

Johanna Liiv kõnevõistlusel

8.13 Sõbrapäev

14. veebruari – ülemaailmset valentini- ja/või sõbrapäeva – tähistas ka meie kool. Päeva värvideks (ka dresscode'iks) olid punane, roosa ja valge ning töötas sõbrapäeva postiteenus.

Vahetunnid olid sisustatud mitmete põnevate mängudega. Näiteks esemete leidmine ja toomine publiku seast, hammaste vahel oleva pliatsi abil kaardi kaunistamine ja paarilise tundmise mäng. Lisaks sellele, et mängudest osavõtjatel oli lõbus, suutsid nad lõbustada ka pealtvaatajaid ja võitsid rohkesti auhindu.

Terve päeva vältel käis ka oma südamesõbra otsimismäng. Hommikul kooli jõudes said kõik soovijad endale nn südamenumbri. Oma numbrile pidi õpilane koolipäeva jooksul leidma paarilise, tegema südamesõbraga konkursi korras pilti ja postitama selle Instagrami. Fotokonkursi võitjateks osutusid Liisalota Kroon ja Sille Männik.

Sõbrapäeva laadal said õpilased kaubelda omatehtud toodete või suupistetega. Laadast võtsid aktiivselt osa meie kooli õpilasfirmad: CableClip, Amytabag, TaimTime ja SaddleHat.

Lisaks sellele tegi Siim Suitsberg 12. humanitaarklassist lennupulma raames abieluettepaneku 12. majandusklassis õppivale Susanna Suule.

Kulminatsiooniks selgitati välja iga klassi kõige sõbralikum õpilane ja neid premeeriti väikese meenega.

Meie kooli selle õppeaasta kõige sõbralikumad õpilased on:

10.H – Katarina Sits

10.LR – Targo Kokvel

10.M – Liisa Salihova

10.S – Anette Valk

11.H – Annabel Triebstock

11.LR – Siim Luiga

11.M – Maria Palk

12.H – Anette Marilin Villand

12.LR – Kiur Kaljuvee

12.M – Reneli Saumets

12.Ü – Karl-Edward Uiibo

Sõbrapäeva korralduse eest täname järgmisi õpilasi: Anette Marilin Villand, Merel Keldrima, Kristjan-Sander Peterson, Hanna Pähn, Katarina Sits, Kaarel Metsalu ja Marlene Schwindt.

Mattias Metsalu, 10.S õpilane

Sõbrapäev 2019

8.14 Eesti 101. aastapäeva aktus

21. veebruaril toimus meie koolis Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud aktus, mis seekord peeti Haapsalu lossiplatsil vabadussõjas langenute mälestussamba juures.

Peale direktor Ain Iro avakõnet lauldi 11.H klassi õpilase Annabel Triebstocki eestlaulmisel Eesti hümnit. Seejärel esines ajalooõpetaja Kalle Lõuna lühikese ajaloolise ülevaatega neist päevist, mil 101 aastat tagasi kuulutati välja Eesti Vabariigi iseseisvus. 10.M klassi õpilane Mattias Kerge esitas Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistlusel eripremia saanud kõne „Katsumuste kiuste EV 101“. Järgnes lillepärja asetamine vabadussambale.

Anneli Ilves, raamatukoguhoidja

Eesti 101.aastapäeva aktus

8.15 Ba-Bah näitus

Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu Kunstikooli õpilased avasid 6. märtsil Haapsalu Linnagaleriis ühisnäituse „Ba-bah“. Näitus keerles teema ümber: rütm sõnades, helis, liikumises, maal, skulptuuris.

Teoste autoreid oli üle 20, kaasatud on ühisgümnaasiumi 11. klassi humanitaarsuund ning kunstikooli IV kursuse vilistlastega.

Näituse Ba-Bah avamine

8.16 Ernst Enno etluskonkurss

28. märtsil toimus maakondlik etluskonkurss, mis sel aastal oli ühtlasi Juhan ja Jakob Liivi üleriigilise etlusvõistluse eelvoor. Osalejail tuli peast esitada üks luuletus Juhan või Jakob Liivi loomingust ning proosapala valida nende autorite proosaloomingust, kes on pälvinud Juhan Liivi luulepreemia.

LÜGi õpilastest saavutasid 10.-12. klasside vanuserühmas koha kolme parima hulgas Katarina Sits (10.H) ja Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus (12.H), kes ühtlasi võitis ka peapreemia ning esindab maakonda 20. aprillil Alatskivil toimivas üleriigilises voorus.

Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus esitas proosatekstina Doris Kareva „Vaikuse lood” raamatust „Sa pole üksi” ning Juhan Liivi luuletuse „Mul kannatlik, hää süda on”.

Katarina Sits esitas proosatekstina katkendi Tõnu Õnnepalu romaanist „Mandala” ja Juhan Liivi luuletuse „Minu luule”.

Eripreemia sai ka Virdžinja Nargla (11.H), kes esitas proosakatkendi Viivi Luige raamatust „Varjuteater” ja Juhan Liivi luuletuse „Laulikutele”.

Kõigi juhendaja on õpetaja Tiina Brock.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Ernst Enno etluskursi parimad

8.17 LÜGness

1. aprillil sai hoo sisse järjekordne LÜGnessi rekordite nädal, mis sai võiduka lõpu 4. aprillil, selleks ajaks oli erinevatel aladel jõudu proovinud juba pea 100 õpilast.

Sellel aastal purustati 6 kooli senist rekordit ning toodi sisse ka uus ala, milleks oli vee joomine, mis oli sel korral ka osalejate poolest vaieldamatult kõige menukam.

Lisaks olid kavas traditsioonilised alad – 100g sibula söömine, nõõbikommide söömine, tagurpidi sõnade ütlemine, rattal seis, kätekõverdused, trepijooks, pallikõks, pastaka pudelisse panemine, ruubiku kuubiku lahendamine, teki tekikotti panemine, pastaka kokkupanek. Korraldustiimis olid: Kaarel Metsalu, Rasmus Valdmann, Mario Konks, Roger Ase, Liisa Salihova ja Gert Käsk.

Parimad tulemused:

Nõõbikommide söömine: Siim Suitsberg 27 tk minutis

Pallikõks: Marten Valk 74 korda

Pastaka kokkupanek: Siim Suitsberg 29,65 sek

Sibula söömine: Orm Jondalar Jürgenson 56,02 sek

Teki tekikotti panemine: Karl-Alex Sokolov 17,95 sek, uus kooli rekord

Tagurpidi sõnade ütlemine: Orm Jondalar Jürgenson 28 tk minutis

Pastaka pudelisse nina ja huultega panemine: Katarina Sits 18 tk minutis

Rattal seis: Kädi Raadla 3,53 sekundit, Kaarel Metssalu 28,12 sekundit, uus kooli rekord

Rubiku kuubiku lahendamine: Rasmus Romeo Truuver 33 sek, uus kooli rekord

Trepijooks: Keven Kirs 44,11 sek

Kätekõverdused: Emma Katariina Paajanen 38 tk minutis, Kevin Otsus 70 tk minutis, uus kooli rekord

Vee joomine: Katarina Sits 15,04 sekundit, uus kooli rekord, Siim Luiga 8,16 sekundit, uus kooli rekord

Maria Palk, 11.M õpilane

LÜGness - rattal tasakaalu hoidmine

LÜGness - sibula söömine

8.18 Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng

17. aprillil toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng, milles osalesid 12.H ning 12.M õpilased ühiskonnaõpetuse tunni raames. Simulatsioon andis õpilastele võimaluse mängida läbi Euroopa Parlamendi töö. Iga mängus osalenud õpilane võttis endale ühe Euroopa Parlamendi liikme rolli. Euroopa Parlamendi presidendiks määrati monarh Gert Kääsk ning ajakirjaniku rolli võttis enda peale Jarita Maaria Rintamäki.

Mängus otsisid õpilased lahendusi kolmele probleemile – prügireostusele, noorte tööpuudusele ning naistevastase vägivalda peatamisele. Küsimused arutati esmalt läbi fraktsiooni-koosolekutel, siis komisjonikoosolekutel ning viimaks Euroopa Parlamendi täiskogu koosolekul. Probleemide lahendamiseks koostati ühiselt ka eelnõud seadusemuudatusteks, mis täiskogu koosolekul ka vastu võeti.

Meeleolukas ja aktiivne mäng andis õpilastele võimaluse ühiselt arutada läbi erinevate poliitiliste ja maailmavaateliste küsimuste üle. Lisaks said õpilased Euroopa Parlamendi tööd läbi mängides ka hea ülevaade sellest, mis Euroopa Parlament on ning kuidas toimub Euroopa Liidus seadusloome. Kindlasti oli mäng ka suurepärase ettevalmistuse tulevasteks Euroopa Parlamendi valimisteks.

Simulatsioonist kirjutas ülevaate mängus ajakirjaniku rolli täitnud Jarita Maaria Rintamäki.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng

8.19 Rahvusvaheline tantsupäev

29. aprillil tähistatakse üle maailma rahvusvahelist tantsupäeva, mis andis hea võimaluse Tampere rahvusvahelisest projektist kaasa toodud tantsu õpetamiseks LÜGi rahvale. Seekordseteks eestvedajateks olid 11.H lavakursuslased.

Tantsupäev

8.20 Tutipidu

18. aprillil toimus südamlük Tutipidu, mis viis meie armsad abiturientid koolitee algusesse. Päev andis võimaluse enne eksameid veel kord lapsekingadesse astuda ja nunnumeeter põhja lüüa.

Hommikul kogunesid tutipeolised „Munatantsuks“ lindude alla, seal jagunesid nad nelja lasteaia rühma ja said endale uue nime: 12.LR – Mõmmikud, 12.M – Lepatriinud, 12.H – Mesimummud, 12.Ü – Miisud.

Rühmadena läbisid nad neli keskust, kus oli võimalus tantsu lüüa, sinilindu voltida, sõbrale kirja kirjutada, näomaalingut saada, oma õpetajat joonistada ning vahepeal ka kõht täis süüa.

Lõpetuseks seati sammud aulasse, kuhu oli ennast sisse seadnud uus musikaalne seltskond, kes esitas kaheteistkümnendikele meie oma kooli bändi loo „Opel” uuendatud versioonis. Seejärel vaadati pilte ja meenutati gümnaasiumi alguse aegu, loeti ette vanne, jagati õnneküpsiseid ja siis heliseski juba lõpukell.

Maria Palk, 11.M õpilane

Tutipidu

Tutipidu

8.21 Ajarännak aastasse 1869

3. mail toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis ajarännak aastasse 1869. Tegemist oli üleriigilise projektiga, mille käigus rännati tagasi 1869. aasta maisse, umbes kuu enne esimese üldlaulupeo toimumist. LÜGis osales ajarännakus 63 õpilast 10.S, 11.H ja 11.LR klassidest.

Eeltööna olid õpilased ette valmistanud ajastutruud riided, loosungid, lipud, sildid ja isamaalised luuletused ning valinud endale sobiva rolli.

Ajarännakupäeval oli Haapsalu kreiskooli kogunenud õpilasi, linlasi ja talupoegi. Toimuvat juhatas kooliinspektor Carl Tadvovski. Silma paistsid teadusainete õpetaja Carl Jürgens, usuõpetuse õpetaja Vassili Kamenev, koolipoiss Matthias Johann Eisen jt.

Kooli vilistlane Ferdinand Johann Wiedemann oli just avaldanud Peterburis „Eesti-saksa sõnaraamatu“, ent rõõmustamiseks põhjust polnud. Läänemaal oli äsja lõppenud näljahäda. Paljud õpilased olid halvasti riides, valitses toidupuudus ja õppemaksu võlgnevused suurenesid.

Saabub üleskutse osalemaks laulupeol. Tartu on paraku kaugel ja reis nõuab raha ja aega. Kas see tänasel raskel ajal on üleüldse võimalik? Kohapeal tegutseb segakoor, ent laulupeol võivad osaleda vaid mehed. Kuidas minna Tartusse? Millised raskused teel varitsevad? Milline peaks

olema kaasavõetav moonakott? Palju raha võiks kuluda? Praktilised mured kipuvad idealismist võitu saama...

1869. aastal Haapsalu koor üldlaulupeole ei jõudnud. Seekord kirjutati ajalugu ümber: kaks tööühma kolmest tulid järeldusele, et vaatamata kõigile raskustele tuleb siiski laulupeole minna.

Ajarännak lõppes ühispiltidega Läänemaa Ühisgümnaasiumi Kalda tänava poolses osas – just seal paiknes 19. sajandil kreiskool.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Ajarännak

8.22 Direktori vastuvõtt

29. mail toimus kooli aulas direktori vastuvõtt õpilaste tunnustamiseks. Vastuvõtule olid kutsutud tublid õppijad, parimad olümpiaadidel ja konkurssidel osalejad, sportlased ja koolielu edendajad.

Direktori vastuvõtt

8.23 Kooliaasta lõpetamine

LÜGi kooliaasta lõpetati lindude all, kus direktor andis parimatele õppijatele kiituskirjad koos kooli meenega.

Kooliaasta lõpetamine

9. Külalisesinejad ja tunnid väljaspool kooli

9.1 Külalisesinejad

9.1.1 Kaasõpilased 10.M õpilastele majanduse tundi andmas

12. septembril tulid vanemate majandusklasside õpilased 10.M klassi majanduse aluste tundi õpetajateks. Seitse vanemate klasside õpilast käisid kümnendikele tutvustamas, mis „elu elab majandussuund” ning milliseid oskusi/kogemusi nad suunategevustega tegeledes on saanud.

Esmalt tutvustasid Jarita Maaria Rintamäki ja Elis Aksli 12.M klassist õpilasfirma (ÕF) programmi ning nende enda lugu ÕF *Meraky* loomisest. Sisulise poole osas andsid tüdrukud nõu ÕFiga alustamiseks, rääkisid tootmisprotsessist ja suhtlemisest kogukonnaga/tarbijatega ning meediaga. Samuti tõid nad välja selle, mida ÕF programmis osalemine annab isikuomaduste arendamiseks ja tulevaseks eluks.

Estin Engbusk 12.M klassist tutvustas STARTERcreative ettevõtlusprogrammi, kus ta osales eelmise õppeaasta kevadel. Programm on mõeldud üliõpilastele ja õpilastele. Estin selgitas,

mida programmis osalemine temale andis – enesekindlust, suhtlemisoskust, palju, palju kontakte, loovust, julgust ja TLÜ tunnistuse jpm. Programmi tegevused on seotud kooli suunaainetega – õpitu sai rakenduse ja teadmised leidsid kinnituse.

Maria Palk, Rasmus Valdmann, Kati Kahn ja Kelly Palk 11.M klassist rääkisid oma kogemustest ja tegevustest eelmisel õppeaastal. Kõik nad läbisid ÕF programmi ja jõudsid oma tööga ÕFide lõppvõistlusele. Räägiti, kuidas sündis idee oma firma *Narcohol* loomiseks. Jutuks tuli palju aspekte – raskused ja allaandmise soov kevadel, võitlusvaim, koostöö ja meeskond kui tiim, võrgustik ja tutvused, oskused ja teadmised, ärisuhtlus, klientide leidmine jpm.

Maria ja Rasmus jagasid oma kogemusi õpilasfirmade alustamise üritusest *Hakkaton* eelmise õppeaasta septembris – sealt sai alguse ka nende ÕF algne idee.

Nimetatud tegevustes osalemine andis kõigile valikkursuse, lisaks saavad ÕF *Narcohol* liikmed sel õppeaastal esitada oma ÕF kooli praktilise tööna.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Vanemad õpilased 10.M klassile majandustundi andmas

9.1.2 10.M klassil külalisõpetajad tundi andmas

14. septembril olid majanduse aluste tunnis 10.M õpilaste õpetajateks Angela Leppik (SA INNOKA juhataja) ja Karolin Kivilaid (SA Läänemaa projektijuht).

Tunni eesmärgiks oli tutvustada Läänemaa ettevõtlusega tegelemise võimalusi, õpilasfirmade (ÕF) programmi ning tegevusi, kuulata varasemate ÕFide „lugusid”.

Tundi alustati saate „Hakkame tegutsema” videote tutvustamisega – selgust saadi, mis on *podcastid*.

Karolin Kivilaid rääkis õpilastele Junior Achievement Eesti (JA Eesti) õpilasfirmade programmi tegevustest, ajakavast, võimalustest alustada jne.

Angela Leppik keskendus aga varasemate aastate ÕFide „lugudele”, vaadati ja arutleti toodete üle – neid oli näidistena kaasa võetud palju-palju. Samuti arutleti, milliseid kogemusi programmis osalemine õpilastele annab, kuidas Läänemaa noortel on läinud, millistel võistlustel saab osaleda jpm.

Õpilaste tagasiside oli positiivne:

- Kasulik ja väga vajalik info ÕFi loomise ja arendamise kohta.
- Illustreerivad näited ja lood koos toodetega – info on nii meeldejäävam.
- Teistsugune tund, oli huvitav ja põnev.
- Motiveeriv tund – saime enesekindlust/julgust alustamiseks, julgust katsetada/riskida.

Tunni kasutegur oli suur – oli huvilisi, kes ÕFi loomise peale mõtlema hakkasid.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

9.1.3 10.LR õpilased kuulasid tundi õpilasfirmadest

28. septembril oli 10.LR klassi õpilastel võimalus kuulata tundi õpilasfirmadest (ÕF). Teadmisi ja tarkust jagas neile SA Innovatsioonikeskuse juhataja Angela Leppik, kel on pikaajaline kogemus ÕFide juhendamisel.

Esmalt rääkis Anglea Leppik sellest, kuidas ÕFiga alustada ja miks on kasulik programmiga liituda. Seejärel tutvustas ta õpilastele saadet „Hakkame Tegutsema”. See on saade, mis alustas 2017. aasta alguses ja mille eesmärkideks on inimeste inspireerimine ja näidata, et miski ei ole võimatu.

Angela Leppik näitas õpilastele Läänemaa varasemate aastate õpilasfirmade tooteid (neid oli päris palju) ja rääkis iga toote juurde ka toote sünniloost. Arutleti veel järgmiste teemade üle: kuidas sünnib idee; millised on meeskonnatöö plussid ja kuidas jagada rolle; kuidas leida koostööpartnereid ja miks tasub olla uudishimulik ja milline toode/teenus müüb jpm.

Tund oli inspireeriv, õpilased said ülevaate ÕFi programmist, oli võimalus küsida, tund möödus mõnusas ja sõbralikus õhkkonnas.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

10.LR majanduse alused tund Angela Leppikuga

9.1.4 Ettevõtlusnädala külaline majandusklassidele

3. oktoobril kogunesid majandusklasside õpilased kolmanda tunni ajal aulasse, kus ettevõtlusnädala raames toimus õpilaste kohtumine ettevõtja Erlend Kotkasega. Üle-eestiliselt on ettevõtlusnädalal paljudes koolides külalisteks ettevõtjad, et rääkida oma lugu ettevõtjaks saamisel (algatuse Minu Lugu raames).

Erlend Kotkas on ettevõtja Läänemaal, SKYWIND OÜ juht ja omanik. Ettevõtte tegeleb turba, sõelutud pinnase müügi ja tootmisega, pakub ekskavaatoriteenust, veoteenuseid üle Eesti ning pinnasetöid.

Lectori tee ettevõtjaks saamisel sai alguse palgatööd tehes – masinaehituses tehnoloogina ja mehhaanikadisainerina töötades. Uusi väljakutseid otsides saigi temast ettevõtja.

Loengu käigus tõi Erlend Kotkas palju näiteid ettevõtlusega seotud teemade kohta – turg, tööjõupoliitika, motivatsioon, palgatöö vs ettevõtlus, nõudlus ja pakkumine, võrgustik ja koostöö, suhtlemisnivid, tootmine, planeerimisprotsess, riskide maandamine, sihtturg, algkapital jpm.

Lektor julgustas õpilasi ettevõtlusega alustama, selgitas hariduse olulisust karjääriplaneerimisel ning rõhutas, kui oluline on tegutseda sobiva valdkonnaga. Oma tee leidmisel tuleb kasuks, kui saab töötada nõ õpipoisina huvipakkavas valdkonnas/ettevõttes – tundma õppida protsessi kõiki lülisid ja nüansse st olla kursis võimalustega, mida valdkond tähendab ning aru saada, kust raha tuleb.

Kõlama jäid järgmised mõtted:

- ettevõtjana on oluline näha kaugemale, planeerida nõ ette;
- „asjad” tuleb panna kirja (Excel);
- peab tunnistama vigu;
- arendada tuleb end pidevalt;
- reisimine näitab väga palju;
- tuleb olla kursis, mis turgudel toimub;
- tuleb kõigele leida lahendused, need on alati olemas;
- valdkonda, milles tegutseda – seda tuleb tunda läbi ja lõhki;
- ära löö käega;
- ei ole olemas vale valdkonda, on raskemad ja kergemad tööd/tegemised.

Loengu käigus ja lõpus esitasid õpilased ettevõtjale palju asjalikke küsimusi, millele saadi ammendavad vastused. Tund möödus kiiresti ja mõnusas õhkkonnas. Kuuldu ja nähtuga tegelevad õpilased edasi suunatudides.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Erlend Kotkase tund

9.1.5 Tamur Tohver pidas loenguid LÜGis

29. oktoobril pidas LÜGis loenguid Polygon teatri ja teatrikooli üks asutajatest ja lavastajatest Tamur Tohver. Lektor võttis ühendust ettevõtlusnädala ja algatuse Minu Lugu projektijuhiga (Triin Pikk) sooviga jagada oma lugu ettevõtlusega alustamise põhjustest ja ettevõtjaks kujunemise etappidest. Samuti soovis ta jagada oma kogemusi ja teadmisi teatriõppe ja teatritegemise valdkonnast humanitaarsuuna õpilastega. Teise tunni ajal olid kohtumisel kõikide majandusklasside õpilased ja kolmanda tunni ajal 11. ja 12. humanitaarklassi õpilased.

Mõtted ja tähelepanekud majandussuuna õpilastele peetud loengust:

- * Ettevõtete tegevusvaldkonnad on erinevad, kuid ettevõtjad lähtuvad oma tee leidmisel eelkõige kutsumusest.
- * Oluliseks ressursiks alustamisel ei pea alati olema raha, pigem toetavad oma tee leidmisel soov teha midagi teistmoodi / leida iseenese seest motivaatorid.
- * Oluline on koostöö – nii ettevõtlusega alustamisel kui ettevõtte arengu planeerimisprotsessis, „leida koht võrgustikus“.
- * Tegutseda tuleb südame järgi, teha seda, mis meeldib.
- * Mõtete väljendamisel on suureks abiks sõnastada eesmärgid.
- * Selgeks tuleb mõelda, mida tegevusega ütelda tahetakse / mida oma ellu tahetakse.
- * Turg on toodetest küllastunud, valida tuleb oma vaatenurk.

- * Investeerima peab endasse, peab õppima, kogema, seadma sihid.
- * Aeg on oluline faktor, sest muutused toimuvad pidevalt, nii muutub ka turusituatsioon ja nii on jällegi uued väljakutsed / võimalused – tuleb katsetada, investeerida, tegutseda.
- * Ükski muster ei muutu, kui ei tee midagi teisiti.
- * Paindlikkus nii mõtetes kui tegudes on edasiviiv jõud.

Humanitaarsuuna õpilased said aga teada, mida õpitakse Polygoni teatrikoolis, mis sellest sügisest tegutseb ka Haapsalus – see ei keskendugi tulevaste näitlejate väljaõpetamisele, vaid teatriõppe tulemusena õpitakse olema terviklikum ja end paremini tundev ja juhtiv inimene. Selline inimene saab paremini hakkama igal alal, mille ta valib (ka ettevõtluses ja riigiteenistuses). Näiteks õpitakse, kuidas saada inspiratsiooni, kuidas seda hoida, kuidas end hästi väljendada ja kuidas hoida eneseusku – kõiki neid oskusi on vaja igal elualal.

Tamur Tohver rääkis õpilastele, et tema pole kunagi tööl käinud, ta on alati läinud vaid tundi, proovi jne, ühesõnaga ta on teinud kõike, mis on tema jaoks tore. Tavaliselt aga tööd kahjuks toredusega ei seostata, see on pigem sageli väsitav ja stressi tekitav.

Lektor rõhutas, et kõik, mida inimene tahab saavutada, tuleb eelnevalt enda jaoks sõnastada. Ta nimetas seda inimese pealisülesandeks (ehk siis eesmärgiks). Kui see on sõnastatud, siis väheneb ka hirm ebaõnnestumise ees, mis on sageli suureks piduriks. Kõik, mis enda jaoks sõnastatud, saab elujõu ja hakkab toimima / toimuma.

Samuti soovitas Tohver teha tagasivaateid ehk analüüsida oma õnnestumisi ja ebaõnnestumisi ning kõneles veel paljust muust inspireerivast.

Päriselu oli taas koolis ja inspireeris!

Artikli panid kokku Imbi Raudkivi (majandussuuna juht) ja Tiina Brock (humanitaarsuuna juht)

Tamur Tohver'i loeng

9.1.6 Loeng „Kuidas raha töötab?”

31. oktoobril oli 10.M ja 11.M õpilastel võimalus kohtuda Southwestern Advantage (SWA) Eesti esindaja Taavi Ilmjärvega (SWA müügijuht ja asutaja). Kohtumise temaatika oli seotud raha „töötamisega”, jõukuse määratlemise erinevate tasemetega, säästmise ja investeerimisega.

SWA Eesti on üks suurimaid üliõpilasorganisatsioone, mis pakub tudengitele võimalust saada ettevõtlus- ja müügikoolitusi ning töötada suviti USAs raamatuid müües. Eesti tudengid osalevad aktiivselt programmis alates 2001. aastast. Viimastel aastatel on organisatsiooni üheks tooteks loengute läbiviimine gümnaasiumites koostöös Noored Kooli programmiga. Eelmisel õppeaastal oli Taavi Ilmjärv lektoriks meie praegusele 12.M klassile. SWA Eesti Avalike suhete juht Anu Ilves pakkus meie koolile ka tänavu seda võimalust ja nii saigi kohtumine kokku lepitud.

Tunni juhatas lektor sisse virgutusmänguga, seejärel tutvustas ennast ja rääkis lühidalt oma loo ettevõtjaks saamisel.

Tunnis käsitleti rahateemat ja selle erinevaid „nurkasid“: jõukuse mõistmine/tasemed; kuidas kujunevad sissetulekud; kust ja kuidas saab säästa; varad ja kohustused; kuidas kujuneb passiivne tulu; liitintress; tulud ja kulud; investeerimine jpm.

Ülioluliseks oskuseks on luua täielik ülevaade oma kuludest ja tuludest, samuti rõhutas lektor, et noortel on võimalik õppida ja õppida – see on väärtus, mida keegi ei saa ära võtta = iseendasse investeerimine. Arutleti eluliste teemade üle. Loengu käigus said õpilased nõuandeid investeerimisega alustamise kohta. Lektor soovitas enne investeerimist kindlasti küsida nõu asjatundjatelt, alustada väikeste summadega ja investeerida sinna, millest aru saadakse.

Tund oli huvitav ja mitmekesine, illustreeriti teooriat praktiliste näidetega. Õpilaste arvates oli tund vajalik ja käsitletud teemad noortele olulised. Veel kiideti lektori väga head suhtlemisoskust, abivalmidust nõusaamiseks edaspidigi (valmis olema mentoriks) ning huvitavaid teemaarendusi.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Loeng „Kuidas raha töötab?“

9.1.7 LÜGIl külas filosoof Margus Vihalem

16. novembril käis Läänemaa Ühisgümnaasiumil külas Tallinna Ülikooli Humanitaarteaduste Instituudi filosoofia õppejõud Margus Vihalem, kõnelemas 12.M, 12.Ü ning 11.H õpilastele teemal „Milleks on meile vaja filosoofiat?“.

Külalisesineja pidas õpilastele põneva loengu, mille keskmes olid väga sügavad, isiklikud ning olulised küsimused, nagu näiteks: Mis on filosoofia? Milliste küsimustega filosoofia tegeleb? Mis teeb elu mõttekaks ja elamisväärseks? Mis on elu? Milleks on ühiskonnale vaja filosoofiat? Millist kasu annab filosoofia õppimine?

Pärast ülimalt põneva loengu lõppu said ka õpilased võimaluse küsida filosoofilt küsimusi. Külalistunni lõpus jätkus arutelu õpilastega veel filosoofia praktilisuse, loomade õiguste ning keskkonnanfilosoofia teemadel.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Margus Vihalemi loeng

9.1.8 Madleen Vapper andis meediakursuse tundi

23. novembril astus esmakordselt klassi ette õpetaja rollis LÜGi hiljutine abiturient Madleen Vapper, kes õpib esimest aastat Tartu Ülikoolis ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekaval. Madleen oli aktiivne LÜGi meediaklubi eestvedaja ja tema uuendatud on ka Meediaklubi blogi – see oli erialavaliku oluliseks mõjutajaks.

Madleen rääkis väga paeluvalt ja samas süsteemselt õppimisest Tartu Ülikoolis üldiselt ja samas lähemalt oma eriala spetsiifikast. Olles õppinud seal vaid kaks kuud, pidas ta oluliseks praegustele gümnasistidele südamele panna iseseisva õppimise ja eriti uurimistööde tegemise oskust, mida ülikoolis on eriti vaja. Temal on kahe kuuga juba kolm uurimistööd tulnud teha, igaüks mahuga parkümmend lehekülge. Madleen tõi välja kõik raskused, mis alguses üliõpilast ees ootavad ja andis ka nõu, kuidas neist kõige lihtsamalt jagu saada. Ülioluliseks pidas ta enesejuhtimise oskust, sest mitte keegi ülikoolis enam tähtaegu ega tegemata töid meelde ei tuleta ja tagasisidet saab samuti vaid n-ö näpuotsaga. Samuti rääkis ta ka selle eriala hüvedest, näiteks prii ligipääs tasulistele veebilehtedele. Kuna eriala talle väga meeldib, siis igasugused raskused on tema jaoks pigem huvitavad väljakutsed ja pakuvad arenguvõimalust, lisaboonusena mõjuvad kõik toredad-lõbusad koolitööd ja vabal ajal ühiselt ettevõetav.

Omalt poolt loodame, et tulevikus näeme teda mitte ainult klassi ees kogemusi jagamas, vaid ka suures meedias ilma tegemas.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Madleen Vapper meediakursuse tundi andmas

9.1.9 LÜGis pidas loenguid Tartu Ülikooli keeleteadlane

7. detsembril pidas LÜGis kolm loengut Anton Malmi (11.H, 10.LR, 12.LR klassile), kes õpib Tartu Ülikoolis Eesti ja Soome-ugri keeleteadust ja on esimese aasta doktorant. Loengud toimusid Haridus- ja Teadusministeeriumi välja kuulutatud programmi raames, mis mõeldud Tartu Ülikooli õppejõududele, doktorantidele ja töötajatele, kes saavad külastada erinevaid koole Eestis. Kuna Anton Malmi on kunagi õppinud Wiedemanni Gümnaasiumis (asus praeguse LÜGi majas) aastatel 2000-2005, siis oli tal huvi endalgi loenguid oma kunagises koolimajas pidada.

Doktorant rääkis oma uurimistööst Tartu Ülikoolis ja üldiselt Eesti ja Soome-ugri keeleteaduse õppekavast. Kuna ta tegeleb foneetikaga (keeleteaduse haru, mis uurib häälikute akustikat, produktsiooni ja tajut), siis oma doktoritöös uurib ta, kuidas eestlased hääldavad eesti keele peenendust ehk palatalisatsiooni ja kuidas seda teevad Eestis elavad venelased.

Oma ettekandes keskendus Malmi peamiselt sellele, et keeleteaduse õppimine ei tähenda ainult õpetajaks või toimetajaks õppimist, vaid on ka väga perspektiivikas võimalus õppida keeleteadlaseks. Ta näitas erinevaid pildi- ja videomaterjale ning rääkis ka eesti keele hääldusest. Kõige selle juures oli hämmastav teada saada, kuidas temast endast sai keeleteadlane, vaatamata sellele, et tal keskkoolis ei läinud sugugi hästi.

Loengud olid väga huvitavad, kus saadi teada, et eesti keele foneetika uurimisel on vaja matemaatika ja füüsika põhjalikke teadmisi. See oli kindlasti uus ja üllatav info paljudele. Loodame Tartu Ülikooliga sellist koostööd ka jätkata.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Anton Malmi loeng

9.1.10 Kirjandustund Jim Ashileviga

Kes meist ei ihkaks kõike seda, mis on päris? See erutab-huvitav alati rohkem kui mängult tehtu. Isegi filmid ja raamatud tunduvad eos põnevamad, kui põhinevad päriselt toimunud

sündmustel. Seepärast on suur vahe, kas näha kirjaniku fotot õpikus, vaadata Youtube`ist mõnd intervjuud temaga või kohtuda kirjanikuga silmast silma, kuulda tema enda suust lugusid tema enda elust, saada võimalus talt endalt küsida kihelust tekitav küsimus. See toimib, see mõjub! Esmalt tekib huvi inimese vastu ja seejärel tema teose vastu ja kui hästi läheb, võib sellest tekkida juba laiem huvi kirjanduse vastu. Selline salajane soov on vast igal kirjandusõpetajal, kes mõne kirjaniku kooliseinte vahele kutsub.

Seekord osales Jim Ashilevi 10.H ja 11.H kirjandustunnis ning see oli väga meeleolukas. Vaatamata sellele, et Jim ausalt rääkis, kui kirjanduskauge ta keskkooli ajal ise oli, vaatamata sellele, et ta ei kiitnud enda teoseid taevani, oli ta noortele väga inspireeriv. Ta pühkis vähemalt korra kirjanduselt kui selliselt tolmukorra ära, näitamaks noortele, et kirjandus ei pruugigi olla nii halb, igav ja elukaugel, vaid võib olla midagi üllatavalt puudutavat, ausat ja nauditavat. Pärast kirjanik ei ole miski raamitud pilt seinal, ikka lihast-luust inimene oma puuduste, hirmude, eksimuste ja siira rõõmuga. Lisaks kirjandusele rääkis Ashilevi ka elust laiemalt, mis noori eriti kõnetas. Miks muidu panid õpilased pärast kohtumist kirja järgmisi mõtteid: „Hästi inspireeriv inimene. Tema jutt paelus mind väga. Mul ei hakanud sellel kohtumisel kordagi igav. *** Ta jättis endast väga laheda mulje, mis ajab lausa tema raamatut lugema. *** Ma sain väga palju motivatsiooni temast, et ka ise kirjutamist jätkata. Ta meenutas mulle kohati mind .... Sain ka mõtteid enda tuleviku suhtes ja idee, kuhu edasi õppima minna. .... Ta on suur inspiratsioon mulle, et edasi pingutada ja pürgida. *** Ta rääkis väga avatult ja humoorikalt. Tundus väga sõbralik ja seltsiv. .... Ta võiks mu sõber olla.“

Kuna Jim Ashilevil oli müügiks kaasas ka pakk eksemplare enda romaanist „Kehade mets“, siis ostujärjekorra pikkus pärast kohtumist näitas kirjandusõpetajale, et salaplaan läks igati korda. Huvi teose vastu oli väga suur! Kui juba raamat kodus, siis on ka lootust, et ühel hetkel see loetakse ehk läbigi. Oluline on lugeda, oluline on päris asju kogeda, oluline on saada esimene lugemiselamus. See aga ei pea tõesti Tammsaare „Tõde ja õigus“ või Shakespeari „Hamlet“ olema, see võib vabalt olla Ashilevi „Kehade mets“.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Jim Ashilevi loeng

9.1.11 LÜGi külastas Tšehhi suursaadik

12. detsembril külastas Läänemaa Ühisgümnaasiumi Tšehhi suursaadik Gabriela Tománková. Vestluses LÜGi reaalklassi õpilastega tutvustas suursaadik Tšehhi Vabariigi ajalugu, kultuuri ja peamisi tööstusharusid. Samuti jagati infot õppimisvõimaluste kohta Tšehhi kõrgkoolides.

Tšehhi suursaadik LÜGis

Foto: Tšehhi Vabariigi Suursaatkond

9.1.12 Rahatarkuse tund Läänemaa Ühisgümnaasiumis

Pangaliit on alates 2013. aastast viinud läbi rahatarkuse koolitusi nii abiturientidele kui põhikooli lõpuklassi õpilastele, mille käigus jagavad Pangaliidu liikmespankade töötajad oma teadmisi ja kogemusi õpilastega üle Eesti. 2015. aastal nimetati rahatarkuse päev ümber rahatarkuse kuuks. Tänavu toimusid tegevused juba seitsmendat aastat.

Läänemaa Ühisgümnaasiumis on Pangaliidu poolt rahatarkuse tunde läbi viidud ka varasematel aastatel. Loengu tellimiseks oli tarvis kool ja klass registreerida, mida suunajuht ka tegi. Tänavu toimus rahatarkuse tund 22. märtsil ja sellest said osa 10. majandusklassi õpilased.

Tunni viis läbi SEB Panga töötaja Natalja Taratuhina.

Käsitleti järgmisi teemasid:

1. Mis on rahatarkus ja milline inimene on rahatark?

2. Mis võivad mõjutada rahaga targalt ümberkäimist (teadmised, keskkond, võimekususkumused)?
3. Unistuste täitumise sammud – eesmärgistamine, eelarve pidamine, säästmine ja kogumine, investeerimine).
4. Läbimõeldud rahalised otsused.
5. Tulude suurendamise võimalused.
6. Tulu ja risk käivad käsikäes.
7. Näiteülesanded.

Lektor illustreeris teemasid igapäevaelu näidetega, kaasas õpilased aruteludesse. Tunni lõppedes arvasid õpilased, et on nüüd kindlasti rahatarkuse osas nutikamad.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Rahatarkuse loeng

9.1.13 Naistepäeval külastas LÜGi Liisa-Ly Pakosta

Naistepäeval, 8. märtsil külastas Läänemaa Ühisgümnaasiumit soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik Liisa-Ly Pakosta.

Volinik kõneles naiste rollist Eesti ühiskonnas minevikus ja tänapäeval ning peamistest murekohtadest naiste ja meeste võrdõiguslikkuse temaatikas – hariduslikust ebavõrdsusest,

palgalõhest, soostereotüüpidest, diskrimineerimisest jne. Soolise võrdõiguslikkuse teema on ühiskondlikult aktuaalne ja keeruline, ning ka väga huvitav teema. Loeng andis õpilastele palju uut ja huvitavat informatsiooni ning mõtlemisainet.

Rahvusvahelise naistepäeva puhul oli kooli kolmandal korrusel üleval ka näitus „Naised ühiskonna südames,“ mis tutvustab naiste rolli arengumaades – Keenias, Ugandas, Afganistanis ja Etioopias.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetus õpetaja

Liisa-Ly Pakosta loeng

9.1.14 11.M õpilased õppisid kindlustusega seotud teemasid

25. märtsil 2019 oli 11.M klassi õpilastel külas Karin Aido Salva Kindlustuse ASist.

Tunni eesmärkideks olid saada ülevaade kindlustuse liikidest ja kindlustusseltsi töövaldkondadest. Lektor alustas tundi aruteluga – miks on kindlustus vajalik. Seejärel anti ülevaade sellest, millised on kindlustuse liigid (kohustuslikud, vabatahtlikud). Kohustuslik (seadusega sätestatud kohustus) kindlustus on nt liikluskindlustus. Lektor kaasas õpilased arutellu ja nii räägiti pikemalt just liikluskindlustusest – noored juhid, palju küsimusi ja eakohane huvi teema vastu. Seejärel rääkis külaline vabatahtlikust kindlustusest – isiku huvi kaitsta end ja oma vara ehk kindlustushuvi. Jutuks tuli kasko-, kodu-, õnnetusjuhtumikindlustus jpt. Ühe sundkindlustuse näitena tõi lektor ravikindlustuse.

Edasi käsitleti kahjukindlustusega seotud teemasid – millised on liigid, millal ja kuidas ning kuhu pöörduda, et teatada kahjust jpm, samuti tekitas õpilastes huvi vastutuskindlustuse teema, kuna nad ei olnud selle teemaga varasemalt kokku puutunud.

Tunni lõpus andis lektor noortele soovitusi – omaette elamaasumise „näpunäiteid” (üürnik vs omanik; eluasemelaen ja kindlustus; mida on mõistlik ja miks kindlustada jms). Samuti juhtis Karin Aido õpilaste tähelepanu sellele, et reisima minnes on mõistlik sõlmida reisikindlustus ja soovitas kindlasti enne reisi nõu pidada kindlustuse töötajatega – selgitas, miks on kindlustusvõtjal oluline väga täpselt kirjeldada reisi sihtkohta ja eesmärgi, et tagada parim võimalik kaitse.

Käsitletud teemade kohta tõi Karin Aido reaalsed näited ja juhtumid. Tunni käigus said õpilased esitada küsimusi, millele nad kõik vastused said – oli väga meeldiv ja asjalik õhkkond. Tund meeldis õpilastele, kuna:

- lektor oli väga hea suhtleja;
- elulised st näited reaalsest elust;
- väga hästi teemad lahti seletatud = loogiline/arusaadav;
- näited panid mõtlema ja nii mõnedki teemad käsitleti uue nurga alt – kasulik teave edaspidiseks;
- lektori kõik soovitusel meeldisid/olid kasulikud;
- põnevad teemad.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Karin Aido rääkimas kindlustusest

9.1.15 11.M õpilaste kohtumine ettevõtjaga

11. majandusklassi õpilastel oli 10. aprillil 2019 teistmoodi ettevõtluse tund. Nimelt oli nende makromajanduse tunnis külaliseks ja läbivijaks Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi vilistlane Meelis Orgla, kes on pikaajaline ADDINOLI (määrdeained, õlid) müügimees ja juhatuse liige. Tema ülikooliaastad olid seotud Tartu Ülikooliga, kus ta õppis majandust (välismajandus ja pangandus). 10 aastat tagasi tuli Orgla tagasi kodulinna ja alustas pereettevõtlusega (HIOM pesumaja).

Tundi alustas lektor oma tegevuse ja töö tutvustamisega. Ta meenutas oma kooli- ja ülikooliõpinguid, tuues välja õppimisele pühendumise olulisuse. Samuti rääkis ta sellest, kui võrd vajalik ja kasulik on kooliõpingute kõrvalt tegeleda võimalusel just erinevate koolitustega /kursustega – investeringud iseendasse (nt Teaduskooli kursused).

Majandusteemadega alustades kõneles Orgla majanduse terviklikkusest, makromajanduslikest suundumustest ja toimimisest. Analüüsiti koos õpilastega majandustsüklite toimemehhanisme (buum, kriis jne), keskpankade seost intressipoliitikaga, inflatsiooni ja deflatsiooni kujunemist, kinnisvara- ja hüpoteeklaenu mõju, mis on majandusteadus ja mis on äri, mis on finantsinstrumendid jpm.

Õpilaste eelneval soovil peatus lektor ka aktsiatesse investeerimise (pikaajalisus) ja aktsiatega kauplemise (lühiajalisus) teemadel, selgitas dividendiaktsiate tootlikkuse teemat ja kuidas /millistesse aktsiatesse maailmaturu muutusi arvestades investeerida ja/või kaubelda, et hajutada riske.

Omaette arutlusteemana käsitleti inimeste ebaratsionaalse majandusliku käitumise põhjusi ja tagajärgi.

Mikroökonomika teemat käsitleti seostades seda oma ettevõtte tegevuse alustamisega ja praeguse tööga pereettevõttes. Lektor julgustas õpilasi oma ettevõttega alustama, selgitades selle eeliseid võrreldes palgatööga. Jutuks tuli ka see, kust/kuidas saada algkapitali/-toetust. Orgla soovitus noortele oli – enne alustamist tee palgatööd (eluline kogemus). Olulisimaks fookusteemaks ettevõtte arengu juures pidas lektor müüki ja lisaväärtuse loomist inimese kohta. Rõhutati ka äriplaani koostamise vajalikkust.

Kõlama jäid veel järgmised mõtted:

- Äri alustamisel on probleemi olemasolu prioriteet, alles seejärel tuleb lahendus (jätkusuutlik), mitte vastupidi.
- Majandus – see on alternatiivid...
- Peamine on lahendada probleemi, mille lahendamise eest on teised nõus maksma.
- Hoidke ja märgake oma töötajaid, meeskonda – nad on väärtus.
- Planeerides hinda kulusid suurematena kui tulusid.
- Alustage äriga noorematena ja seejuures uurige/olge kursis maailmas toimuvate suundumustega.
- Õppige ja katsetage, nii on valikud elus suuremad.

Tund oli mitmekesine ja käsitletud teemad vajalikud.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Kohtumine Ettevõtja Meelis Orglaga

9.2 Õppetunnid väljaspool kooli

9.2.1 10.S ja 10.H õpilased INNOKAS õppimas

21. septembril toimusid 10.S ja 10.H õpioskuste tunnid SA Innovatsioonikeskuses INNOKAS. Tunnid viis läbi Angela Leppik, INNOKA juhataja.

Tundide eesmärk oli tutvuda INNOKA tegevusega ja õpilasfirmade (ÕF) programmiga ning selle alustamise võimalustega.

Angela Leppik selgitas kõigepealt õpilastele ÕF programmi – olemus, etapid, protsessi tegevused ning võistlused ning ajaplaan. Seejärel näitas ta ÕFide tooteid, mida on varasematel aastatel õpilased programmi käigus teinud. Iga toote juurde rääkis ta ÕFide toote kohta loo – kuidas idee sündis, milliseid materjale kasutatud oli ja kust/kuidas need hangiti. Arutleti, kuidas jõuda ideeni, kuidas leida sihtturgu, millised on toote turundamise võimalused. Samuti oli jutuks teema inspiratsioonist ja motivatsioonist. Kõneks oli ka programmist saadavad kasutegurid – koostöö ja vastutuse õppimine, julguse ja kriitikameele arendamine, võimalus teha järgmise õppeaasta praktiline töö ära sel aastal jpm.

Õpilased kuulasid huviga, küsiti ka asjakohaseid küsimusi ning mõnede õpilaste peades sündiski mõte alustada ÕFi tegevusega sel õppeaastal. Nemad jäid Angela Leppikuga veel pikemalt vestlema ja kokkuleppeid sõlmima. Kuna ÕF tuleb registreerida septembrikuus, siis tunnid INNOKAS toimusid just sobival ajal – on veel aega idee üle mõtiskleda ning plaane seada.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

9.2.2 Kirjandustund Haapsalu tänavail

Haapsalu ei saa uhkust tunda just eriti paljude kirjanike üle, seepärast need vähesed, kes meie linnaga seotud on, vajavad erilist meelespidamist ja esiletõstmist. Kuigi võiks eeldada, et gümnaasiumisse tulnud õpilased teavad, kes on Ernst Enno ja kuidas on ta Haapsaluga seotud, siis kogemus on näidanud, et nii see alati pole. Ikka on klassis õpilasi (vahel päris palju), kes ei tea, millise kirjaniku ausammas on Kalda tänaval ja et miks on oluline väike kollane maja endise maavalitsuse õuel Lahe tänavas või et Vanal kalmistul kesklinnas on nimetatud poeedi haud. Kui ei tea, tuleb õpetada. Seda enam, et Ernst Enno ka siinkirjutaja üks suuri lemmikuid on.

Seetõttu toimus oktoobris ühel päikeselisel päeval 11.H klassil kirjanduslik jalutuskäik Haapsalu tänavail, käes vaid töölehed ja pastapliiatsid. Retk algas kooli lähedalt Enno kodumaja juurest (Lahe 8), kus sai räägitud Enno varasemast elust kuni Haapsalusse kolimiseni ja ka tema tööst Haapsalus koolinõunikuna. Õpilased täitsid lünktekstiga töölehte, mis hoidis neid kuulajaina aktiivseina. Edasi kulges retk Vanale kalmistule Enno ja tema abikaasa hauaplatsi juurde. Seal räägiti Enno elu lõpust ja veidi ka loomingust ja loeti Enno luulet. Ka küünal süüdati Enno kalmul. Sealt edasi viis jalutuskäik Enno ausamba juurde Kalda tänaval, kus tema loomingust põhjalikumalt kuulda sai. Töölehed said lõplikult täidetud, silmaring avardatud ja hing värvilisest-päikeselisest sügisest toidetud ning 75 min märkamatuult möödunud. Ka sellist õppimist on vahel vaja.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Kirjandustund Haapsalu tänavail

9.2.3 Raamatukogutunnid rikastavad kirjanduseõpet

10.H klass sai sügisel kahel korral kirjandustundi pidada Haapsalu raamatukogudes: Haapsalu Lasteraamatukogus ja Lääne Maakonna Keskraamatukogus.

Esimese tunni viis läbi Krista Kumberg hingedepäeval lasteraamatukogu hubases saalis, kus ta tutvustas uuemat noortekirjandust, et õpilased nende seast oskaks sobiva teose lugemiseks valida. See oli väga inspireeriv tund ja noored leidsid endale just neile sobivad romaanid.

Teine tund toimus 6. novembril keskraamatukogus kirjaniketuuri Sõnaränd raames. Kuna toredu juhusega kattus kirjandusetund kirjanike esinemisega raamatukogus, siis oli sinna vaja lihtsalt kohale minna. Esinesid ja oma tekste esitasid järgmised autorid: luuletaja Andra Teede, näitekirjanikuna tuntud Loone Ots, suvise lavastuse „100 Valget Daami“ autor Piret Jaaks ning sõnamänguliste proosa lühivormide meister Veiko Märka. 10.H õpilased olid eelmises kirjanduse tunnis eeltööna ka nimetatud autoritega tutvunud, raamatukogus sai sellele teoreetilisele tunnitööle elus-ilus jätk. Peale Piret Jaaksi, kes luges järjejutuna üht juba ilmunud

novelli, lugesid kõik ette oma veel käsikirjaversioonis olevaid tekste. Saal saadi mitmel korral südamest naerma või muhelema. Nii mõnigi õpilane ja ka siinkirjutaja arvasid, et Veiko Märka peatselt ilmuv „Lingvistiline mats“ on teos, mille kindlasti läbi tahaks lugeda. Koostöö raamatukogudega on koolile tänuväärne võimalus kirjandust õpilastele lähemale tuua, seda elusamaks muuta. Kui kooliajal seal majas ikka aeg-ajalt käia, siis on ka suurem tõenäosus, et õpilased ka oma hilisemas elus sinna satuvad. Seega, läheme ikka ja jälle – kutsutuina ja ka kutsumata.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

10.H kirjanduse tund Lääne Maakonna Keskraamatukogus

9.2.4 10. majandusklassi õpilaste tund Maksuametis

26. märtsil käisid 10.M õpilased Maksu- ja Tolliameti Haapsalu büroos õppimas maksudega seotud teemasid. Meid võttis vastu ja viis tunni läbi Haapsalu büroo teenindusjuht Kristiina Ase.

Ettevõtluse aluste II kursuse teemad on seotud ettevõtete finantsteemadega, sestap saigi maksuteemaline tund Maksuametis kokku lepitud.

Kristiina Ase alustas tundi sissejuhatava teemaga Eesti maksusüsteemist. Edasi käsitleti maksude jagunemist riiklikeks ja kohalikeks maksudeks. Jutuks tuli riigieelarve kujunemine – maksutulu on selle peamine allikas. Arutlesime selle üle, miks peab makse maksma ja millised hüved jäävad saamata, kui seda mitte teha.

Praktilise poole pealt said õpilased teada, millised on erinevad maksumäärad ja töötasu alammäärad, mis on maksuvaba tulu, kuidas arvutada netopalka ja milliseid on tööandja kulud, mida tuleb töötaja palga pealt maksta. Läbi tehti ka näidisülesanded. Veel said õpilased teada, kuidas rakendub maksuvaba tulu kuupõhiselt erinevate sissetulekute korral. Huviga kuulasid õpilased töötamise registri teemat – miks on ettevõtjal kohustus töötaja registreerida, milliseid tagajärgi võib tuua see töötajale, kui ta ei ole registrisse kantud. Juttu oli ka ümbrikupalkadest, tekkis arutelu.

Omaette teema oli ettevõtlusvormid, kulud ja tulud, raamatupidamisarvestus, tulude deklareerimine, Äriregister, maksukohustus.

Loengutunni käigus said õpilased oma küsimustele vastused ja kokkuvõtted tehti järgmises koolitunnis. Ees on loengumaterjalide ja koolis õpitu põhjal raamatupidamise algtõdedega tutvumine, bilansi koostamine ja palga- ning tööandja kulude arvutamises ülesanded.

Õpilastele meeldis, et tund oli koolist väljas, teemasid peeti vajalikuks, suvevaheajal soovivad paljud tööle minna, näidisülesanded on samuti head abimehed.

Oli teistmoodi õppimise tund, mis õnnestus igati!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

10.M klass maksuametis

10. Kooli spordiüritused

10.1 Kooli orienteerumisvõistlus

20. septembril toimus kooli traditsiooniline orienteerumisvõistlus, mille viis läbi orienteerumisklubi Okas. Rajameister oli meie kooli 11.M klassi õpilane Kenet Tõkke.

Sel aastal otsisid õpilased kontrollpunkte Haapsalu linna tänavatelt.

Neidudest võitis Marie Põlluaed (11.LR) ja noormeestest Jaanis Soosaar (11.LR).

10.2 Spordinädal

24.-28. septembri spordinädala raames toimusid erinevad võistlusmängud: rennipall, korvpalli vabavisked, lauatenis ja nael paku võistlus. Kõikide alade kokkuvõttes võitis 12.LR klass. Klassidevahelise jalgpallivõistluse võitis 11.M klass. Eesti Olümpiakomitee poolt saadetud pätklipakid läksid autasuks tublimatele osalejatele. Jalgpalli võitjatiim sai autasuks maitsva kringli.

Spordinädal

10.3 LÜGi liikumispäev – kelgupäev

17.01.2019 toimus LÜGi liikumispäev – kelgupäev. Vaatamata vihmasele ilmale ja valessti valitud riietusele said õpilased värskes õhus liikuda!

Tänu JK Paralepa abile sai Väikese Viigi jää öösel sadanud lumest puhtaks lükatud ja 2,6 km ring sisse aetud. Tõukekelgud tõi kohale „Tõuka-takka“ omanik Arno Suislepp, kes tutvustas 10. klassidele tõukekelguga sõitmise omapära ja nippe.

10. klasside liikumispäev algas soojendusvõistlusega salvokelkudel paarilise vedamisega. Kahjuks ilmaolud ei lubanud sama võistlust vanemate klasside õpilastega läbi viia ning 11. ja 12. klassid said läbida vaid tõukekelguraja.

Kõige kiiremini läbisid 2,6 km jääraja 12.H klassi õpilased ajaga 10.49. Neile järgnesid 12.LR ajaga 11.26. Üldkokkuvõttes saavutas 3. koha 11.H, kes olid parimad 11. klassidest. 10. klasside kiiremad olid ajaga 13.11 10.S.

Liikumispäeval ei olnud oluline võit vaid ikka oma klassiga meeskondlik osavõtt ja rõõm liikumisest – vaatamata ilmale!

Leelo Paju, kehalise kasvatusõpetaja

Kelgupäev

10.4 Klassidevahelised võrkpallivõistlused

Klassidevahelised võrkpallivõistlused toimusid sel õppeaastal esmakordselt kahepäevastena – 12. ja 13. märtsil.

Esimesel päeval selgitati välja 10., 11. ja 12. klasside parimad. Ühe geimi mängisid tüdrukud ja teise poisid, tulemused liideti. Võrdsete tulemuste korral arvutati ja võrreldi punktide suhet, mis tegi võistlused põnevamaks ning iga saavutatud või loovutatud punkt võis saatuslikuks saada.

10. klassidest võitis 10.H klass, 11. klassidest 11.M klass napilt 11.LR klassi ees. 12. klassidest oli parim 12.M klass, kuigi tüdrukutest võitsid kõik mängud 12.Ü tüdrukud.

Sel päeval võistlesid veel VÕLVi esindus (3 poissi ja 3 tüdrukut) õpetajate/koolitöötajate võistkonna vastu. Sõbralikus mängus saavutasid võidu sel aastal õpetajate/koolitöötajate võistkond 2:0.

Teisel päeval toimusid superfinaalid. Võrkpallivõistluste üldvõitjaks tuli 11.M klass, 2. koha saavutas 10.H ja 3. koha 12.M klass. Auhinnad olid traditsioonilised – rändkarikad ja kringlid.

Kohtunikud olid endised ja praegused õpilased. Võistluste kuulutuse ja diplomid kujundas Anette Valk 10.S klassist.

Leelo Paju, kehalise kasvatuse õpetaja

Klassidevaheliste võrkpallivõistluste võitjad - 11.M

10.5 Kevadine spordipäev

24. mail toimus 10.-11. klasside spordipäev. Spordipäeval võisteldi mitmetel kergejõustikualadel, milleks olid kuulitõuge, kaugushüpe ja 100 m jooks. Võitjad selgitati välja mitmevõistluse punktide põhjal. Toimus ka pendelteatejooks, milles saavutas esikoha 10.M klassi võistkond.

Külaliseks tulid meile Päästeameti päästjad, kes tutvustasid noortele tuletõrjesporti. Spordipäeval said noored ka ise tuletõrjespordis oma osavuse proovile panna ning osavaimad olid 11.LR klassi õpilased.

Karmen Räli ja Ele-Riin Niit, 10.S õpilased

Kevadine spordipäev

11. Mälumäng

11.1 LÜGi mälumängusari

11.1.1 LÜGi mälumängusarja esimene mäng

11. oktoobril toimus kooli mälumängusarja esimene mäng. Esikoha saavutas õpetajate võistkond koosseisus Tõnu Tiit, Mall Vainola, Rea Raus, Knud Jessen.

II-III kohta jagasid 11.LR II (Marie Põlluaed, Johanna Jõgi, Sander Saska, Kaari Kargu) ja 11.H/LR (Anni Kallas, Arlethe Annus, Jane-Riin Niit, Carmen-Lii Targamaa) võistkond.

LÜGi mälumängusarja õpetajate võistkond

Foto: Markus Häidberg

11.1.2 LÜGi mälumängusarja teine mäng

12. detsembril toimunud kooli mälumängusarja teises mängus saavutasid I-II koha 12.LR ja 11.H/LR võistkonnad.

12.LR võistkond: Joosep Altmets (*fotol alates vasakult*), Karl-Ruuben Kauksi, Joosep Lillemägi, Marko Paat. 11.H/LR võistkond: Anni Kallas, Carmen-Lii Targamaa, Arlethe Annus.

11.1.3 LÜGi mälumängusarja viimane mäng

19. veebruaril toimus LÜGi mälumängusarja viimane mäng, mille võitis õpetajate võistkond. Sarja kokkuvõttes jäid I-II kohta jagama 12.LR ja 11.LR II võistkonnad. Kolmanda koha saavutas 11.H/LR.

Fotol alates vasakult 12.LR – Marko Paat, Joosep Altmets, Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi; 11.LR II – Marie Põlluaed, Sander Saska, Johanna Jõgi, Kaari Kargu, fotolt puudub Kärt Kurisman.

11.2 Läänemaa koolinoorte mälumängusari

11.2.1 Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng

Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng toimus 18. oktoobril LÜGi aulas. Kokku kogunes 21 võistkonda 84 mälumänguriga. Gümnaasiumite arvestuses jäid I-IV kohta jagama LÜGi 12. klassi võistkond (Joosep Altmets, Marko Paat, Kaspar Joonas Laurmann, Karl Gregor Jakk), LÜGi 11.LR II (Kärt Kurisman, Kaari Kargu, Johanna Jõgi, Sander Saska), LÜGi 11.H/LR (Anni Kallas, Carmen-Lii Targamaa, Arlethe Annus, Jane-Riin Niit) ja Noarootsi Gümnaasiumi 11.MV. Küsimuste autorid olid Kalle Lõuna ja Karl Hein.

Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng

11.2.2 Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng

28. novembril toimus Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng, mis oli ühtlasi Eesti koolinoorte XVI mälumängumeistrivõistluste eelvooruks. Võitjad kindlustasid pääsu üleriigilisse finaali.

I koht LÜGi 11.LR II võistkonnale, koosseisus (*fotol alates vasakult*) Kaari Kargu, Johanna Jõgi, Marie Põlluaed ja Sander Saska.

II koht LÜGi 11.H/LR võistkonnale, koosseisus Anni Kallas, Carmen-Lii Targamaa, Arlethe Annus ja Jane-Riin Niit.

11.2.3 Läänemaa koolinoorte mälumängusarja III mäng

17. jaanuaril toimus LÜGi aulas Läänemaa koolinoorte mälumängusarja III mäng. Gümnaasiumite arvestuses saavutas II koha LÜGi 11.LR II (Kaari Kargu, Johanna Jõgi, Sander Saska, Kärt Kurisman, Marie Põlluaed). III koha sai LÜGi 11.H/LR (Anni Kallas, Carmen-Lii Targamaa, Arlethe Annus, Jane-Riin Niit)

Sarja kokkuvõttes:

I koht LÜGi 11.LR II

II koht LÜGi 11.H/LR

Foto1 LÜGi 11.LR II – Marie Põlluaed, Johanna Jõgi, Kärt Kurisman, Kaari Kargu

11.2.4 Maakondlik koolinoorte individuaalne mälumäng

7. märtsil toimus LÜGi maakondlik koolinoorte individuaalne mälumäng. Gümnaasiumi õpilaste arvestuses võitis I koha LÜGi 10.M õpilane Mattias Kerge 56 punktiga.

II koha sai 11.H õpilane Anni Kallas 48 punktiga.

Mattias Kerge

12. Suunapäevad ja -üritused

12.1 Humanitaarsuund

12.1.1 Humanitaarsuuna suunapäev – punane vaip ja punane terror

19. septembril käisid humanitaarsuuna 11. ja 12. klassi õpilased suunapäeval Tallinnas. Programm oli mitmekesine, tihe, hariv ja mis põhiline – meeldis õpilastele.

Suunapäev algas Tallinnas Maarjamäel Filmimuuseumis, kuhu võis hollywoodliku uhkusega mööda punast vaipa kõndida. Kuna 12. klassil on kursus „Kirjandus ja film“ ning 11. klassil ees ootamas uurimistöde kaitsmine, siis sai valitud kummalegi klassile just neile sobiv 1,5-tunnine töötuba: 12. klass osales töötoas „Filmi sisse minek“ ja 11. klass „Esinemiskunsti A ja O“. Töötoad olid tõesti aktiivsed ja praktilisi oskusi ning teadmisi andvad.

Pärast oli kõigil aega veel rahulikult kogu muuseumiekspositsiooniga tutvuda ja roheline seinaga toas endale mälestuseks filmiklippe teha.

Olles juba Maarjamäel, ei saanud jätta külastamata ka äsja avatud Kommunismiohvrite Memoriaali. See oli kogemus omaette – selle mõju tunnetamiseks peab ise kohale minema. Seal oli nii vaadata, kogeda kui lugeda ehk teadmisi avardada – seda kõike ka tehti, võeti aega ja süveneti, pandi ka küünlaid omastele. See oli suurepärane eelhäälestus õhtuseks etenduseks Linnateatris, mis kõneles samast perioodist ja mängis inimese mälestustega enne ja pärast II maailmasõda.

Linnateatris vaadati etendust „Tagasitulek isa juurde“, mille on kirjutanud Madis Kõiv. Eks see suunapäev selle näidendi ümber kasvaski (piletijärjekorras tuli oodata üle aasta). Ka see näidend oli osa käsil olevast kirjandusprogrammist mõlema klassi jaoks, sobides nii 11. klassi kursusega „Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“ ja 12. klassi kursusega „Kirjandus ja ühiskond“. Kui arvata, et teater vaid meelelahutus on, siis humanitaarsuuna jaoks see pole seda mitte. Etendust tuli jälgida mitmest aspektist, sest koolis järgnes sellele lausa 2-õppetunnine analüüs.

Lõpetuseks katkendeid õpilaste tagasisidest:

Memoriaalist leidsin enda vanaema isa nime. Etendus sobis selle memoriaali temaatikaga ja oli samuti ajalooliselt põnev. Nädalavahetusel rääkis vanaema oma isast rohkem ja ka sellest, kuidas ta küüditati, ja üldse jagas omi mälestusi, mida oskasin tänu suunapäevale küsida.

Suunapäev oli väga vahva ja meeldis. Filmimuuseum oli väga põnev ja sai häid näpunäiteid esinemise jaoks, kindlasti soovitan seda külastama minna.

Mulle meeldis suunapäev väga. Filmimuuseumi loengust sain väga palju uusi teadmisi ja nippe, kuidas paremini/julgemini esineda. Saime ka ise loomingulisi harjutusi teha. Väga sisurohke õppepäev.

Filmimuuseumis oli tore, ei tehtud tuima ringkäiku, vaid tegeleti meiega loominguliselt. Etendus oli päris raske, ent meeldis mulle väga, kindlasti üks parimatest, mida siiani näinud.

Tallinna Linnateatris ma polnud varem käinud, ilus teatrimaja ja etendus oli väga mõtlema panev.

Teater oli erakordne elamus! Kindla peale kõige huvitavam teatrielamus.

Filmimuuseum oli oodatust palju vingem ja põnevam. Mulle meeldis see, et meid pandi pidevalt esinema. Hea eelhäälestus eelseisvaks lavakunstikursuseks. Memoriaalis meeldis mulle ka, sest sain panna sugulastele küünla. Etendus meeldis sellepärast, et sain laval näha korraka mitmeid nimekaid näitlejaid, ja näidend ise tekitas erinevaid tundeid ja emotsioone.

Suunapäev oli õpetlik just filmimuuseumis – sain seal uusi teadmisi filmiajaloost. Väga meeldis memoriaal, sealt sai seintelt lugeda, mis meie esivanematega juhtus, mis nendega tehti... Teater nõudis tugevat keskendumist, oli raske.

Mulle meeldis kõige rohkem teater!

Suunapäev oli väga põnev. Filmimuuseumis ringi vaadata oli huvitav, giid rääkis põnevalt ka ajaloost. Sai ise asju teha ja proovida. Mälestusmärk oli väga mõtlemapanev ja sümboleid avastamiseks täis. Teatris sai ajusid korralikult ragistada ning hiljem emotsioone jagada.

Teater meeldis mulle ka väga, meeldis näitlejate kontakt rahvaga, oli mõtlemapanev, mille ajal mul kordagi igav ei hakanud, see paelus mind iga sekund.

Jäin väga rahule, sain muuseumist kuhjaga uusi teadmisi ja kogemusi, teatrietendus läks hinge, olenemata oma raskusest.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Humanitaarsuund filmimuuseumis

12.1.2 Brita Lubi osales ettekandega humanitaarainete õpilaskonverentsil

Brita Lubi 12.M klassist osales 28. septembril Tartus toimunud Eesti esimesel humanitaarainete õpilaskonverentsil HUNTS ettekandega „Libahunt rahvapärimeses ja kirjanduses“. Ettekanne põhines Brita Lubi eelmise aasta uurimistööl „Libahundimotiivi muutumine rahvapärimesest nüüdiskirjanduseni“.

HUNTSi eesmärk on aidata teadvustada humanitaarainete vajalikkust, parandada humanitaarteaduste mainet ühiskonnas ning pöörata õpilaste tähelepanu humanitaarteadustele võimaliku edasise atraktiivse karjäärisuunana. HUNTS toob kokku õpilased ja teadlased tutvustama oma värskaid mõtteid ja vaateid ning arutlema uute ja innovaatiliste meetodite üle,

valmistades sel moel ette uut põlvkonda humanitaarteadlasi ja suurendades humanitaarteaduste kõlapinda. Tänuväärne on veel see, et õpilased saavad konverentsil vahetut tagasisidet.

HUNTSi korraldavad Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum ja Hugo Treffneri Gümnaasium.

Brita Lubil on HUNTSi kohta vaid positiivseid sõnu. Lubi: „*Üritus andis juurde esinemiskogemust ja näitas, milliseid teemasid on teised käsitlenud. Peale igat kolme-nelja ettekannet toimus teemade arutelu ning kommenteerimine. Sain kiita. Samuti mainis üks korraldajatest, et minu töö tundus olevat pigem ülikooli esimese või teise kursuse tudengi ettekanne kui gümnaasiumiõpilase oma. Kindlasti soovitaksin HUNTSil osalemist ka teistele.*“

Rahule jäid ka korraldajad, mainides, et humanitaarteadlastel on, mida maailmale öelda ja maailmaga jagada!

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, Brita Lubi uurimistöö juhendaja

Brita Lubi HUNTSil esinemas.

Foto: Brita Lubi erakogu

12.1.3 Ole silmapaistev - helkivate aksessuaaride workshop

1. oktoobril toimus 11. humanitaarklassi õpilastele „Ole silmapaistev – helkivate aksessuaaride workshop”, mida juhendasid EKA moedisaini eriala üliõpilased (LÜGi vilistlane) Karl-Christoph Rebane ja Susanna Kõgel.

Helkivatest ja helkurmaterjalidest esemete, aga miks mitte ka ulmeliste kunstiobjektide loomise töötoad on üks osa Eesti Maanteeameti ja Eesti Kunstiakadeemia moeosakonna koostöös sündinud projektist. Eesmärk on teadvustada õpilasi enda ja oma lähedaste nähtavaks tegemise tähtsusest ja seda just loominguks moel. Paljud meist tahavad välja näha omapäraseid ja erilised ning helkur või helkiv toode on üks suurepärane võimalus lasta isikupäral särada ka kõige pimedamas öös.

Projektiga seoses leidis Telliskivi Loomelinnakus aset näitus „Illuminatsioon”.

Osa töötoas valminud kunstiteoseid pannakse välja kunstikooli ja LÜGi ühisnäitusele Haapsalu Linnagaleriis veebruaris 2019.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

„Ole silmapaistev- helkivate aksessuaaride workshop“

12.1.4 Nüüdiskunst ja nüüdisteater humanitaaride suunapäeva keskmes

12. oktoobril toimus juba teine suunapäev humanitaarsuuna õpilastele sel õppeaastal. Sedapuhku käisid väljaspool kooli õppimas 10.H ja 12.H klass.

Kaks esimest n-õ tundi toimusid muuseumides: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis (ETMM) ja Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumis (EKKM): esmalt üks klass alustas ühes, teine teises muuseumis, seejärel jalutati läbi vanalinna ja n-õ vahetati kohad. Kolmas ja neljas tund toimusid teatritrupiga Must Kast.

Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumis oli väljas kaks näitust: „Kuidas: elada. Virtuaalsed biograafiad“ („How to: live. Virtual Biographies“) ja „omavahel. oskustest“ („one-on-one. on skills“), mis omavahel seotud olid.

Esimesel näitusel eksponeerisid kolm kunstnikku – Ingrid Allik, Dre Britton ja Laura Pöld – isiklikust elust ja koduruumist inspireeritud objekte, mis kutsusid vaatajaid ette kujutama nende autorite võimalikke biograafiaid. 10.H klassile sai osaks ka tore juhus kohtuda ühega kunstnikest – Ingrid Allikuga –, kes lisaks giidile meelsasti kogu selle näituse kaasa jalutas ja oma ning ka teiste autorite töid lahti mõtestas ning teoste loomise tausta selgitas. Näiteks sai selgeks, millist sõnumit kannab endas pliiatsite rida seinal ning kuidas see sündis, või miks äkki on näitusel jaapanlanna sandaalid. Pealtnäha seotud ja mittemidagiütlevad esemed said korraga sootuks teise tähenduse ja näituseruum muutus terviklikus looks.

Teisel näitusel sai esmakordselt näha eesti tarbekunsti klassikute teoseid dialoogis noorema põlvkonna autorite materjalitundliku ning protsessipõhise loominguga. Juba esimene saal lummas õpilasi sedavõrd, et keegi ei suutnud jätta seda jäädvustamata. See oli ühtlasi väljapaneku südamik, mille moodustasid nelja eesti tarbekunsti klassiku Leesi Ermi, Leo Rohlini, Mall Tombergi ning Helle Videviku meisterlikud teosed kaasaegse kunsti konteksti asetatuna. Teistes saalides võis näha Iraani, Rootsi, Ühendkuningriigi ja Eesti kunstnike (Anna Mari Liivrand, Eva Mustonen, Kaisa Sööt ja Koit Randmäe) suurepäraseid teoseid.

Lõpuks palus giid õpilastel rühmades leida muuseumist üks objekt ja sellega suhestuda ning see omakorda jäädvustada: nii sündis kunsti vaadates omakorda kunsti-*performance*. Enne lahkumist nauditi veel muuseumihoovi istumisnurka ja vaadati üle väga omanäoline

esinemislava. Esmakordne kaasaegse kunsti kogemus meeldis väga ja inspiratsiooni loovkunstikursuseks või teadmisi kunstiajaloo saadi juurde kuhjaga.

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis tegid õpilased läbi programmi „Teatrivillak“, mis tähendas giidiga tuuri muuseumi teatriosaga tutvumisel ja lõpus toimunud kuldvillaku mängu teemadel, millega muuseumituuril tutvuti. See seondub otseselt 10. klassi suunakursusega „Kirjandus ja teater“. Muuseum andis suurepärase ülevaate Eesti teatri ajaloost, kõigist n-ö esimestest ja kuulsamatest. Mitmeid eksponaate sai ise katsuda, näiteks E. Vilde „Tabamata ime“ kostüüme selga proovida. Ekraanid ja kõrvaklapid olid aga need, mis õpilasi ligi ei tõmmanud, ilmselt otsitakse muuseumist midagi muud – muuseumis oli ka muud vaatamist küllaga, mis oli ilmselt huvitavam. Näiteks tohtis mängida suurel kontsertklaveril ja 10.H klass tekitaski enne muuseumist lahkumist spontaanse kontserti, kus vähemalt pool klassi üle muuseumi oma häälrel kõlada lasi.

Päev lõppes Kanuti Gildi saalis teatri Must Kast etendusega „Peks mõisatallis“.

Selle etenduse kogemust kirjeldati ainult ülivõrdes. Polnud ilmselt keegi näinud etendust, kus teatrilava oli ruudukujuline turbakast, mis asetses 50 cm esimese rea pealtvaatajate jalgadest ja pealtvaatajad istusid lava igas küljes. Etendus oli valminud Eesti 100 tähe all ja andis oma sõnumi edasi füüsilise teatri emotsionaalses keeles. Etendus kestis 75 min ja selle vältel ei lahkunud näitlejad lavalt. Etenduse lõpuks olid näitlejad üleni turbapruunid ja higised. Peale etendust oli õpilastel ka imeline kogemus kohtuda näitlejatega (Jaanika Tammaru, Kaarel Targo, lahkuma pidi kahjuks Kristjan Lüüs) ja lavastaja Birgit Landbergiga ning neilt kõike küsida, mida ka usinasti tehti. Näiteks selgus, et tekst oli sündinud proovides ühiste arutelude ja improvisatsioonide teel, aga laval enam ei improviseerita, kuigi pealtvaatajaile see kohati nii tundus. Selgus, et peksu sisaldanud stseenid olid pärislöögid, mitte mäng, aga oskuslikud, et kaaslast mitte vigastada.

Tõeliselt meeliülendav ja arendav oli see koolipäev/suunapäev Tallinnas!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Humanitaarsuuna suunapäev

12.1.5 Suunapäev Tammsaare seltsis

18. veebruaril käisid humanitaarsuuna 11. ja 12. klass suunapäeval Tallinnas. Külastati nii A. H. Tammsaare kortermuuseumi Kadriorus kui ka vaadati etendust „Karin ja Indrek. Tõde ja õigus. 4.“ Tallinna Linnateatris.

Kuna 11. klassis on „Tõde ja õigus“ praeguse kirjanduskursuse kavas ja 12. klassil ees ootamas eesti keele riigieksam, siis olid peale 1,5-aastast järjekorras ootamist meieni jõudnud piletid lausa õnnistuseks. Kui juba 4,5 tundi kestva etenduse pärast pealinna sõita, oli mõistlik Tammsaarega ka lähemat tutvust teha, mistõttu sai kavva võetud ka muuseumikülastus, kus sai näha autentset Tammsaare korterit ja põhjaliku ülevaate kirjaniku elust ning loomingust. See oli hea eelhäälestus etenduseks, sest 4. osa on õpilastele siiski teadmata lugu, ja nii jõudis ka too ajastu juba enne etendust lähemale ja nii mõnigi asi sai mõistetavamaks.

Õppepäev Tallinnas algas aga hoopis Peterburi teel asuvast TV3 majast. Nimelt võitis 12.H klass jõuluballil ringkäigu selles majas, mille realiseerimiseks just sobiv võimalus tekkis.

Sõbramehelikult võeti ekskursioonile, mida viis läbi Andry Padar TV3-st, kaasa ka 11.H klass. Nõnda said mõlemad klassid kuulda tuntud Brigitte blogi autori Brigitte Susanne Hundi motiveerivat sõnavõttu sellest, kuidas elada nii, et iga päev võiks olla endaga rahul ja et edu esimene võti on julgus. Samuti sai näha ruume, kust läheb eetrisse saade „Seitsmesed uudised“ ja kust jõuab kuulajateni Power Hits Radio ning Star FM.

Suunapäev oli igati hariv ja silmaringi avardav ning loomulikult erakordset teatrielamust pakkuv.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Humanitaarsuund TV3 majas

12.1.6 10.H klassi suunapäev

10. humanitaarklassi suunapäev toimus Tallinnas ja oli seotud eesti keele kursusega „Keel ja ühiskond“ ning kirjanduse kursusega „Kirjandus ja ühiskond“.

Esimeseks külastuspaigaks sel päeval oli kommunismiohvrite memoriaal Maarjamäel. See oli õpilaste jaoks väga muljetavaldav ja eriline kogemus nende endi sõnul. Mitmed õpilased leidsid seintelt enda sugulaste graniiti tahutud nimed ja mitmed leidsid, et tahavad seda kohta uuesti külastada, kui on eelnevalt uurinud täpsemalt oma sugulaste mineviku kohta.

Edasi toimus rahvusraamatukogus muuseumitund „Vanad ja haruldased raamatud”, mille käigus sai teadmisi nii vanimatest eestikeelsetest kui ka muukeelsetest raamatutest, samuti sellest, mis teeb ühe raamatu haruldaseks. Õpilased said selliseid raamatuid nii näha kui veidi ka uurida, samuti harjutada gooti kirja lugemist.

Kuna eesti kirjakeele areng on tihedalt seotud reformatsiooniga ja otseselt luteri usuga, siis külastasime ka üht Eesti kaunimat kirikut – Kaarli kirikut. Õpilased said teada selle sakraalehitise eripäradest ja lühidalt ka ajaloost. Võrdlemaks luteri ja vene õigeusu pühakodasid, külastasime ka Aleksander Nevski katedraali Toompeal.

Päeva teine pool oli seotud teatriga. Esmalt toimus kohtumine NUKU teatris TÜ VKA näitlejaeriala selle aasta lõpetajatega, kelle diplomilavastuse „Protsess“ vaatamine meil õhtul ees seisis. Meiega kohtusid mõned selles etenduses üles astunud noored näitlejad: Elena Koit, Maarja Tammemägi, Grete Konksi. Kohtumisel osales ka NUKU teatri näitleja-lavastaja Taavi Tõnisson, kes oli õhtul etendunud „Protsessi“ lavastaja. Tore oli kohtumine ka selle poolest, et Elena Koit on LÜGi vilistlane aastast 2015 ja lõpetanud samuti humanitaarklassi.

Peale meeleolukat ja põnevat vestlusringi saime osa põnevast ekskursioonist NUKU teatri majas: nägime nii erinevaid saale kui ka tagaruume, kus valmivad nukud ja muu butafooria.

Päevale pani punkti etendus „Protsess“, mille dramatiseering on tehtud F. Kafka samanimelise romaani põhjal – selle lugemine seisab õpilastel veel ees.

Oli hariv ja mitmekesine koolipäev väljaspool kooli!

Tiina Brock, 10.H kl eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning klassijuhataja, humanitaarsuuna juht

Humanitaarsuund NUKU teatris

12.2 Majandussuund

12.2.1 Õpilasfirmade alustamise üritus HAKKATON 2018 Tartus

Tänavune õpilasfirmade (ÕF) alustamise üritus toimus Tartus Jaan Poska Gümnaasiumis 28.-30. septembril.

Meie koolist osalesid Hakkatonil 2018 10.M klassi õpilased Anita Raag, Liisi Sillat, Marlene Schwindt, Merilyn Tüür ja Kadi Mets. Nemad alustavad ÕF programmiga sel õppeaastal. Meie tüdrukute tiim TaimTime pälvis auhinnalise II koha kahest võimalikust auhinnast ja rahalise preemia ÕFi stardikapitaliks.

HAKKATONI korraldavad JA Alumni Estonia vabatahtlikud. See on noorteorganisatsioon, mille eesmärk on süvendada ettevõtlikku mõtteviisi ja edendada JA Eesti ÕF programmi. Maria

Palk ja Rasmus Valdmann 11.M klassist osalesid Tartus vabatahtlikena, eelmisel õppeaastal käisid nad septembris Hakkaton 2017 üritusel ja läbisid edukalt ka ÕFi programmi – nende meeskond esindas meie kooli ka ÕFide lõppvõistlusel.

Tartusse kogunesid noored erinevatest koolidest Eestist. 48 tunni jooksul aitasid mentorid ja ÕFide programmi läbinud vilistlased noortel leida ja arendada oma äriideed, toetada meeskonnatööd ja seada sihte toote/teenuse turule jõudmiseks. Tänavused mentorid olid väga erinevate elualade/valdkondade esindajad – poliitik Taavi Rõivas, digitaal- ja sotsiaalmeedia projektijuht Ailar Väärtmaa, MTÜ Julgus Elada asutaja Marii Noor, kes tegeleb etendus-kunstide õpetamisega jpt.

Kolme päeva jooksul toimusid õpilastele erinevad töötuba, kus õpilased oma ideega tegelesid – ärimudeli töötuba, meediaga suhtlemise töötuba, finantsplaneerimise töötuba, sisemise suhtlemise töötuba jne. Meeskonnad tegid oma idee testimiseks ka turu-uuringu, mille käigus küsitleti linnas inimesi oma toote/teenuse elujõulisuse ja võimaliku huvi/ostusoovi kohta.

Maria ja Rasmus aitasid töötubades, tegelesid organisatoorse poolega, Rasmuse ülesanne oli jäädvustada kolme päeva tegevused. Järgmisel õppeaastal on Maria ja Rasmus korraldustiimi liikmed Hakkaton 2019 üritusel.

Maria mõtted kahe aasta ürituste kohta: *„Eelmisel aastal alustasin ka ise oma ettevõtluse teekonda just nimelt Hakkatonilt. Olles tänaseks läbinud edukalt aastase õpilasfirma programmi, võin kindlasti väita, et ilma Hakkatonita ei oleks ma nii kaugemale jõudnud. Lisaks sellele, et see oli meeletult hea stardipauk, viibis seal ka nii palju inspireerivaid inimesi, kellelt on nii palju õppida. Kokkuvõttes oli kogu atmosfäär nii lummas ja töö sujus nii kiiresti kuna kõik motiveerisid üksteist rohkem tööle.*

JA Alumni on vabatahtlikkest koosnev organisatsioon, mille löid õpilasfirma vilistlased, kes tahavad hakata peale programmi oma teadmisi järgmistele õpilastele edasi andma. Kui mina oma teekonna lõpusirgel olin, siis tekkis mul tahtmine panustada oma kogemustega organisatsiooni töösse, kes olid loonud minule võimaluse midagi nii lähedat teha. Nii hakkasingi JA Alumni vabatahtlikuks ja sain abiks olla selleaastase Hakkatoni korraldamisega, mis on minu jaoks väga suur privileeg.

Sellel aastal kogunes Tartusse suur hulk noori ettevõtlushuvilisi õpilasi, kes kõik on nii

inspireerivalt vahvad tegijad, mõtlesid välja meeletult vägevaid äriideid ja enamus neist teevad ka ideed teoks.

Kogu see kogemus läbi mõlema aasta ja kõik uued inimesed, kellega olen tänu sellele kohtunud, on mind ennast väga palju inspireerinud ja nendelt tulev hea energia motiveerinud mind olema üks järgmise aasta Hakkatoni peakorraldajatest.”

Tänavuste meie kooli 10.M õpilaste arvates oli Tartu üritus õnnestunud ja nad jätkavad oma toote ja idee arendamisega ÕFide programmis. Nende tagasiside on samuti positiivne ja nad kirjutasid üritusest lühidalt.

Anita: „Minu arust andis Hakkatonil käimine väga positiivse kogemuse. See kolmepäevane festival oli väga kasulik ja nüüd on meil algsed teadmised olemas, et alustada oma õpilasfirmaga. Meil oli väga tihe ajagraafik, aga see sisaldas huvitavaid töötubasid nagu näiteks turunduse töötuba, kus saime linna peal käies teha turu-uuringut. Seal saime väga head tagasisidet ja see tõstis kõvasti motivatsiooni, mis oli vahepeal alla läinud. Sellel festivalil olles tekkis mul väike ebakindlus, sest umbes kahekümne viie inimese seast oli meie grupp kõige noorem ja teised tundusid palju asjalikumad. Aga me ei andnud alla ja olime üksteisele toeks lõpuni välja. Ma soovitan kindlasti kõigil, kes vähegi saavad ja kellel on huvi osaleda järgmistel aastatel sellel õpilasfirmade festivalil, kuna see tuleb kasuks. See programm on igati väärt seda aega ja kogemust.”

Liisi: „Hakkaton oli väga vahva. Me tutvusime erinevate toredate mentoritega ja teiste õpilasfirmade alustajatega, saime palju uusi teadmisi ja nüüd on meil ka mingid oskused õpilasfirma alustamiseks. Kava oli üsna tihe, hommikul kella 9 kuni õhtul kella 12 otsast otsani täis tegevusi. Muidugi oli vahepeal ka aega jalgu sirutada, süüa ning aju puhata. Minu arvates parim osa oli Hakkatoni juures see, kuidas meie motivatsioon üles-alla käis, sest vahepealne allakäik andis just uuele veel paremale motivatsioonile hoo sisse. Pühapäeva hommikuks olime taaskord üsna alla andnud, aga õhtuks oli meil tuju super hea, sest meie pitch läks hästi ja kokkuvõttes saime teise koha ja algkapitali õpilasfirma alustamiseks. Hakkaton jääb mulle kindlasti üheks ülivahvaks meenutuseks ning ka kogemuserikkaimaks ürituseks elus.”

Marlene: „Hakkaton oli meie jaoks täiesti uus kogemus. Saime palju uusi teadmisi äri alustamise kohta, me võtsime vastu väljakutseid ja üheskoos lahendasime tekkinud probleemid.

Olime pidevalt ümbritsetud edukatest ettevõtjatest Eestist ja mujalt maailmast, kes meid toetasid ja nõu andsid.

Ainukeseks negatiivseks pooleks oli minu arust see, et niinimetatud ideede genereerimise konverentsil oli reaalselt idee väljamõtlemiseks aega umbes pool tunnikest, edasi hakkasid pihta juba üpriski põhjalikud äriplaani koostamise, finantsplaneeringu ja turunduse tööoad. Lootsime Hakkatonile minnes leida uusi äriideid, aga algsete ideede tutvustamisel kuulsime, et ka teistel õpilasfirmade alustajatel lisaks meile, oli neil oma idee juba varem välja mõeldud. Lõppvõistlusel pühapäeval pidi igast õpilasfirmast üks inimene žüriile pitchima, ehk enda idee ette kandma. Lavale minnes ja publiku ees üksinda enda õpilasfirma ideed ette kandes, oli küll väike närv sees, aga pärast oli väga hea ja uhke tunne. Olime väga edukad ning võitsime ühe kahest välja antud auhinnast.

Üldiselt oli nädalavahetus väga äge ja õpetlik ning ma ei kahetse, et sellest osa võtsin ning soovitan igal juhul aktiivsetel ja ettevõtlikel noortel järgmise aasta Hakkatonist (mis muide toimub Läänemaa Ühisgümnaasiumis) osa võtta!”

Osalenud õpilastega vesteldes ja plaane pidades on tunda nende tahet tegutseda ja väga hästi näha, kuidas ettevõtluspisik on neid nakatanud – palju jaksu alustajatele ja vahvat koostööd tiimiga ning vabatahtlikele edu Hakkaton 2019 korraldamisel.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

HAKKATON 2018

Foto: Rasmus Valdmann

12.2.2 Majandus- ja ettevõtluspäev Viljandimaal

13. novembril sõitsid 10.M ja 12.M klasside õpilased Viljandimaale suunapäevale. Alustasime sõitu kell 7.30.

Õppepäeva eesmärgid: tutvumine sihtmaakonna ettevõtluskeskkonnaga, tööturu suundumustega, majandustegevuse eelduste/võimalustega, tööhõive erisustega jms. Õpilased kaardistasid sihtmaakonna majandustegevused - näitajad, ettevõtted (tootmine, teenused), eksporditurud jne. Ettevõtete külastused – elukutsed/karjääriplaneerimine, töökeskkond, rahvusvaheline suhtlus, jätkusuutlik majandamine jne.

Edasine õppetegevus: õppepäeval nähtu/kuuldu võrdlemine kodumaakonna vastavate näitajatega, analüüs.

Enne Viljandisse jõudmist andsid 10.M õpilased bussis ülevaate oma eelnevalt koolis valminud rühmatöödest (Viljandi liin, Viljandimaa üldandmed, rahvastik, majandus- ja ettevõtlusnäitajad ning –keskkond, loodusressursid ja eripärad) – rühmasid oli kokku seitse. Samad rühmad teevad peale õppepäeva sarnastel temadel tööd Läänemaa ja Haapsalu kohta.

Seejärel võrdleme kogutud andmeid ja analüüsime kahe maakonna majandusnäitajaid, majandamise võimalusi ja väljundeid.

Kell 10.30 jõudsimme tootmisettevõttesse AS Viljandi Uks ja Aken. Jagunesime kaheks rühmaks ja alustasime tootmistegevusega tutvumist. Õpilasi juhendasid Eero Rebane ja Rene Rahnu, kes jagasid selgitusi iga tootmisprotsessi lüli kohta ja õpilased said kaasasolnud töölehtede küsimustele vastused. Ettevõtte on 1990. aastast kiiresti kasvanud ja on praegu Viljandimaa suurim tööandaja. Tootevalikut on suurendatud ja tootmispinda laiendatud. 90% toodangust eksporditakse Rootsi, Norra, Taani ja Soome. Ettevõttele on Eestis konkurendiks Haapsalu Uksetehas.

Kell 14.00 sõitsime Viljandi Gümnaasiumisse. Projekti- ja avalike suhete juht Ene Nobel tegi õpilastele majatuuri ja rääkis koolikorraldusest. Õpilased kuulasid ja küsisid hoolega, näiteks tundide pikkuse, valikainete, õpilasomavalitsuse jpm kohta.

Viljandi Gümnaasiumis toimus kohtumine SA Viljandimaa Arenduskeskus juhataja Elmo Puidetiga ja Kairi Ongiga, kes on noorte ettevõtlikkuse programmide koordinaator. Kairi toetas õppepäeva korraldamist, andis nõu ettevõtete osas ja organiseeris meile Viljandi Gümnaasiumi ruumides kohtumise.

Puidet ja Ong andsid õpilastele loengu Viljandimaa majandus- ja ettevõtluskeskkonnast, ülevaate ettevõtetest, töjõuturust ja ressurssidest, maakonna majanduslikest eripäradest. Viljandimaa peamised tootmisalad on seotud puiduga, põllumajandusega, tekstiiliga ja „pärimustootmisega”.

Kell 15 jõudsimme Abja Mõisakülla Pajumäe Talu OÜ tootmismaadele. Meid võõrustas mahetalu peremees Viljar Veidenberg. Pajumäe talu alustas 1989 veisekasvatusega, 1998 alustasid nad piimatootmisega. Talu on nõ edasi antud isalt pojale, kes nüüd talu juhib. Tootmine on läbinisti mahe. Talus kasvatatakse loomasööt ise (kaer, rukis, oder), vaid vajadusel ostetakse sisse. Peremees selgitas õpilastele, mida tähendab sügavallapanu ja see on naturaalne (põhk, turvas) allapanu. Käisime laudas ja nägime, kuidas loomadele masinaga sööta ette anti. Suvisel ajal on loomad karjamaal. Saime sisse piiluda uude meierisse, kuhu tuleb piim, mida töödeldakse. Kokku on talul umbes 70 mahetoodet. Tegeletakse pidevalt tootearendusega. Peremees näitas õpilastele uut päikesepaneelide ala, energia kulub suvisel ajal väga ära piimatootmises – piim vajab jahutust ja see on enrgiamahukas. Suurimad arendused ongi olnud

uus meiereihoone, uued piimatöötlemisseadmed ja päikeseelektri jaam. Pajumäe mahetooted on lisaks kahele esindusmüügikohale (Tartu ja Viljandi turuhoone) müügil suurtes müügikettides, edasimüüjaid on ca 120.

Ringkäik koos tootmistegevuste selgitustega lõppes toredasti – saime degusteerida umbes 20 mahetoodet. Eriti populaarseks osutus piparmündiga ja kookosemaitseline kohupiim, samuti pohlaga jogurt ja juust – need on talul ka uuemate toodete nimistus.

Õpilaste töölehtede ja märkmete põhjal tegid 10.M õpilased kokkuvõtted. Neist lühidalt: *Liinitöö on täpsust ja kannatust nõudev töö, töövõtted on erinevad erinevatel töötajatel – üsna raske töö ja väga mürrarohke töökeskkond; Uksetehases nägime erinevaid ameteid ja saime aru, milliseid oskusi tööetapid vajavad; mahetootmine on Eestis üsna levinud, aga tootmisüksused on väikesed (Pajumäe on üks suuremaid); mahetootmine on seotud suurte riskidega ja toodang on kallim; nägime päriselt, kuidas piim tootmisse jõuab ja kui palju tööd on selleks vaja teha, samuti on toodete reklaamiga vaja vaeva näha; Viljandimaa palgad (hetkel 3. kohal keskmise palga poolest) ja rahvaarv kasvavad, sest rajatakse uusi ettevõtteid; palju innovaatilist (päikeseenergia kasutamine talus, pidev tootearendus, high tech võimsused kasvavad kiiresti jpm); väga mitmekesiste looduslike eeldustega (Viljandi järv, Soomaa ...) maakond, soodustab turismi arendamist; paljud tegevused ja tootmine seotud pärimustega; Largo mahla tootmine; suur roll ekspordil; maakonnana on geograafiline paiknemine suhtlemist soodustav, ei ole ääremaa; Tikuvabrik toodab tikke Hiinas; Norra kampsuneid tehakse Viljandis ja igast neljast Euroopas toodetud padjast valmib Viljandis kolm.*

Õppekäik oli mitmekesine ja tore hoolimata vihmases ilmast! Nüüd on materjali, mida ettevõtluse kursusel uuel perioodil taas välja otsida/kasutada, on mida võrrelda kodumaakonna näitajatega.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Majandus- ja ettevõtluspäev Viljandimaal

Majandus- ja ettevõtluspäev Viljandimaal

12.2.3 Andrei Sadovoi tutvustamas programmi Changemakers

5. detsembril külastas meie kooli Andrei Sadovoi, *Changemakers Academy* personalijuht. Ta kohtus 10.M, 10.S., 12.M ja 11.M klasside õpilastega.

Külaskäigu eesmärgiks oli tutvustada meie õpilastele ettevõtlikkusprogrammi sisu ja võimalusi. Programmi tegevus on suunatud 8.-12. klasside õpilastele. Programmi kestus on

kaks kuud ja selle käigus luuakse turundusplaan, tööd tehakse kuueliikmelistes eesti-vene segatiimides, meeskondade tegevust toetavad mentorid. Lühidalt – leitakse sotsiaalne probleem, mis ettevõttes esineb, otsitakse sellele võimalikke lahendusi ja asutakse probleemi lahendamata. Programmi võitjad-meeskonnad saavad sõita märtsis Londonisse auhinnareisile.

Sotsiaalne ettevõtte lahendab ühiskondlikku probleemi, mille osa tulust suunatakse selle probleemi lahendamiseks. Tänavu on programmi kaasatud ka Läänemaa ettevõtte.

Kohtumisele aitas kaasa SA Läänemaa projektijuht Kaja Rüütel.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Andreo Sadovoi tutvustamas sotsiaalse ettevõtlikkuse programmi *Changemakers*

12.2.4 Õpilafirmade laad Raplas

Sellel õppeaastal on meie kooli kümnendate klasside seas lausa neli õpilafirmat. Alates septembrist on nad teinud palju tööd ja näinud vaeva enda toodete valmistamisega. Viimase koolinädala lõpul, 22. detsembril, kui teised õpilased juba kodus vabu päevi nautida said, tegid õpilafirmad kiireid ettevalmistusi ning laupäeva varahommikul olime kõik koos teel Rapla poole õpilafirmade laadale.

Jõudsime kaubanduskeskusesse varem kui isegi poed olid jõudnud oma ukсед avada. Paari tunni pärast oli koridor täitunud aga kümnete firmadega, kes pakkusid kõikvõimalikke tooteid

ja teenuseid. Samuti oli üpris väikese kaubanduskeskuse kohta kohal üllatavalt suur rahvahulk, kes innukalt laadalt jõulukinke ostsid või lihtsalt noorte valmistatud asju uudistamas käisid. Ringi käis ka žürii, kes hindas toodete väljapanekut laudadel, reklaamitööd ja kes teab mida kõike veel, et hiljem parimaid premeerida. Nad olid vahel ehk liiga karmid, kuid andsid samas ka head nõu ning tagasisidet.

Kui teiste jaoks oli Rapla laat esimene, siis õpilasfirma TaimTime'i jaoks oli see juba kolmas kord proovida laadal päris müügitööd. „Iga laadaga on läinud aina paremini. Kahjuks polnud meil selleks korraks isegi nii palju tooteid kaasa võtta, kui oleks ehk tahtnud, sest tellimusi oli enne jõule meeletult ja materjali enam polnud.” Õpilasfirma TaimTime toodab kellaga lillepotte, firmasse kuuluvad Marlene Schwindt, Marilyn Tüür, Anita Raag ja Liisi Sillat 10.M klassist.

„Võtaks teinekordki sellest laadast osa. Samuti sai väga hea kogemuse järgmisteks laatadeks.” arvas õpilasfirma Saddlehat, kes toodab veekindlad sadulakatteid. Firmasse kuuluvad Kaspar Kohtring ja Marko Kütt 10.M klassist ning Eric Mathias Hein 10.S klassist.

„See oli meie esimene laat ja me otseselt ei osanud midagi oodata. Peale seljavalu ja natuke väsimuse oli meil väga tore kogemus!” kommenteerisid Karita Lingkreim ja Amanda Marie Paaajanen (10.H) õpilasfirmast Amytabags, kes toodavad riidest kotte.

Kaablikinnitusi tootvasse õpilasfirmasse CableClip kuuluvad Martin Noot 10.LR klassist, Jan Jeeberg ja Sander Kollom 10.H klassist ning Markus Mursal 10.S klassist. Üldiselt arvasid osalenud õpilased, et Rapla laat oli hästi korraldatud ning oli tore päev.

Marlene Schwindt, 10.M klassi õpilane

Õpilasfirmade laad Raplas

Ūpilasfirmade laot Raplas

Ūpilasfirmade laot Raplas

12.2.5 11.M õpilased suunapäeval Tallinnas ja Harjumaal

12. detsembril käisid 11. majandusklassi õpilased suunapäeval. Sihtmaakonnaks oli Harjumaa. Õppepäev toimus projekti „Parimate praktikate jagamine” raames. Suunapäevast võtsid osa üheksa maakonna õpetajat (Orult, Paliverest, SA Läänemaa esindaja, Rajaleidjast, Innokast) ja õpetajad Embi Hunt ja Imbi Raudkivi.

Õppepäeva eesmärgid: tutvuda sihtmaakonna majandus- ja ettevõtluskeskkonnaga läbi kolme ettevõtte külastuse; koguda sihtmaakonna ettevõtluse kohta sisulisi andmeid analüüsiks ja kodumaakonna vastavate näitajatega võrdlemiseks.

Õpilased valmistasid ette rühmatöödena Harjumaa ja Tallinna kohta ülevaated (majandus, rahvastik, eripärad, üldandmed jms) ja tegid hommikul bussis kaasõpilastele ja õpetajatele ettekanded. Sarnastel teemadel jätkatakse tööd kodumaakonna kohta. Kõigis kolmes ettevõttes töötasid õpilased töölehtedega, mille täitmiseks oli tarvis küsida ja tähele panna. Töölehtede sisuline analüüs toimub suunaaine kursuse raames.

Alustasime õppepäeva tegevustega Tallinnas Büroomaailmas, kus meid võttis vastu ettevõtte tegevjuht Jüri Ross. Kahe tunni jooksul tutvusid õpilased müügitöö „nippidega”, said teada pereettevõtluse ja ärijuhtimise kohta, kuidas jõuab toode kliendini, mis roll on logistikal turul ja ettevõttes jpm. Õpilaste ja õpetajate tagasiside oli väga positiivne, mõned mõtted: *„firmajuht oli aus, avameelne ja suhtles õpilastega nende tasandil; väga hea oli kuulata, sest ettevõtja teadis, millest räägib; inspireeriv; saime kasulikke tarkusi, nt seda, et palka maksab klient ja et müügitöö toob tulu, juhi- ja kasvatus töö aga on kulu, ilma milleta kohe kuidagi ei saa; meeldis, kuidas juht rääkis ja suhtles oma kollektiiviga; suurepärase kogemuse selle ettevõtte külastamine!...”*

Teine ettevõtte, mida külastati, oli OÜ Eesti Pandipakend. Meid võttis vastu, tegi ettekande pandipakendite käitlemisest, jätkusuutlikust majandamisest ning viis läbi ekskursiooni tootmishoonetes ettevõtte büroo- ja kommunikatsioonijuht Kerttu-Liina Urke. Ettevõtte rajati 2005. aastal ja tegeleb tootjate, maaletoojate ja kaupmeeste pakendite taaskasutuse korraldamisega – üle-eestiline pandipakendite kogumine, transport, sorteerimine, loendamine. Nägime, kuidas selline süsteem päriselt töötab, mida tähendab pandisüsteem ja pakenditel olevad tähised. Eestimaalt on kokku kogutud juba 3 710 900 130 pandipakendit!

Tagasiside oli positiivne, mõned mõtted: „Külustus tekitas minus suuremat teadlikkust keskkonna säästmise ja hoidmise osas. Koputas südametunnistusele. Tõsiselt huvitav ja kasulik käik teadmaks, kuidas toimub pandipakendi ringlus taaraautomaadi taga, mis edasi juhtub jms. Üks kindel fakt, mis oli üllatav – seitsmest plastpudelist saab jalgpallisärgi. Samuti olin rahul esinejaga. Arvestades meie arvukusega andis ta infot nii, et see kõigile jõuaks. Huvitav oli vaadata, kuidas pudelid erinevaid teekondi läbisid. Sain teada, et pudelid sorteeritakse värvi järgi ja et töötlemise produkt on graanulid. Oli meeldiv, kõik oli väga uus, oleks veelgi rohkem tahtnud teada saada, kuidas asjad käivad jpm...”

Kolmandaks ettevõtteks oli Kadarbiku Kõõgivilja OÜ, kus meid võttis vastu ettevõtte juht Veiko Pak. Talu asub Harjumaal Saue vallas ja on rajatud perefirma 2004. aastal. Õpilastele viidi läbi ekskursioon tootmishoonetes – külastasime kõõgivilja eeltöötlus- ja pakendustsehhi, nägime kuidas valmib mahl ja kuidas toimub pakendamine, õppisime tundma kauba ladustamise ja väljastamise protsessi lüüsisid. Ekskursiooni lõpetuseks saime degusteerida mahlasid ja smuutisid. Kingitustena sai iga õpilane kaasa värskest pakendatud beebiporgandid ja uue toote – jäätee. Uurisime, kust saab talu oma tooraine, enamusest arvas, et kohalikest talunikelt, kuid kogu tooraine tuleb oma põldudelt (oma põllumaad on ettevõttel 250 ha, kus kasvatatakse porgandit, kapsast, peeti, suvekultuure). Ettevõtte aastane kõõgiviljatoodang ulatub ca 10 000 tonnini, millest müüakse 4000 tonni, ülejäänud töödeldakse talus. Nii õpilased kui õpetajad andsid tagasisidena külastusele hea hinnangu. Mõned mõtted: „Tegus ja praktiline tutvumine. Tootmisprotsessi oli huvitav jälgida, nüüd tean kui mahla joon, kui palju tööd tuleb selleks teha ja kui palju see aega võtab. Mõistan paremini nüüd, et põllumajandusega tegelemine on seotud raske tööga ja riskidega. Tutvusin ettevõtte ajaloo – kui järjepidevat tööd on pere teinud! Huvitav oli kuulata Eesti põllumajanduse arengu kohta ja murekohtade kohta, kasulik...”

Nii möödus 11.M õpilaste õppepäev Tallinnas ja Harjumaal – võtsime päevast kaasa palju uut ja harivat, sisulist majandusinfot. Oli igati asjalik ja mitmekesine õppimise päev!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

11.M Kadarbiku talus

12.2.6 Praktilise turunduse kursus

Sissejuhatav kursus

Praktilise turunduse kursus on pooleaastane projekt (SA INNOVE), mis käivitus 1. novembril 2018 ja lõpeb juunikuus 2019. Projektis osalevad Läänemaa Ühisgümnaasiumi (LÜG) 10.M klassi õpilased ja Põlva Gümnaasiumi (PG) turunduse valikkursuse õpilased. Projekti koostööpartnerid on mõlemas linnas Tarbijate Ühistu (TÜ).

22. jaanuaril sai teoks esimene koostöine ettevõtmine – toimus videokonverents. Konverents toimus samaaegselt Haapsalus ja Põlvas, selle sisulise poole valmistasid ette kummagi kooli õpilased. LÜGis osalesid partnerettevõtte Haapsalu Tarbijate Ühistu juhatuse esimees Raimond Lunev ja kaubandusdirektor Piret Rüütel. Konverentsi jäädvustas LÜGi meediaklubi liige Kristina Zubkova 12.H klassist.

Konverentsi eel tegelesid õpilased maakonna ja linna kohta esitluse jaoks materjali otsimisega, tööd tehti rühmades, tervikesitluse jaoks materjal süstematiseeriti. Samuti otsustasid 10.M õpilased tutvustada PGle meie kooli ja tegemisi filmi kaudu – seega mõeldi koos, kuidas ja mida filmis kajastada ning film saigi valmis. Nädal enne konverentsi tegime videosilla proovikatsetuse PGga IT juhi Henry Viiretiga, kes aitas ja juhendas õpilasi.

Avakonverentsil selgitasid TÜ esindajad, meie partnerid ettevõtet – Coop kaupluste tegevusi ja rolli kohalikul turul. Pikemalt peatuti sellel, mida hakkavad uurima ja vaatlema õpilased praktiliste tegevuste käigus (sisendid). Õpilaste ülesandeks on valmistoidu, pagari- ja kondiitritoodete tootevaliku, sortimendi, hinnakampaaniate, reklaami (kauplustes ja väljaspool) ning väljapanekute turu-uuringute teostamine COOP Konsumi kauplustes. Sarnane uuring toimub ka konkurentide juures (Maxima, Rimi, Kastani, Selver). Väljunditeks on võrdlev turuanalüüs, kaupluste tugevused ja nõrkused, ettepanekud muudatuste tegemiseks vaadeldud tooterühmade osas ning turundusvõtted ja –kanalid, mis oleksid noorte hulgas „mõjusamad”. Projekti materjalid laetakse üles *padlet* keskkonda, seda teevad mõlema kooli õpilased.

Praktiliste tegevustega alustab PG märtsis, LÜGi õpilased aprillis.

4. veebruaril kohtuvad koolide õpilased Pärnus seminaril, planeeritud on koolitused/töötoad lõimingu, koostöö ning turunduse ja reklaami teemadel. Kokkuvõttev konverents toimub maikuu, mil tehakse kokkuvõtted praktilistest tegevustest ja projektist. Turuanalüüsid edastatakse partnerettevõtetele.

Avakonverents oli põnev ja vajalik. Õpilased said konkreetse ülevaate sellest, mida kevadel tegema hakkavad. Peale konverentsi arutleti projekti sisu ja tegevuste osa, välja toodi õpilaste poolt olulisena see, et nende tegevus uuringutel on seotud „päriseluga” ja et partnerettevõtte esindaja selgitused andsid neile selgepiirilised ülesanded, elevust tekitas see, et nad saavad teha konkreetseid ettepanekuid paremaks turundamiseks. Konverentsi ettevalmistustega ja kooli/maakonna tutvustamisega on saadud ka esmane turunduskogemus.

Projekt sai videokonverentsi näol vahva alguse ja peagi kohtuvad Põlva ja Haapsalu noored Pärnus, et koolitustelt saada teoreetilisi teadmisi ja praktilisi nippe turu-uuringute teostamiseks kevadel.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Videokonverents

Praktilise turunduse seminar Pärnus

4. veebruaril 2019 toimus praktilise turunduse projekti jätkutegevusena seminarikohtumine Pärnu Keskraamatukogu ruumides. Meie koolist osaleb projektis 10.M klass – nemad sõitsidki Pärnusse õppima.

Eesmärgid:

- Kahe kooli õpilaste tutvumine.
- Praktikute kogemuste kuulamine kevadiste turu-uuringute paremaks korraldamiseks.
- Ideede kogumine sisuliste materjalide koostamiseks (nt reklaam, hinnakujundus).

Töö seminaril algas 10.30 ja päev lõppes 16.15 paiku ühispildistamisega. Vahepeal oli lõunapaus ja virgutuspaus.

Päeva esimese töötoa (lõimingu ja koostöö/tutvumise ja ühtsuse saavutamise töötuba) viis läbi Anneli Rabbi, Pärnumaa Kutsehariduskeskuse avalike suhete juht. Tegevused olid kõik praktilised ja õpilased jagunesid rühmadesse. Tegevuste näited – meeskonnaliikmete tutvumine, rollide jagamine, koostöine arutelu jne. Tulemusena kaardistas iga meeskond märksõnad koostöö kohta, esitles teistele rühmadele ja selgitas rollide jagamise põhimõtteid, mis rühmas esile kerkisid.

Päeva teine töötuba oli pikem ja jagunes kaheks, temaatika seotud turunduse ja reklaamiga. Selle töötoa viis läbi Errit Kuldkepp, SA Pärnu Haigla turundusspetsialist. Töö toimus väga vabas õhkkonnas, õpilased kuulasid õhinal ja hoolega – niivõrd oli eriline lähenemine teemale ja kuulajatele. Noortele selgitati turunduse eesmärke, meetmeid, kliendisuhete olulisust, müügikanaleid jms. Lektor andis oma teadmise noortele edasi nii, et tugines oma elukogemustele, karjäärile, hobidele ning põimis kogu edasiantava info väga hingepuudutavaks tervikuks.

Nüüd on mõlema kooli õpilased tuttavad, koolitatud/turunduse ja suhtlemise nipid selged, et alustada kevadel praktikat COOP kaupluseketi ja nende konkurentide kauplustes – ehk teostada turu-uuringuid ja turuanalüüsi samadel alustel Haapsalus ja Põlvas.

Oli muljeterohke ja kasulik õppepäev!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Praktilise turunduse projekti seminar Pärnus

Turundusõpilaste videokohtumine

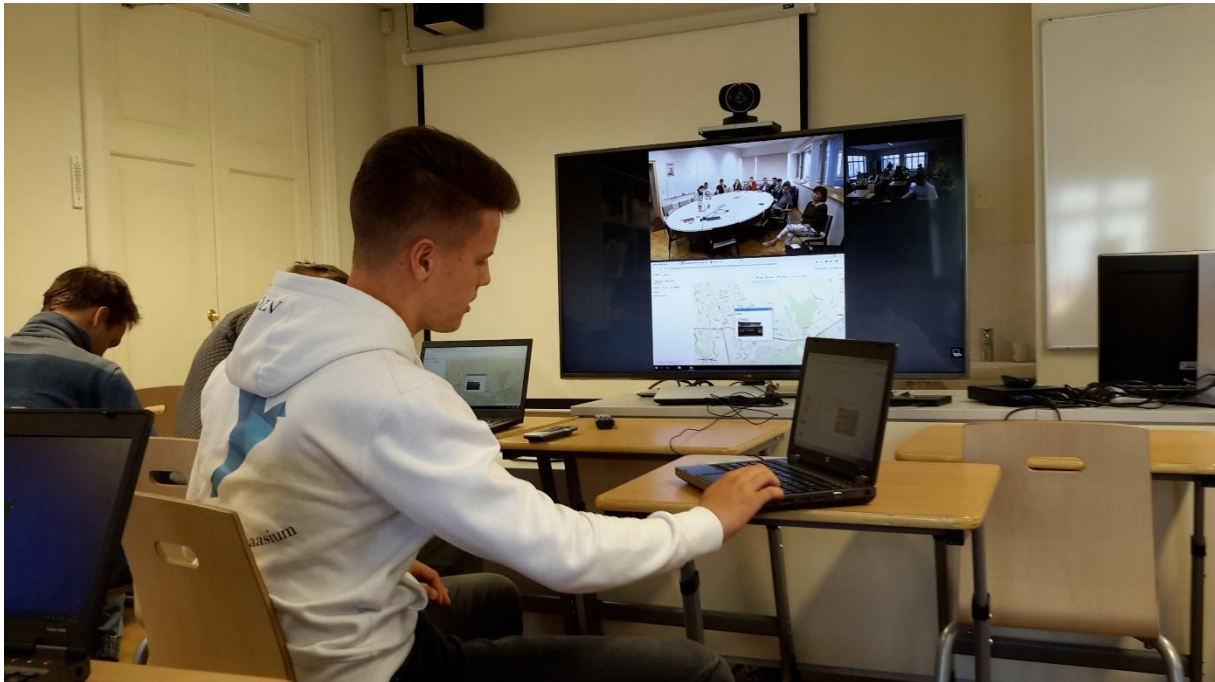
Praktilise turunduse kursus on jõudnud lõpusirgele – aprillis-mais toimusid mõlemas linnas turu-uuringud Tarbijate Ühistu Coop kauplustes ja konkurentide kauplustes. LÜGis osales projektis 10.M klass, Põlvas turunduse valikkursuse õpilased. Projekti tegevusi toetab SA INNOVE.

28. mail toimus videokohtumine, mille raames andsid mõlema kooli õpilased ülevaate oma turunduskeskkonna uuringute tulemustest. Põlva õpilased teostasid uuringud neljas kaupluses – Põlva Edu Konsumis, Põlva Toiduaidas, Maksimarketis ja Selveris. Haapsalus teostati uuringud kuues kaupluses – Kaubamaja Konsumis, Uuemõisa Konsumis, Rimis, Maximas, Selveris ja Kastani kaupluses. Kokku uuriti kuue erineva tooterühma sortimenti, hindasid, väljapanekuid, reklaami, turunduslikke müügivõtteid. Koguti kokku rühmade tähelepanekud ja ettepanekud ning koostati esitlused, võrdlustabelid – need koondatakse kõik ühte keskkonda ja antakse edasi projekti partneritele (Tarbijate Ühistu) ja projektis osalejatele.

Mõlema kooli õpilased tõid ettekannetes välja uuritud kaupluste tugevused ja nõrkused, samuti ettepanekud. Hinnavõrdluseks valiti sarnased tooted (need, mis noori kõnetasid/mida nad ostavad/mis on nõ igapäevased tooted), näiteks ahjukartul, kartulisalat, kaneelisai jne.

Edasi tehakse mõlema linna uuringute põhjal järeldused, võrreldakse turusituatsiooni, leitakse Coop kaupluste eeliseid konkurentide ees. Projekt lõpeb kokkuvõtva konverentsiga.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Praktilise turunduse kursuse videokohtumine

Lõpukonverents

3. juunil 2019 toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis (LÜG) praktilise turunduse projekti (SA Innove) kokkuvõttev lõpukonverents, mille korraldasid ja viisid läbi projektis osalenud 10.M õpilased. Samalaadne kokkuvõtete tegemine Põlva Gümnaasiumis (PG) toimus 28. mail.

Mõlema kooli õpilased viisid aprillis-mais läbi turu-uuringud kohalikes kauplustes. Projekti partnerid Haapsalu Tarbijate Ühistu (HTÜ) ja Põlva Tarbijate Ühistu (PTÜ) andsid omapoolsed sisendid, mille alusel projektijuhid (Imbi Raudkivi, Kaia Tamm) koostasid koostöös õpilastega sarnastel alustel uuringuteks vajaminevad ülesanded ja töölehed. Töö toimus rühmades nii, et algsed uuringute andmed koguti kaupluste kaupa, sisestati ühiselt Exceli tabelisse, mille alusel tehti turuanalüüsid Haapsalus ja Põlvas.

Meie õpilaste sihtkohad uuringuteks olid Uuemõisa Konsum, Kaubamaja Konsum, Rimi, Selver, Maxima ja Kastani kauplus. Tooterühmad, mida kauplustes iga rühm uuris (sisendid), anti HTÜ ja PTÜ poolt – pagaritooted (otse ahjust; sügavkülmutatud); kondiitritooted, valmistoit – külm toit (letis, pakendatud); valmistoit – soe toit (letis, pakendatud). Sortimendile lisaks vaadeldi iga tooterühma puhul, kas tegemist oli omatoodanguga või sisseostetud toodanguga, samuti tehti hinnaanaluüs – hinnati, kui palju on soodus- ja/või kampaaniahindu, arvutati keskmised hinnad. Iga rühm tegi uuringute käigus omapoolsed tähelepanekud kaupluse

väljapanekute kohta kõikide tooterühmade kohta. Hinnati ka reklaami nii kaupluses sees kui väljas. Analüüsiti iga kaupluse müügivõtteid, jaotuskanaleid, märgiti ära olulised taktikalised võtted, kuidas kliente „tooteni meelitada“.

Projekti tegevuste põhjal andsid õpilased partneritele tagasiside st esitasid andmed uuringute kohta (väljundid). Lisaks uuringutulemustele sai iga rühm välja tuua need tooted, mida noored kindlasti ostaksid/ei ostaks ja seda koos põhjendustega. Toodi välja iga kaupluse tugevused ja nõrkused, ettepanekud muutusteks. Partnerid omakorda andsid õpilaste tööle omapoolse hinnangu. Nii Haapsalus kui Põlvas analüüsiti Coop kauplusi ja nende konkurente.

Lõpukonverentsi läbiviimiseks koostas iga rühm kokkuvõtte (esitlused), mille kandsid 3. juunil ette. Analüüsiti ja toodi välja Coop kaupluste tugevused ja nõrkused, sarnaselt toimiti ka konkurentide kauplustega. Omavahel võrreldi Põlva ja Haapsalu Coop kauplusi – nii valmis võrdlev analüüs.

Konverentsil osalesid HTÜ esindajad Raimond Lunev ja Piret Rüütel. Õpilased tegid ära suure töö ja kogusid projekti käigus väga suure hulga andmeid. Konverentsi käigus arutleti võimalike valupunktide parandamise üle, samuti pakuti välja lahendusi tooterühmade arendamiseks.

Partnerite poolt said õpilased tehtud töö eest suure kiituse, sõnalise tunnustuse sai iga rühm. Partneritele meeldis väga meie õpilaste julgus – töö käigus märkasid nad kaupluses esinevaid puudusi/nõrkusi ja väljapakutud võimalikke taktikalisi ning sisulisi lahendusi.

Konverents lõppes koogisöömisega – piduliku kohvilaua kattis HTÜ Kaubamaja Konsum.

Haapsalu ja Põlva õpilaste poolt teostatud uuringute tulemused, materjalid, esitlused ja töölehed on kogutud kokku ühtsesse keskkonda (padlet.com). Iga õpilane sai projekti lõppedes omale kingituseks mälu pulga, kuhu salvestati projekti tulemused. Samade materjalidega saavad töötada edaspidi ka teised õpperühmad.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Lõpukonverents

12.2.7 Kõige innovaatisem õpilasfirma on SaddleHat

9. veebruaril Tallinnas toimunud õpilasfirmade laadal tunnustati kõige innovaatisema õpilasfirma tiitliga innovatsioonikeskuses Innokas tegutsev LÜGi õpilaste õpilasfirma SaddleHat, kes toodab jalgratta sadulakatteid. Auhinnaks sai õpilasfirma kutse Ajujahi esimese telesaate ühisvaatamisele teletornis koos Ajujahi vilistlaste, partnerite ja praeguste osalistega.

LÜGist osales laadal veel 3 õpilasfirmat. TaimTime teeb kellaga lillepotte, CableClip kaablihoidikuid, Amytabags taaskasutatud riidest kotte. Õpilasfirmade juhendaja on Angela Leppik. Noorte mentorid on ettevõtjad Liisu Eberle ja Indrek Kask.

Marko Kütt, õpilasfirma SaddleHat liige: *Laupäeval, 9. veebruaril käisime õpilasfirmade laadal Tallinnas Rocca Al Mare keskuses oma tooteid, veekindlaid sadulakatteid, müümas. Laad kestis 5 tundi, mille jooksul käisid erinevad kohtunikud hindamas meie boksi ja müügitööd. Samuti võtsime osa innovatsiooni konkursist, kus pidime žüriile oma toodet ja firmat tutvustama kahe minuti jooksul ja pärast seda küsiti toote kohta küsimusi. Pärast laada kuulutati välja innovatsiooni konkursi võitjad. Meile täiesti ootamatult selgus, et me olime laada kõige parema auhinna, innovatsiooni konkursi, võitnud.*

Angela Leppik, õpilasfirmade juhendaja

SaddleHat- Kaspar Kohtring, Marko Kütt, Eric Mathias Hein ja juhendaja Angela Leppik

12.2.8 KAMA 3 – kursus arenevatele marketingi turgudele

KAMA 3 kolmas turundusseminar toimus 23. märtsist 21. aprillini Tallinnas. Seminarid toimusid laupäeviti, neid oli kokku neli, lisaks 24 tunnine ööseminar. Tallinnasse kursusele kogunesid gümnasistid ja üliõpilased (50) üle Eesti.

Seminaride teemad:

1. Bränding ja turundusstrateegia
2. Graafiline disain ja tootedisain
3. Sotsiaalmeedia ja fotograafia
4. Avalik meedia ja videograafia

Kursuse lõpuseminar toimus kahel päeval, kus 24 tunni jooksul tegid tiimid tervikliku turunduslahenduse Eesti suurele ettevõttele – Coca-Colale. Koostati turundusstrateegia, bränding, reklaamfotod, video ja veebileht.

Kogu kursuse jooksul tegelesid noortega Eesti parimad turundusekspertid, disainerid, meediaekspertid, fotograafid. Esimesel seminaril jagunesid noored tiimidesse, kellega koos

tegutseti kogu kursuse jooksul. Iga seminariga kaasnesid ka kodused ülesanded, millega tiimid tegelesid seminaride vahepealsel ajal oma kodudes.

Läänemaa Ühisgümnaasiumist kandideerisid kursusele kolm õpilast – Eliisbeth Lääne 12.M klassist, Rasmus Valdmann 11.M klassist ja Kaarel Metssalu 10.H klassist. Kõik kolm läbisid kursuse tervikmahus.

Rasmus ja Eliisbeth töötasid tiimis, kes pälvis tunnustuse – nende tiim sai parima tervikliku turunduslahenduse preemia Coca-Colalt. Nende turunduslahendus leiab Coca-Cola poolt edaspidi kasutust.

Rasmuse mõtted: „Pühendada viis laupäeva järjest, et õppida turundust ja näha suuremate firmade tööd, tundus lahe võimalus. Peale neljandat korda, ei oodanud ma enam viimasest seminarist nii palju, sest me polnud oma tiimiga eelmistel kordadel mitte ühtegi võitu koju toonud. Alati jäime mingi detaili võrra alla, seetõttu kadus ka motivatsioon viimase kokkusaamise osas. Kuid siiski ei andnud me alla. Viiendal nädalal tuli meie tiimi juurde veel kaks väga kasulikku tiimiliiget. Arendasime 24h Coca-Cola poolt antud ülesandeid ning lõppkokkuvõttes tulime hästi toime, kuna me ju ikkagi võitsime. Meie eeliseks oli see, et me ei maganud keegi üle 3 tunni ja tiimisiselt suutsime end ära jaotada, kes mida teeb. Seetõttu tegutsesime efektiivselt. Muidugi meil oli ka suurim tiim, mis omakorda oli nii pluss kui miinus. Programm andis mulle tutvusi, ja mitte vähe, mida ka lootsin sealt saada. Jäin rahule, tip-top korraldus.“

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

KAMA 3

12.3 Sotsiaalsuund

12.3.1 Kogukonnapraktika laat

Kogukonnapraktika laat toimus 15. oktoobril LÜGi aulas. Kogukonnapraktika on haridusprogramm, mis viib gümnasistid ühiskonnaõpetuse aines koolikeskkonnast välja tutvuma kohalike vabähenduste tööga.

Kogukonnapraktikat tutvustas kogukonnapraktika koordinaator Helen Talalaev Vabähenduste Liidust.

Programmis osalevad 12.Ü klassi õpilased valisid kogukonnapraktika laadal kohalike vabähenduste seast endale meelepärased praktikakohad ning osalesid kuu aja jooksul aktiivselt organisatsiooni tegevustes, täites endale jõukohast ja huvipakkuvat ning vabähendusele vajalikku tööülesannet.

Meie noortele pakkusid võimalusi praktikaks Läänemaa Vähiühing, Läänemaa loomade varjupaik, Hoovõtukeskus, Innovatsioonikeskus Innokas, Toidupank, Haapsalu Käsitööselts, LC Haapsalu Valge Daam, Kogukonnatuba, Vabaühenduste Liit, Pällo Noorte Töökoda jt.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

Kogukonnapraktika tutvustamine

12.3.2 Suunapäev Tallinnas

16. oktoobril 2018 käisid 12. ühiskonnaainete ja 10. sotsiaalsuuna õpilased Tallinnas suunapäeval. Programmi raames külastati Ajaloomuuseumi Maarjamäe lossi, mille käigus läbiti haridusprogramm „100 sõlme Eesti ajaloost”, Maarjamäe memoriaali, Pirita kloostri varemeid ja ka kaasaegset Pirita kloostrit, kus oli giidiks kunagine dissident ja vabadusvõitleja Lagle Parek ning viimasena renoveeritud Vabamut.

Suunapäeva esimeseks külastuspaigaks oli Ajaloomuuseumi Maarjamäe loss, kus räägiti haridusprogrammiga seoses viimasest sajast aastast Eesti ajaloos. Sellega kaasnes ka ülesanne, mille käigus pidid õpilased panema erinevad Eesti ajalooga seotud sündmused ajateljel õigesse

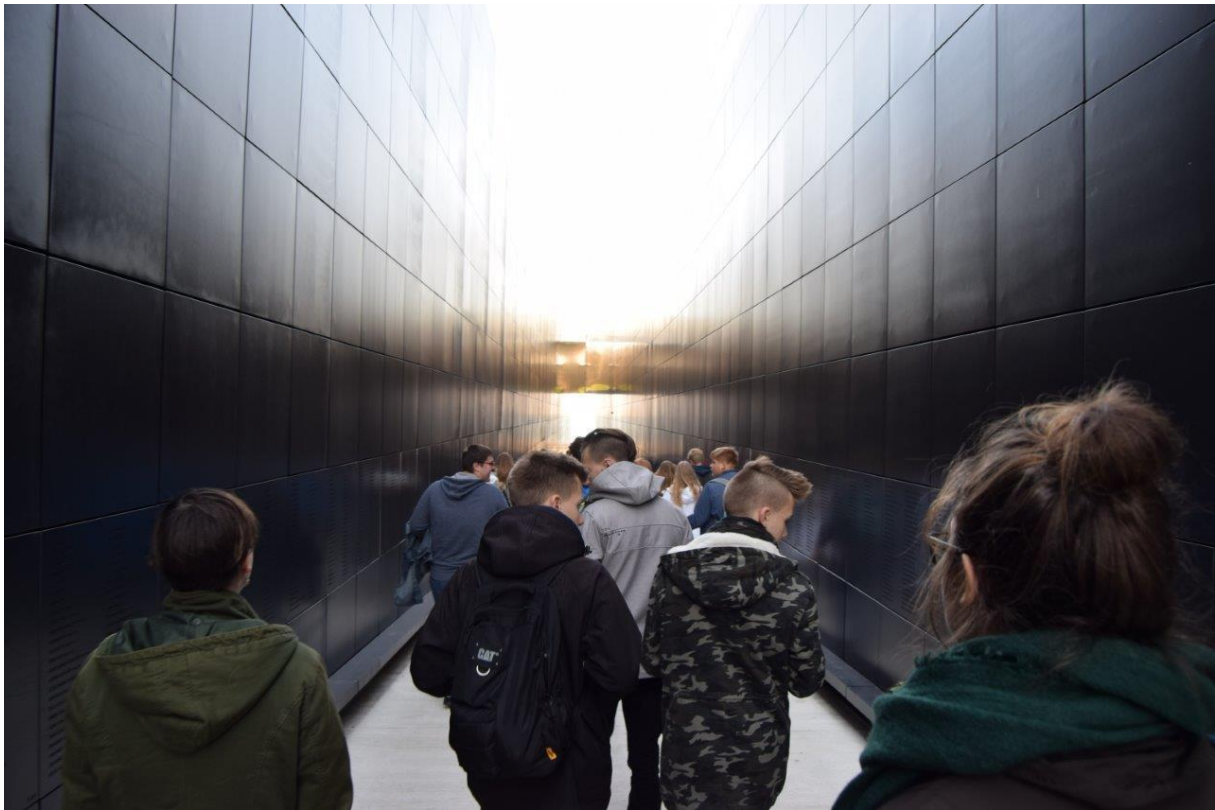
kohta, mille käigus sai nii mõndagi uut teada. Samuti tuli „parandada” Eesti iseseisvusmanifest ja see ette kanda. Muuseumis olid sisse seatud ka mitmed erinevad temaatilised toad erinevate Eesti perioodide kohta, näiteks nõukogude aega meenutav tuba. Seejärel liiguti edasi Maarjamäel kommunismiohvrite memoriaali juurde, kus nii mõnigi leidis oma perekonnanimega mõne Eesti vabaduse eest võidelnud ja langenu. Minutiks seisatasime ja langetasime leinaks pea.

Järgmisena ootas Pirita kloostri varemete juures Lagle Parek, kes oli meie giidiks. Lagle Parek rääkis, kuidas kunagi elu kloostri välja nägi ning mida püha Birgitta asutatud Birgitiinide ordu endast üldse kujutas. Samuti näitas Parek varemeid ning erinevaid hästi, originaalselt säilinud osi nagu näiteks kaevu, mille kõrvale oli ehitatud ka ahi selleks, et sooja vett teha. Küllastati ka varemete kõrval asuvat tänapäevast uut kloostrihoonet ning palvesaali, kus Lagle Parek jutustas elust kloostri seinte vahel.

Viimaseks külastuspaigaks oli okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, kus tutvustati veelgi elu nõukogude ajal ning lugesime inimeste meenutusi näiteks poejärjekordadest ning Eesti lipu heiskamisest. Pidime kirjeldama fotodel nähtut ja lavastama isegi väikse etüüdi. Võimalus oli näha ka nõukogudeaegset „kõigi mugavustega” tüüpilist Mustamäe/ Lasnamäe/ Õismäe korterit.

Jäime suunapäevaga rahule, sest lisaks võimalusele külastada Eesti kaasaegsemaid mäluasutusi saime nautida Pirita kloostri imeilusat sügisilma. Lahendatud tööülesanded olid huvitavad ja andsid uusi teadmisi meie ajaloost.

Kirke Triin Lembinen, Liisi Kajo, Riin Rosenberg 12.Ü klassi õpilased

10.S ja 12.Ü Kommunismiohvrite memoriaalis

12.3.3 Kogukonnapraktika

Kogukonnapraktika on programm, mille käigus abiturientid siirduvad valitud vabäühendustesse lühiajalisele praktikale. 2018. aasta novembris ja detsembris olid 12.Ü klassi õpilased praktikal erinevates vabäühendustes.

Läänemaa Vähiühingus organiseerid õpilased meeleoluka Bingo-õhtu, kujundasid jõulukaarte ja aitasid teavitada ühiskonda ühingu tegevusest. MTÜ Kogukonnatoa praktikandid organiseerisid Taebla raamatukogus noortele lugemis- ja meisterdamisõhtuid. Läänemaa Toidupanga tegevuses osalenud noored kogusid abivajajatele toitu. Läänemaa loomade varjupaigaga liitunud noored sotsialiseerisid kasse ja koeri.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

Lugemisõhtu

12.3.4 Suunapäev Tallinnas

Meie kooli 12.Ü ning 10.S klassid käisid 13.03.2019 Tallinnas suunapäeval ning külastasid Eesti Rahvusarhiivi, Tallinna Ülikooli ning Eesti Rahvusraamatukogu.

Rahvusarhiivis tutvustati meile rahvusarhiivi loomise põhjuseid ning ajalugu. Meile õpetati, kuidas ERA süsteemi kasutada ja anti võimalus vaadata vanu säilikuid, näiteks Läänemaa Ühisgümnaasiumi ning Haapsalu Gümnaasiumi sisseastumiskatsete kriteeriume. Samuti nägime Eesti Filmi Arhiivist pärit tummfilmi Läänemaa Ühisgümnaasiumi lõpetamisest, kus lõputunnistusi jagas kätte Anton Üksti isiklikult. Meid õpetati, kuidas korrektselt Rahvusarhiivist võetud materjali viidata.

Viidates peab hoidma kinni järjekorrast: Arhiiv-Fond-Nimistu-Säilik-Lehe nr-Pööre (Näiteks ERA.4217.1.350. L 15p). Soovitame uurimistöö tegijatel uurida materjali Rahvusarhiivist, sest seal on infot, mis pärineb isegi enne uusaega.

Tallinna Ülikoolis kuulasime loengut värvide teemal läbi psühholoogilise vaatevinkli. Esitluse pealkirjaks oli „Kas muru on ikka roheline?” ning seal räägiti lähemalt sellest, kuidas tekivad

värvid ning kuidas loomad ja inimesed neid erinevalt näevad. Huvitav oli ka see, et erinevates keeltes iseloomustatakse ka värve erinevalt. Näiteks jaapani keeles ei tehta vahet sinisel ja rohelisel.

Seejärel tutvustati õpilastele lühidalt Tallinna Ülikooli ja selle sisseastumise tingimusi, millele järgnes päeva tipphetk – lõuna.

Edasi suundusime rahvusraamatukokku. Seal näidati meile vanu rariteetseid raamatuid ja räägiti sellest, kuidas neid köideti. Eestlastel oli kodus tavapäraselt kolm raamatut: piibel, lauluraamat ja aabits. Neist kõige vähem säilinud on pühakirju. Piiblid, millel olid ka lilleornamendiga kaunistatud kaaned olid eeskätt rikastele, sest kaunistamine maksis palju. Mida erilisemad kaaned olid, seda rikkam oli ka piibli omanik. Paljud raamatud on hävinud selle tõttu, et need on kellegi poolt põlema pandud, kusagile maha unustatud ja seetõttu hävinenud või lihtsalt minema visatud.

Tailia Leer, Riin Rosenberg, Karl Gregor Jakk ja Kaspar Joonas Laurmann, 12.Ü õpilased

12.Ü ja 10.S Tallinnas suunapäeval

12.4 Loodus- ja reaalsuund

12.4.1 10.LR õpilastel tund Teadlaste Öö festivalil

24. septembril 2018 4. tunni ajal käisid 10.LR õpilased Haapsalu kultuurikeskuses, kus toimus Teadlaste Öö festival. Kuulati Teaduskohviku loengut ilutoodetest. Loengu viis läbi Estsale Baltic OÜ – tutvustati ilutoodete hingeelu. Kuulati, kuidas valmivad ilutooted, kuidas neid säilitada ja kasutada ning milline seos on keemial ja kosmeetikal, milline seos on toitumise ja ilutoodete kasutamise vahel. Loengu lektor oli Kätlin Rohilaid-Aljaste.

Kõigepealt selgitas lektor, millest ilu nõ koosneb ja tõi välja neli aspekti: geenid; uni, eluviis; oled see, mida sööd ja ilutooted. Toitumise osas andis lektor näpunäiteid, milliseid tooteid eelistada, mida on vaja pakendilt jälgida, millise maa puuvilju eelistada jne. Pikemalt peatus ta toiduvärvide ja säilitusainete teemal – millised neist on kasutusel toiduainetetööstuses, millised on eriti kahjulikud (nt E621 maitsetugevdajana). Toodi palju vajalikke elulisi näiteid.

Teine teemade ring oli seotud püsimeigi ja tätoveeringutega. Uuringud on näidanud, et tuntud suurfirmad ei palka nähtavate tätoveeringutega inimesi tööle. Püsimeigi negatiivne mõju seisneb selles, et see läheb naha sisse – püsivad pikaajalised kahjustused.

Kosmeetika teema juures toodi välja eri gruppide plussid ja miinused. Looduskosmeetika ostmisel tuleks silmas pidada, kui suur on looduslike osade osakaal, sama kehtib mineraalse kosmeetika puhul. Soovitus oli vältida nt mineraalseid õlisid (nt huuleläikeid).

Mõte, et kõik, mis pannakse naha peale, sellest 60% läheb vereringesse, andis mõtlemisainet ka kooli tagasi jalutades.

Oli väga hariv ja eluline loeng.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

10.LR Teadlaste Öö festivalil

12.4.2 Läänemaa loodusõppepäev

17. septembril 2018 sõitsid 10.LR klassi, bioloogia praktikumi ning praktilise loodus- ja keskkonnaõppe valikainete õpilased loodusesse õppima. Reisi sihtkohad olid Veski karjäär, Rannaküla, Nõva RMK keskus, Peraküla, Vanajõe säng ja Salajõe. Alustasime sõitu 9.20 ja tagasi Haapsallu jõudsime 16.00. Õpilastega olid kaasas õpetajad Mall Vainola, Kadri Mitt ja Imbi Raudkivi.

Kell 10.20 jõudsime Veski karjääri, kus meid ootasid Nõva RMK keskuse retkejuhid Silja Silver ja Kairit Errit. Õpilased jagunesid kahte rühma. Alustasime Veskijärve ümbruse loodusrajal, kus õpilasi juhendati liikide määramises, otsisime ja märkasime inimtegevuse jälgi. Näiteks selgitati õpilastele, kuidas on metsa istutatud ja miks on teerajad liivased (tulekahjude järgne inimõju); samuti selgitati maastikumustreid, mida nägime. Hästi oli näha erosiooni tagajärgi. Geoloogiliselt on tegemist noore alaga, õpilased teadsid selgitada põhjust (jäajajärgne maakerge). Karjääri põhjas on inimene loonud elupaiga (madalaveelised „lohud/tiigid”) kaitset vajavale liigile – kõrele (kahapaikne), kelle nimi tuleneb tema kõrisevast laulust.

Edasi suundusime Rannakülla, kus retkejuhid õpetasid määrama Läänemere karpe, neid on kokku viis ja Rannakülas on nad rannalt hästi leitavad. Tutvusime ka tõruvähiga (võõrliik), mille asurkond oli hästi jälgitav kaldal seisva paadi põhjal. Samuti määrasime mereäärseid taimeliike. Hästi oli hoolimata tuulisest ja vihmast ilmast näha merelinde. Pikemalt kõneleti kormoranidest, keda loendasime rändrahnudel kõige enam. Eluta looduse „pärlid” on rändkivid (rändrahnud) ja bretšad (metoriidiplahvatuse tagajärjel liitunud kivimimass) – nende levik on just suur Loode-Eestis, mererannikutel.

Järgmine sihtkoht oli Peraküla, kus õppisime tundma luiteid (viis etappi), nägime lainetuse murrutava tegevuse jälgi (astangud, erosioon), määrasime taimeliike ja rannikute pinnavorme (rannavallid, seljakud, orvandid, sadulad), kuulasime loo laulva liiva tekkest.

Seejärel suundusime Vanajõe mudase oru juurde, kus retkejuht mõötis selle sügavust puutokiga – see oli sügav ca paar meetrit. Vett näha ei olnud, mudasel pinnal kasvasid taimed. Sellise koha indikaatortaimeks on soovõhk – seda märgates ei tasu maastikule kõndima minna (vesi ja muda „neelavad”). Vanajõgi voolas Allikajärvest merre, kuid umbes 1800 aasta eest kuhjus lainetuse ja maakerke tulemusena suur rannavall Mereparras, mis sulges jõe voolu ja jõgi otsis

omale uue sängi. Rändavad jõesuudmed on Loode-Eesti rannikute eripäraks. Selle kandi järved on tekkinud maakerke tagajärjel merelahtedest. Väiksemaid on maastikul üsna raske leida, kuna need roostuvad.

Järgmisena jõudsime RMK keskusesse, kus saime lõpuks sooja – meid ootas soe tee ja soe tuba. Peale lõunapausi tutvusid õpilased keskuse väljapanekutega, Neugrundi meteoriidikraatri tekkelooga, huvilised said uurida mikroskoobiga putukaid ja erinevat liiva. Retkejuht Silja rääkis loodushoiust, jätkusuutlikust mõtte- ja tegutsemisviisist. Vaatasime ka filmi „Maa, mis tõuseb merest”.

Umbes 15.00 asusime koduteele, kus peatusime veel ühe loodusharulduse juures – Salajõel. Uurisime infotahvlilt tekkelugu ja tutvusime karstinähtusega.

10.LR õpilaste õppepäeva eesmärgiks oli koguda infot looduse eripärade kohta nii elus kui eluta looduse, teha fotosid, hinnata inimõju, kaardistada „valupunktid” jne – koguti materjali kursuse „Läänemaa looduskeskkond” tarbeks – nemad valmistavad reisil õpitu/kuuldu/nähtu põhjal kursusetööna ühe õppevahendi või õppematerjali.

Bioloogia praktikumi valikkursuse õpilaste eesmärk õppekäigul oli märgata ja õppida tundma võimalikult palju erinevat liiki elusorganisme. Vesikjärve karjääris ja metsas nägime erinevaid samblikke, rannas luite- ja rannikutaimi ja Nõva loodusmajas linde ning imetajaid. Teiseks eesmärgiks oli läbi viia Läänemere projekti rannikuvaatlus, mis kahjuks halva ilma tõttu ei õnnestunud.

Praktilise loodus- ja keskkonnaõppe valikkursuse õpilaste peamiseks eesmärgiks oli hinnata erinevate keskkonnategurite mõju loodusele, leida nii loodus- kui tehisobjekte ning leida „seoseid minevikuga ja tulevikuga”, pakkuda lahendusi loodusharulduste säilitamiseks ja negatiivse inimõju vältimiseks, praktiliste oskuste arendamine.

Õppisime palju, liikusime tervislikult looduses, kõik olid positiivsed ja rõõmsad hoolimata tugevast vihmasajust. Ilm pakkus meile näitliku õppetunni – saime osa tsükloni arengust ja tagajärgedest.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Läänemaa loodusõppepäev

12.4.3 Vilistlased tutvustamas looduskaitse vajalikkust ja programme

10. detsembril 2018 külastasid kooli meie vilistlased Piia Tomingas ja Sirli Leesment ning kohtusid kahe esimese tunni ajal kõikide 10. klasside õpilastega.

Piia ja Sirli avaldasid soovi rääkida meie õpilastele, millist mõju on neile avaldanud loodusega tegelemine, mida on nad õppinud ja kuidas saab liituda Matsalu rahvuspargi noore looduskaitse programmiga.

Neiud alustasid enda tutvustamisega (Piia õpib Tartu Ülikoolis bioloogiat) ja andsid lühiülevaate Eesti looduslikest eripäradest ja rahvusparkidest. Seejärel tutvustasid nad noore looduskaitse programmi *Junior Ranger* (JR). See programm tähendab loodusalaseid kursusi (teooria ja praktika), seminare. Mõlemad on selle programmiga seotud olnud mitmeid aastaid – nii soovisid nad äratada võimalikku huvi ka meie kooli õpilastes. JR programmiga on seotud 19 riigi 5000 noort, Eesti liitus 2004. aastal.

Piia ja Sirli jagasid oma kogemusi, laagrielamusi ning mida nad sisuliselt JR kursustel on õppinud ja kuidas ning miks nende loodushuvi aastatega süvenenud on. Rõhutati ka seda, et palju õpitakse ühistegevuste käigus kursustel ka oma eakaaslastelt.

Üheks aruteluteemaks oli ka võimaliku uurimistöo teema leidmine ja sidumine õpilaste huvidega.

Tüdrukud olid ette valmistanud käsitletud teemade kohta *Kahoot* viktoriini, parimatele olid neil kaasas auhinnad.

On väga-väga tore, et meie vilistlased leiavad võimaluse ja tahavad tulla oma kogemusi jagama praegustele gümnasistidele.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Piia Tomingase ja Sirli Leesmendi loeng

12.4.4 11.LR klassi väljasõit Tallinna

25 11.LR klassi õpilast külastas II perioodi lõpus TalTechi Loodusteaduskonda. Meile tutvustati Loodusmajas järgnevaid Keemia ja biotehnoloogia instituudi laboreid: toiduainete tehnoloogia ja mikrobioloogia, struktuuribioloogia, neurobioloogia, taime- ja mikrofluidika labor.

Mikrobioloogia laboris nägime kuidas külvatakse ja kasvatatakse bakterikultuure laboris, tegime ka ise bakterikülve oma käelt LB söötmel Petri tassidele. Mõõtsime erinevate juustude kõvadust ja vaatamise valgusmikroskoobis pärmirakke ja erinevate taimede õietolmu.

Struktuuribioloogia laboris tutvustas vanemteadur Tiit Lukk makromolekulide kristallstruktuuri uurimise vahendeid ja tarkvara ning oma töörühma tööd ligniini lagundamise biokeemia uurimisel. Uurimisgrupi töö põhisuunad on seotud tehnoloogiatega, millest võidavad tulu tööstusharud, mis on seotud taastuvenergia sektoriga, paberi puitmassi pleegitamisega, biotervendamise protsessidega ning ligniini väärindamisega.

Neurobioloogia labori peamiseks uurimisteedeks on uurida kahe geeni avaldumist ja nende geenide seost erinevate raskete närvisüsteemi haigustega nagu näiteks Parkisoni- ja Alzheimeri tõbi.

Taimelaboris näitas geenitehnoloogia instituudi dotsent, teadur, peruulanna Cecilia Sarmiento meile taimelaboris kasvavaid taimi: müürlooka, tubakat ja nisu. Teadlased uurivad muuhulgas ka eesti kõrrelisi nakatavaid viiruseid.

Mikrofluidika laboris saime teada, et see on noor teadusharu, mis tegeleb vedelike mikroskoopiliste koguste uurimise ja kasutamisega. Vedeliku maht mikrovedelikseadmeis ulatub pikoliitritest mikrolitriteni.

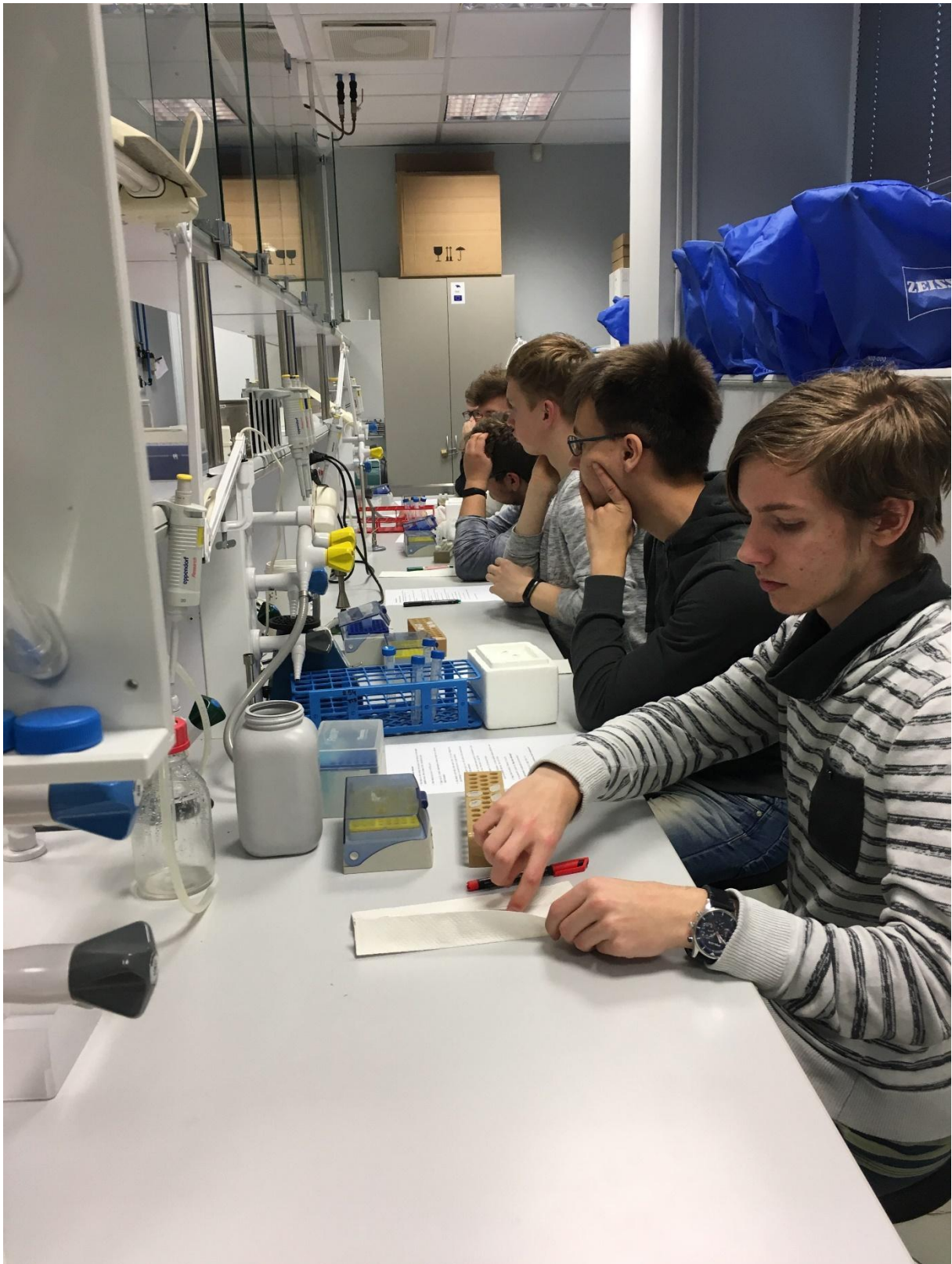
Lisaks laborite tutvustusele said õpilased ka ise läbi viia oma DNA uurimise katse, et kindlaks teha, kas kellelgi esineb DNA-s geeni mutatsioon, tänu millele on inimene resistentne ja ei nakatu HI-viiruse 5. tüvega.

Väga sisuka ja huvitava päeva TalTechi loodusteaduskonnas lõpetas osakonna dotsent ja programmijuht Vello Tõugu, kes tutvustas osakonna õppekavasid ja rääkis alustavate üliõpilaste eesseisvatest väljakutsetest.

Täname väga Geenitehnoloogiaosakonna vanemteadur Pirjo Spuuli, kes meile programmi koostas ja meid ülikoolis vastu võttis.

Päeva teises pooles külastasime Tallinna Loomaaeda, kus Triin Raid tegi oma uurimistöö raames meile tore ekskursiooni ja tutvustas eksootilisi kiskjaid loomaaias.

Mall Vainola, bioloogiaõpetaja

11.LR TalTech'i loodusteaduskonna laborites

12.4.5 Marie Põlluaed kutsuti teadustööde konkursi II vooru

Konkursi eesmärk on pakkuda koolinoorte uurimistöödele võistluslikku väljundit ning motiveerida ja innustada noori teaduslikumale teemakäsitlusele uurimistööde tegemisel. Konkursi korraldatakse 2002. aastast SA Eesti Teadusagentuuri (ETAg) ja Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöona.

Konkursitööde esitamise tähtaeg oli 20. veebruar 2019. Esimeses voorus hindab õpilastöid komisjon, koostab punktisummade alusel pingerea ja valib välja kuni sada tööd, mille autorid kutsutakse konkursi II vooru ehk posterettekannete vooru, kus žüriiliikmed ja erialaekspertid hindavad tööd ja selle esitlust. II voor toimub 16.-17. aprillil Tartus Eesti Rahva Muuseumis.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11.LR klassi õpilane Marie Põlluaed tegi oma uurimistöö teemal „Eritüübiliste elamute ehituslike tegurite mõju pinnaseõhu ja siseõhu radooni kontsentratsiooni seosele Haapsalu linna näitel”.

Tema töö osutus valituks posterettekannete vooru, seega esindab Marie 16.-17. aprillil meie kooli õpilaste teadustööde konkursi II voorus.

Marie uurimistöö valmis ETAg-i korraldatud noore uurija stipendiumi kaasabil ning tema juhendajad on Imbi Raudkivi LÜGist ning Taavi Vaasma ja Madis Kiisk Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi keskkonnafüüsika laborist.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht, Marie juhendaja

Imbi Raudkivi ja Marie Põlluaed

12.4.6 Matamängude päev

10.LR klass võttis kahe viieliikmelise võistkonnaga osa haaravast veebivõistlusest Matamängude päev. Võistlus toimus 30. jaanuaril 2019 ning selles osales üle terve Eesti ligikaudu 9000 õpilast, kes olid jaotatud kolme vanuserühma. Kummalgi võistkonnal tuli mängida kolm mängu iga kord oli uus vastane, kellega mõõtu võtta.

Mängud koosnesid kolmest voorust, millest igaüks kestis 45 sekundit. Esimene mäng oli liitmine 1...20, teine mäng korrutustabel 1...100 ja viimane mäng lahutamine 20...100 osutus kõige keerulisemaks.

Meie koolist osutus parimaks peastarvutajaks Markus Rand (*fotol vasakult kolmas*).

Matamängude päev

12.4.7 Rahvusvaheline viktoriin „Noored Euroopa metsades“

Rahvusvaheline viktoriin „Noored Euroopa metsades” on suunatud õpilastele vanuses 15 kuni 19 aastat. Esmakordselt toimus võistlus aastal 2011. Võistluse käigus omandatakse teadmisi Euroopa riikide looduse ja metsanduse kohta. Käsitletakse näiteks säästvat metsade majandamist, elurikkust, metsade kaitset, metsapoliitikat jm. Viktoriini küsimused tuginevad

metsandust puudutavatele üldteadmistele ning õppematerjalidele, mis on koostatud võistlusel osalevate riikide poolt (inglise keeles).

Tänavu, 2019. aastal toimus Eesti eelvoor 20. märtsil. Läänemaa Ühisgümnaasiumist osalesid eelvoorus kuus 10.LR õpilast – Sille Männik, Janela Palmiste, Karolina Lillemets, Karl-Alex Sokolov, Kevin Grahv ja Markus Rand. Nemad valmistusid viktoriiniks, moodustasid kaks võistkonda ja registreerusid võistlusele. Mõlemad võistkonnad kogusid viktoriinil üle poole punktidest.

Karolina, Karl-Alex, Markus:

Noored Euroopa metsades viktoriin oli meie jaoks täiesti uus kogemus. Meie polnud sellest midagi varem kuulnud ega selle vastu huvi tundnud kuni ühe päevani, mil meie armas geograafia õpetaja Imbi pakkus võimalust osaleda ning pärast lühitutvustust otsustasime, et see tundub väga põnev ja lõbus viktoriin ja seega võtsimegi sellest osa.

Kaotada polnud meil midagi ning isegi kui meie ei võida, teadsime südamest, et see tuleb meile endale kasuks ja saame üldiselt loodusest rohkem teada. Viktoriinil osalemisse ei suhtunud meie kui mängu vaid kui kontrolltöösse. Meil oli väga palju informatsiooni, mida keegi poleks jõudnud üksi läbi lugeda, seega jagasime erinevad interneti leheküljed omavahel ära, samuti jagasime erinevaid ajakirju metsanduse ja looduse kohta. Lõpuks rääkisime üksteisele toredaid ja huvitavaid fakte, mis meile meelde olid jäänud.

Kõige raskem oli ettevalmistamine ehk info läbilugemine. Informatsiooni oli nii palju, aga samas pidime tegema ka teisi kodutöid ning meie õnnetuseks oli samal päeval viktoriiniga lisaks ka AGA test. See tähendas seda, et meie pidime töötama ja vaeva nägema topelt.

Meil oli raskusi, aga nagu tavaliselt, raskustega kaasnevad omad lõbud. Meile meeldis kõige rohkem see, et meie saime väga palju uusi teadmisi looduse kohta ja kuna meie tiimid koosnesid kolmest väga sõbralikust, toredast ning rõõmsast õpilasest, siis viktoriini lahendamine oli puhas lust! Me oleme harjunud tegema tiimitöid, üksteist kuulama ning arutlema, et jõuda ühele meelele. Meil polnud kordagi sellist situatsiooni, kus meie oleksime sattunud vaidlema vastuse õigsuse üle – kui meil oli kaks erinevat arvamust, siis argumenteerisime ning arutlesime, miks üks vastus võiks sobida paremini kui teine ja lõpuks jõudsime järeldusele. Meile kõigile meeldisid üsna sarnased küsimused ja teadmised, näiteks sellised, et puu suudab

endas hoida 500 liitrit vett, metskitsed hauguvad, et 51% Eesti aladest on kaetud metsaga, ehk see on 2,3 miljonit hektarit.

Me tundsimme koheselt viktoriini mõju teel Tallinnasse (sõitsime paar päeva hiljem teatrisse), hoidsime silmad bussis lahti ning nägime, et metsa on maha võetud – teadsime kohe, mis raiega on tegu – lageraie, harvendusraie, sanitaarraie või valgustusraie.

Viktoriinil osalemiseks, ei pea olema geenius, vaid peab olema ettevõtlik ja sihikindel. Tuleb teada, mida viktoriinist saada tahad. Meie tahtsime saada uusi teadmisi ja meie jaoks polnud peamise tähtsusega see, mis koha või kui palju punkte saame. Viktoriinil osaleda võiksid kõik, kes võtavad seda tõsiselt ja kes tahavad saada uusi teadmisi. Viktoriinid on üks toredamatest viisidest oma silmaringi laiendada.

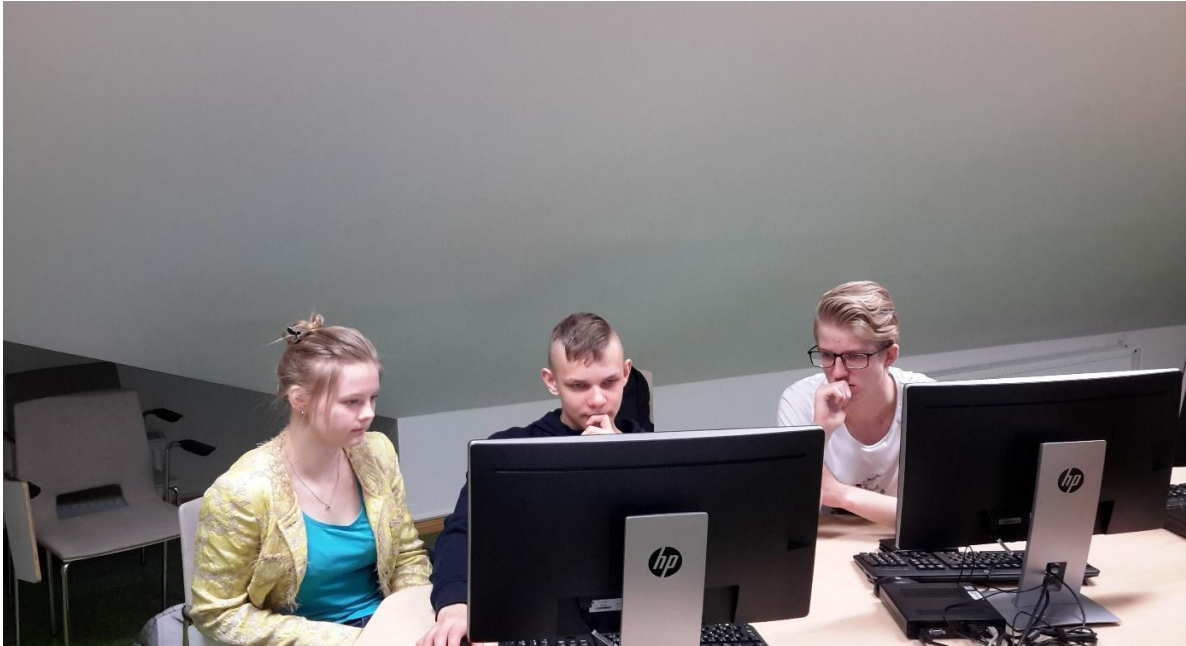
Sille, Janela, Kevin:

Ühel ilusal päeval pakkus geograafia tunnis õpetaja Imbi meile välja, et võiksime osaleda viktoriinil teemal Noored Euroopa metsades, kui kellelgi oleks vähegi soovi. Nii siis võtsime vastu otsuse, et osaleme, sest see tundus meile uue ja huvitava kogemusena. Koheselt saime ka kätte materjalid, mille järgi teemaga tutvuda. Materjale oli nii inglise kui ka eesti keeles. Materjalide sisu oli iseenesest huvitav ning saime väga palju uusi teadmisi. Samas oli materjalide hulk väga, väga suur, pidime tegema lisatööd. See aga oli teistpidi jällegi kogemus – pidi planeerima õhtutunde teiste hobidega.

Kuna meie meeskonnal sujus koostöö väga hästi, siis oli lausa lust viktoriinist osa võtta. Meie lemmiküsimus oli ksülitooli küsimus. See oli meile väga pikk ja hea arutlusteema – vastasimegi õigesti. Arvame aga, et Eesti kohta oli küsimusi liiga palju, teiste riikide kohta vähem – meeldinuks end proovile panna rohkem teiste riikide metsade kohta.

Kõige rohkem meeldis meile koostöö tegemine, ka inglisekeelsete materjalide lugemine – arendasime keeleoskust ja vast suurimaks plussiks võib pidada loogiliselt küsimustele vastuste leidmist – näiteks kui me kohe vastust ei teadnud, rääkisime üksteisele oma mõtted ettevalmistuste põhjal ja nende põhjal otsisime/mõtlesime seoseid jne – see oli põnev!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Viktoriin „Noored Euroopa metsades“

12.4.8 RMK metsaviktoriin 2019

RMK metsaviktoriin on võimalus mitmekesistada loodusharidust koolis. Küsimused hõlmavad lisaks metsale loodust laiemalt: aasta tegijad looduses, loodusest kirjanduses ja kultuuripärandis, metsakooslustest ja metsatöödest jpm. Metsaviktoriin toetab õpilaste õpioskuste arendamist ja koostööd. Arvestust peetakse kolmes vanuseastmes ja selleks, et klassi tulemus kirja läheks, peab osalema/vastama vähemalt 75% klassi õpilastest.

Läbi aastate toimunud metsaviktoriinide küsimuste ja õigete vastustega saab tutvuda RMK kodulehel. Huvilistel tasub nendega tutvuda, kuna küsimused on tõepoolest hästi mitmekesised.

2019. aasta RMK metsaviktoriin toimus tänavu juba 18. korda, millest võttis osa 471 klassi 150 Eesti koolist.

Läänemaa Ühisgümnaasiumist osalesid tänavu 10.LR klassi kõik 19 õpilast, kes saavutasid 10.-12. klasside üldarvestuses 20. koha. Klassi keskmine punktisumma oli 81,8 ja see on igati tubli keskmine tulemus.

Täname ja kiidame kõiki 10.LR klassi õpilasi ettevalmistuste, 100% osalemise ja meie kooli esindamise eest vabariiklikul metsaviktoriinil 2019!

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja

13. Väljasõidud

13.1 Maailmareligioonide päev Tallinnas

25. septembril käisid 10.H ning 12.Ü õpilased Tallinnas, tutvumas erinevate usunditega. Õpilased külastasid islami kultuurikeskust, Tallinna juudi sünaagooi, krišnaitlikku templit ning osalesid paavst Franciscus I missal.

Päev algas külaskäiguga Eesti islami keskusesse. Kohtuti Rauno Ruusiga, kes kõneles õpilastele lühidalt islamiusu aluspõhimõtetest. Kõneldi Koraanist ja Muhamedist, moslemite toidu- ja palvetamistavadest, palverännaku tegemisest Mekasse ning ka Eesti islami koguduse tegevusest. Õpilased said ka vahetult tuttavaks islami kultuuri eripäradega – näiteks pidid ka õpilased pühakotta astudes võtma jalast kingad ning tütarlapsed pidid juuksed katma salliga.

Seejärel kiirustati Tallinna juudi sünaagooi. Sinna saabusid õpilased just siis kui lõppes juutide *sukkoti*-püha jumalateenistus, mistõttu oli maja täis koguduseliikmeid. Siiski leiti aega, et ka seal tutvustada õpilastele judaismi aluspõhimõtteid – anti ülevaade juudi usupühadest, juutidele eriomadest käskudest ja keeldudest jne. Enim avaldas õpilastele muljet 2007. aastal valminud sünaagooi imepärase sisearhitektuur – eelkõige sünaagooi saali kaunid puitnikerdused. Nii nagu igas pühakojas, tuli ka seal austada kohalikke usutavasid – poisid pidid panema pähe *kipa* ehk pigimütsi, et mitte astuda jumalakotta paljapäi.

Kolmandaks külastati Tallinna Krišna Teadvuse Ühingu templit. Krišnaitlus on hinduismist välja kasvanud usuvool ning juba säärase templi olemasolu Tallinnas tuli enamikele õpilastele üllatusena. Seal tutvustas oma usku õpilastele munk Lennart ehk Lila-shuka das. Enamikele õpilastele meeldis just see külaskäik kõige rohkem – krišnaitlus tundus kõigist usunditest kõige eksootilisem ja sestap ka kõige huvitavam. Lisaks oma usu loenguvormis tutvustamisele ja õpilaste küsimustele vastamisele Lennart ka laulis õpilastele olulisimat krišnaitlikku mantrat „Hare Krišna“. Ka õpilased said võimaluse kaasaulamiseks. Lisaks said õpilased krišnaitide juures ka süüa maitsvat indiapäraseid taimetoitu.

Viimaks külastasid õpilased ka paavst Franciscuse missat Tallinna Vabaduse väljakul. Et Rooma paavstiga oli kohtuma tulnud üle 10 000 inimese, tähendas see õpilastele teatavaid ebamugavusi – pikalt tuli seista järjekorras ning hiljem jaheda sügisõhu käes püstijalu paavsti saabumist oodata. Et väljakule oli kogunenud suur hulk inimesi, tuli leppida ka pideva

trügamisega. Ladinakeelset pikka jumalateenistust oli raske jälgida. Kõigest sellest hoolimata olid aga õpilased õnnelikud, et neile avanes võimalus paavsti ise, oma silmaga lähedalt näha ning sellest olulisest üritusest osa saada.

„Maailmareligioonide päev“ oli pikk ja mitmekülgne ning silmaringi avardav. Samas oli nelja erineva usundiga tutvumine õpilastele ka väsitav, mistõttu kõigil oli ka hea meel õhtul kella seitsmeks tagasi koju Haapsallu tulla.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Maailmareligioonide päev. Tallinna Kriřna teadvuse ühingu templis.

Maailmareligioonide päev. Kohtumine paavstiga.

13.2 11.LR klassi õppepäev Tallinnas

7. novembril oli 10.LR klassil pikk õppepäev Tallinnas. Kõigepealt toimus ringkäik TalTechi Mereakadeemias. Giid juhatas meid majas ringi ja näitas erinevate erialade laboreid. Lõpetuseks tutvusime laevajuhtimislaboriga, kus oma erialast rääkisid tulevased laevajuhid.

Järgmiseks oli meil ekskursioon Estonia teatrimajas. Saime teada, kuidas elu ooperimajas käib, mida teeb meeskond enne etendust ja etenduse ajal.

Programmi viimane osa oli ooper Carmen. See oli paljude jaoks esimene ooperietendus ja nii täitus ammune soov. Õpilased arvasid, et etendus oli vapustav, lummav, põnev, kaasahaarav, lihtsalt väga vägev tunne.

Varje Sild, 11.LR klassijuhataja

11.LR Tallinnas

13.3 11. klasside õppepäev Tartu Ülikoolis

Juba mitmendat aastat tutvustab ülikool gümnasistidele oma teaduskondi ja õppimisvõimalusi. Ka meie õpilased sõitsid Eesti vanima kõrgkooliga tutvuma 15. jaanuaril 2019. Tutvumine algas ringkäiguga peahoones. Esmalt nägime kõige vanemat auditooriumi, milles on säilinud ajalooline mööbel. Seejärel tutvustas giid meile aulat ja rääkis lühidalt ajaloost. Sellele järgnes pikk ronimine, et jõuda pööningule kartserisse. Selles kambris kandsid karistust reeglite vastu eksinud üliõpilased. Ringkäigu lõpetasime ülikooli kunstimuseumis, kus erilist tähelepanu pälvisid kaks muumiat.

Seejärel jagunesid õpilased kahte rühma vastavalt oma huvidele: loodus- ja arstiteaduse erialadest ning humanitaar- ja sotsiaalteadustest huvitatud õpilased. Viimane loeng oli kõigile ühine. Andres Kuusik rääkis sellest, kuidas olla atraktiivne.

11.LR klassi õpilaste tagasisidest kokkuvõtet tehes ilmnes, et reis oli meeldiv ja asjakohane. Meeldis ülikooli muuseum, aula ja tutvustav ringkäik. Oli võimalik saada hea ülevaade õppetegevusest ja ülikooli tulevikust. Tore oli, et esines ka üliõpilane, kes rääkis oma kogemustest ja andis mõned soovitusid. Andres Kuusiku loeng haaras kõiki.

Kahjuks ei näinud ühtegi laborit ega õpperuumi. Oleks tahtnud rohkem kuulda tudengite kogemustest. Bussisõit oli küll pikk, aga Tartu Ülikool asub ju Tartus!

Kas tulevikus tahaksid õppida TÜs? Sellele küsimusele vastasid jaatavalt kuus õpilast, nii ja naa arvasid üksteist vastajat.

Varje Sild, 11.LR klassijuhataja

Tartu Ülikooliga tutvumas

13.4 LÜGi õpilased osalesid Looduskultuuri seminaril

5. aprillil 2019 osalesid 12.M õpilased õppepäeva raames Tartu Ülikooli semiootika osakonna, Tallinna Ülikooli Keskkonnaajaloo Keskuse ja Tallinna Loomaaia koostöös korraldatavalt Looduskultuuri seminaril. Seminari ettekanded keskendusid looduse ja inimese kooseksisteerimise väljakutsetele, esinejate hulgas olid näiteks Aveliina Helm, Anneli Palo, Tiit Maran jt.

Seminaril tegi ettekande ka LÜGi õpetaja Rea Raus. Ettekanne keskendus globaalmajanduse problemaatikale ning majanduse lokaliseerimisele kui ühele võimalikule lahendusalternatiivile.

Lisaks huvitavatele ettekannetele oli õpilastel võimalus tasuta külastada Tallinna Loomaaeda.

Rea Raus, inglise keele ja majandusainete õpetaja

14. Välisprojektid

14.1 LÜGi esindus Odsherredi Gümnaasiumis Taanis

19.-23. septembril külastas LÜGi esindus Taanis, Kopenhaagenist ca 90 km kaugusel asuvat Odsherredi Gümnaasiumit. Tegemist on kooliga, kus õpib umbes 450 õpilast, enamik neist on pärit maakohadest Odsherredi poolsaarel.

Odsherredi gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja Søren oli õpetajatele tuttav juba varasemate projektide kaudu. Just tema oli see, kes võttis ühendust meie kooliga ning kutsus õpetajaid külla. Kooli külastasid direktor Ain Iro, huvijuht Mairi Grossfeldt ning õpetajad Leelo Paju, Karel Rahu, Karl Hein ning Karin Lükk-Raudsepp. Külastuse eesmärgiks oli luua Läänemaa Ühisgümnaasiumi ning Odsherredi gümnaasiumi vahel sõprussidemeid – eelkõige uurida võimalusi, kas ja kuidas saaks edaspidi hakata koolide vahel korraldama õpilasvahetust.

Õpetajad saabusid Odsherredi 19. septembri hilisõhtul. Järgmise päeva, neljapäeva, 20. septembri hommikul, tutvusid õpetajad kooliga ning sealsete õpetajatega. Odsherredi gümnaasiumi maja on hiljuti renoveeritud, lähtudes kõige kaasaegsematest sisekujunduslikest ja pedagoogilistest põhimõtetest. Õpilastele on jäetud palju ruumi vaba aja veetmiseks. Klassiruumide vahel on laiad koridorid, kus asuvad diivanid ja lauad, mille ääres osaliselt

toimub ka õppetöö. Pärast ringkäiku koolimajas tervitasid külalisi Odsherredi õpilased muusika- ja luulenumbritega .

Seejärel anti õpetajatele põhjalik ülevaade Taani haridussüsteemist. Odsherredi õpetajad tutvustasid Taani haridussüsteemi üldiselt, seejärel kõneles aga kohalik linnapea Odsherredi piirkonna hariduslikest eripäradest. Lisaks said õpetajad külastada ka õppetunde – ajaloo-, kunsti-, muusika-, matemaatika- ning kehalise kasvatuse tunde. Tunnid olid küll taani keeles, aga lahked kohalikud õpetajad olid hea meelega valmis oma ainetunni eripärasid ka inglise keeles külalistele tutvustama.

Reedel, 21. septembril oli Eesti õpetajatel taas võimalik ainetunde külastada, lisaks toimusid koosolekud, kus arutati ühiselt põhjalikult läbi, milline võiks välja näha kahe kooli edasine koostöö.

Õpetajaid võeti Odsherredis vastu väga soojalt, külaskäik oli erakordse põhjalikkusega ette valmistatud. Saabudes tervitas kehalise kasvatuse õpetaja Søren külalisi soojade saiade ning puuviljadega. Korraldati ka mitmeid ekskursioone, et tutvuda ümbruskonna vaatamisväärsustega. Külastati 800 aasta vanust Dragsholmi linnust ning matkati Odsherredi geopargis.

Oli tunda, et Taani õpetajate huvi Haapsalu õpetajatega koostöö tegemise vastu oli suur. Väga suur oli ka kohaliku kogukonna huvi – kohtumisele Läänemaa õpetajatega oli kutsutud kohalik linnapea ning ka kohalik ajakirjanik, kes kirjutas kogukonnalehte Eesti õpetajate külaskäigust artikli.

Et õpetajate lennuk tagasi Eestisse väljus alles pühapäeval, 23. septembri pealelõunal, jäi aega üle, et laupäeval ning pühapäeva hommikul tutvuda ka Taani pealinna Kopenahaageniga.

Tutvumine Taani kooliga Odsherredis oli õpetajatele hariv, põnev ja meelelahutuslik, aga kogu selle reisi peamine eesmärk oli puhtpraktiline – leida Taanist sõpruskool, kellega hakata koostööd tegema. Kooliga sõlmitud esimene kontakt oli soe ja meeldiv ning juba käivad ettevalmistused Taani õpetajate vastukülaskäiguks Haapsallu. Tulevikus on plaanis alustada koolide vahel ka õpilasvahetusega.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Taanis Odsherredi Gümnaasiumis

14.2 Projekt „Liha“ koostöös Tampere sõpruskooliga

15.–19. jaanuaril käis 17 LÜGi õpilast ja 6 õpetajat õppereisil Soomes. Sihtpunkt oli Tampere sõpruskool Tampeeren yhteiskoulun lukio (TYK). See oli teine kord, mil meie õpilased-õpetajad seal külas käisid (kui Erasmus+ projekt välja arvata). Sel õppeaastal on TYKi teemaprojekt „Liha“, mille üks eestvedajaid on õpetajad Antti Kilpijärvi. See teema võib tunduda esmapilgul kummastav, aga on lähemal tutvumisel vägagi põnev ja mitmetahuline.

Teisipäeva õhtul kohale jõudes kohtusid meie õpilased Soome õpilastega, kes neid majutasid. Osa seltskonnast oli omavahel tuttav juba eelmisel kevadel Haapsalus toimunud projektipäevadest. Seega oli nii mõnelgi taaskohtumine suur rõõm.

Esimene ühine koolipäev oli kolmapäeval ja algas hommikuste tundidega TYKis. Peale seda jätkus päev presentatsioonide-loengutega. Ka Eesti õpilased olid ette valmistanud omapoolse ettekande, kust nähtus, kuidas meie õpilased selle projekti teemat tõlgendasid. Kuidas siis? Väikeses huumorivõtmes võrreldi esmalt lihasöömist ja veganlust, teiseks tõlgenduseks oli lihastreening ehk fitness, liha on otseselt ju meie keha, seepärast ka komas tähendus – kehakeel, viimase võimalusena näidati liha kui kunstitegemise materjali.

Sel päeval oli veel kaks loengut: projekti üks juhte Antti Kilpijärvi tegi põneva esitluse-loengu liha rollist läbi ajaloo kunstis ja filosoofias (liha söömine, kahade kujutamine kunstis jms).

Teise loengu andis bioloogiaõpetaja Jouko Sipari. See oli teemal, mil määral ja kuidas saastab keskkonda lihatootmine. Esimene õppepäev lõppes linnamänguga Tampere linnas. Kuigi oli päris krõbe külm, ei heidutanud see kedagi. Pigem on selline korralik talv vahelduseks suur nauding, kuigi nii mõnelgi olid varbad või sõrmed üsna tundetuks külmunud. Õhtu möödus noortel koolimajas ühiselt soome ja eesti muusikat kuulates ja lähemalt tutvudes.

Teine õppepäev ehk neljapäev algas taas koolitundidega. Edasi nägi töö välja selliselt, et õpilased, kes eelmisel päeval vabatahtlikkuse alusel nelja rühma olid jagunenud, alustasid tööd oma grupiga. Kõik rühmad hakkasid lahkama ja lahendama omal kombel teemat „Liha“. Üks rühm tegeles väitlusega teemal, kas süüa liha või eelistada taimetoitu. Teine rühm tegeles uurimistööga, selgitades välja abortide tegemise arvu ja põhjused kuues eri riigis, mille hulgas olid ka Eesti ja Soome. Kolmas rühm pidi looma tantsu teemal „Liha“. Neljas rühm pidi tõlgendama teemat omaloodud näidendi kaudu. Selle päeva õhtu möödus Soome traditsioonide kohaselt linnaäärses saunas ühiselt saunatades ja vahepeal end lumes karastades.

Kolmaski päev, reede algas õppetundidega, mille vahel toimus meie õpilaste üllatusesinemine kooli saalis – meie kooli munatants tuleb ikka massidesse viia! – ja kogu Tampere kool tantsis kaasa. Selleks päevaks said rühmad ka oma tööd valmis ja toimus konverents ehk tööde esitus. Tõepoolest, õpilaste loomingulisusel ja nutikusel pole piire! Nii väitlus, uurimuse esitus, tants (mis oli videoks monteeritud) kui ka etendus olid väga huvitavad, vaimukad ja põnevate lahendustega. See päev jätkus ühise söögitegemisega ühe teise kooli õppeköögis. Mõte oli selles, et tehakse traditsioonilist Soome toitu kahes versioonis: lihaga ja lihata. Meie seltskond tegi magustoidu – traditsioonilise kamavahu, aga seda ainult klassikalises versioonis täiskoorest ja kohupiimast, taimne oli vaid kamapulber ja pohlamoos. See õhtu oli ülimalt meeleolukas – kõik said käe külge panna ja valmisid imemaitsvad road! Ilmselt maitstes toit ka seetõttu nii hea, et oli ise valmistatud ja seda väga toredas õhkkonnas.

Neljas õppepäev oli ühtlasi ka ärasõidupäev. Juba varahommikul starditi Helsingi poole, kus toimus ekskursioon kaasaegse kunsti muuseumis Kiasma. Pärast sai ka tutvuda uue moodsa hiiglasuure raamatukoguga Oodi. Üsna varsti oligi aeg ärasõiduks ja sadamasse saatma tulnud soomlastega tantsiti-lauldi veel kord meie kooli munatantsu ja samuti soomlaste koolitantsu-laulu.

Meeleolu oli ülev ja rahulolu nädalast kõrgel, inglise keele praktika oli olnud tõhus ja nii mõnigi soomekeelne sõna või lause selgeks saanud. Nüüd ootame sõpru Tampereest taas Eestisse, LÜGi!

Tiina Brock, humanitaarsuuna juht. Meenutusi jagas Viktoria Joonasing 12.M õpilane.

Projekt „Liha“

14.3 Lihafestival Tampere

Kes asjast midagi ei tea, arvab ilmselt, et ju oli Soomes Tampere linnas suur lihasöömise või grillimise festival. Asi on aga kaugel sellest. Tegelikult toimus 10.-13. aprillil Tampere meie sõpruskoolis TYK Fleshtivaali, mis oli terve õppeaasta kestnud teema „Liha“ suur kokkuvõttev festival, keskendudes loovtegevustele, eelkõige teatrile ja filmile, kuna tegemist on Soome ühe tuntuima humanitaargümnaasiumiga.

LÜGi esindus (Annabel Triebstock, Triina Treiman, Marii Kasepalu, Robin Pae, Sven Makienko ja Tindur Leškin) osales seal samuti draamatükiga, mille 11.H õpilased olid lavakunstikursusel ette valmistanud ja nüüd vähendatud koosseisule kohandanud (ka inglise

keelde tõlkinud). Kuna humanitaarsuuna aastateema oli „Rütmid“, siis sai neid kahte teemat väga hästi ühendada ja meie etendus sobis sellele festivalile seega suurepäraselt. Nimelt mõeldi teema „Liha“ all ka lisaks liha söömisele ja mittesöömisele ning liha tootmise mõjule ka liha kui inimkeha. Seega lähtusime meie lihast kui kehast ja nii saime ühisosana keskenduda keha rütmidele.

Meie osalesime festivali kahel päeval neljast. Selle aja jooksul nägime kokku üht täispikka etendust ja viit lühemat, lisaks esitasime ühe ka ise. Neljapäeva hommikul pikal vahetunnil, mil TYKi õpilastel kombeks üles astuda n-ö vabalaval, õpetasid meie õpilased muna-tantsu, mida väga hoogsalt kaasa tantsiti. Lisaks esines Triina Treiman ühe oma kaasahaarava tantsukavaga.

Viimasel õhtul saime osa nende eksklusiivsest kontsertprogrammist, mis oli üles ehitatud lauludele ja tantsudele erinevatest muusikalidest. Kõiki laule esitasid TYKi õpilased ja ka pillidel saatis märkimisväärselt suur TYKi õpilaste orkester. Samuti olid tantsuseaded õpilaste endi poolt tehtud ja muidugi ka esitatud. Elamus oli võrreldav professionaalide esitusest saaduga!

Lisaks saime osa ka ühest bioloogiatunnist lõimituna kirjanduse ja filmiga, mis sel korral viidi läbi muuseumis ja keskendus vampiiriteemale. Oli hariv ja huvitav näitus!

Kuna tegemist on meie juba pikaaegse sõpruskooliga ja mitmed sealsed õpilased on meie koolis käinud, siis leiti üles sõprade sõpru ja kohati vanu tuttavaid. Kaasas olnud õpetajad Mairi Grossfeldt ja Tiina Brock said pidada mõttetalguid sealsete õpetajatega, sest juba varsti tullakse vastuvisiidile.

Lühike, aga tiheda programmiga külaskäik oli igati meeldejääv.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Lihafestival Tampere

15. Väga hea õppeedukusega õpilased

I perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Liisalota Kroon 10.H, Liisi Suitsberg 10.H, Anna-Brett Aviste 10.LR, Kevin Grahv 10.LR, Karolina Lillemets 10.LR, Mait Raudsepp 10.LR, Mattias Kerge 10.M, Marlene Schwindt 10.M, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Annabel Uustalu 11.H, Siim Luiga 11.LR, Marie Põlluaed 11.LR, Sander Saska 11.LR, Myrell Kalda 12.LR, Laura Lazarev 12.LR, Sten Raak 12.LR, Emma Katariina Paajanen 12.M

II perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Madelen Kalvik 10.H, Sander Kollom 10.H, Liisalota Kroon 10.H, Mattias Kerge 10.M, Marlene Schwindt 10.M, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Karolin Kullison 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Astrid Luide 11.LR, Marie Põlluaed 11.LR, Sander Saska 11.LR, Jaanis Soosaar 11.LR, Laura Lazarev 12.LR, Kirke Triin Lembinen 12.Ü

III perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Merel Keldrima 10.H, Liisalota Kroon 10.H, Anna-Brett Aviste 10.LR, Kevin Grahv 10.LR, Helena Karjane 10.LR, Targo Kokvel 10.LR, Karolina Lillemets 10.LR, Markus Rand 10.LR, Karl-Alex Sokolov 10.LR, Lisett Mary Aasma 10.M, Mattias Kerge 10.M, Marlene Schwindt 10.M, Ele-Riin Niit 10.S, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Marie Põlluaed 11.LR, Rachel Sarapuu 11.M, Laura Lazarev 12.LR, Sten Raak 12.LR

IV perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Liisalota Kroon 10.H, Karolina Lillemets 10.LR, Karl-Alex Sokolov 10.LR, Mattias Kerge 10.M, Jelizaveta Salihova 10.M, Ele-Riin Niit 10.S, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Markus Häidberg 11.H, Karolin Kullison 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Astrid Luide 11.LR, Siim Luiga 11.LR, Marie Põlluaed 11.LR, Sander Saska 11.LR, Ilja Serenko 11.LR, Jaanis Soosaar 11.LR, Rasmus Romeo Truuver 11.LR, Rachel Sarapuu 11.M, Myrell Kalda 12.LR, Karolin Kängsepp 12.LR, Laura Lazarev 12.LR, Emma Katariina Paajanen 12.M

V perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Merel Keldrima 10.H, Eliis-Maria Koit 10.H, Liisalota Kroon 10.H, Kevin Grahv 10.LR, Braian Hanstein 10.LR, Targo Kokvel 10.LR, Karolina Lillemets 10.LR, Markus Rand 10.LR, Karl-Alex Sokolov 10.LR, Mattias Kerge 10.M, Marlene Schwindt 10.M, Ele-Riin Niit 10.S, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Karolin Kullison 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Astrid Luide 11.LR, Siim Luiga 11.LR, Marie Põlluaed 11.LR, Sander Saska 11.LR, Rachel Sarapuu 11.M

Kiituskirja saajad 2018/2019. õppeaastal

Liisalota Kroon 10.H, Karolina Lillemets 10.LR, Mattias Kerge 10.M, Marlene Schwindt 10.M, Brita Prees 10.S, Arlethe Annus 11.H, Karolin Kullison 11.H, Anna-Maria Mustkivi 11.H, Siim Luiga 11.LR, Marie Põlluaed 11.LR, Sander Saska 11.LR, Jaanis Soosaar 11.LR, Rachel Sarapuu 11.M

16. Parimad tulemused olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel

16.1 Spordivaldkond

Läänemaa aasta rahva lemmik noorsportlane on LÜGi 11.LR õpilane, vehkleja Carmen-Lii Targamaa.

Carmen-Lii Targamaa

Foto: Arvo Tarmula

Oktoober

2. oktoobril toimusid Kullamaal **Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlused murdmaajooksus**, kus LÜGi õpilased võitsid 10 medalit 12 võimalikust. Neidude B-klassi 1000 m jooksu võitis Eliis-Maria Koit (10.H) ja 3. koha saavutas Lisett Mary Aasma (10.M). Neidude A-klassi 1000 m jooksu võitis Marie Põlluaed (11.LR), 2. koha sai Katarina Sits (10.H) ja 3. koha Grete Sadulsepp (12.Ü). Noormeeste B-klassi 2000 m jooksus saavutas 2. koha Eric Mathias Hein (10.S). 3. koha sai Peeter Kaus (10.M). Noormeeste 3000 m jooksu võitis Raul Paju (12.LR), 2. koha sai Joosep Valm (11.M) ja 3. koha Kristofer Kikut (11.LR).

10. oktoobril toimusid **Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlused jalgpallis** 10.-12. klassidele, kus osales 5 võistkonda. I koha võitis LÜGi 11. klassi võistkond koosseisus Keven Kirs, Sven Makienko, Mario Konks, Sten Põld, Marten Valk, Erik Mihkel Pukk, Andremar Lembergs ja Siim Luiga. II koha sai LÜGi 12. klassi võistkond.

21. oktoobril toimunud **noorte vehklemise Põhjamaade meistrivõistlustel** juunioride võistkondlikul turniiril Eesti naiskond, kuhu kuulus ka LÜGi 11.LR õpilane Carmen-Lii Targamaa II koha. Lisaks Carmen-Lii Targamaale kuulusid võistkonda Karoliine Loit, Andra Talen ja Sandra Skoblov.

November

Soomes Loviisas toimunud **laskmise võistlustel** võitis LÜGi 11.M õpilane Elari Tahvinov esikoha noormeeste harjutuses 60 lasku õhupüstolist 539 silmaga. Auhinnaks sai ta kuldplaadi Loviisa tuumaelektrijaama kujutisega. 3. koha ja pronksplaadi teenis samas arvestuses 12.Ü õpilane Karl Gregor Jakk 527 silmaga.

17. novembril toimusid Pärnus **Eesti meistrivõistlused taekwondos**. LÜGi 11.M õpilane Aleksei Bazõlev võitis 16-17-aastaste arvestuses kahevõitluses hõbemedali.

21. novembril toimusid **Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlused korvpallis**. Noormeeste turniirist võttis osa neli võistkonda. Võitis LÜGi I võistkond koosseisus Raul Paju, Jarmo Lempe, Gregor Uustalu, Ago Martin Mäesalu, Hain Hansman ja Karl Ruuben Kauksi. Õpetaja Aavo Tomingas. Neidude turniiril osales kolm võistkonda. Võitis LÜGi I naiskond, kus mängisid Eliis-Maria Koit, Kirke Triin Lembinen, Maria Palk, Karolin Kängsepp, Karmel Lääts, Riin Rosenberg, Cärolin Grahv, Liisi Kajo ja Liisi Suitsberg. Õpetaja Leelo Paju. LÜGi II naiskond sai II koha.

Kuni 16-aastaste **Eesti meistrivõistlustel laskmises** Põlvas võitis LÜGi 10.M õpilane Peeter Kaus olümpiakiirlaskmises hõbemedali ja spordipüstoli ringmärgis pronksmedali. 10.S õpilane Ele-Riin Niit võitis hõbemedali ilmuva märgi (silueti) harjutuses.

Eesti naisjuunioride võistkond, kuhu kuulus ka LÜGi 11.LR õpilane Carmen-Lii Targamaa saavutas 24.-25. novembril San-Juanis toimunud **juunioride epee MK-etapil** 2. koha. Lisaks Carmen-Liile kuulusid naiskonda Karoliine Loit ja Andra Talen.

Laskurid selgitasid **Lääne maakonna parimaid laskmises**. Arvuka osavõtu, püssi ja püstolilaskmise erinevuse tõttu peeti võistlusi mitmel nädalavahetusel. LÜGi õpilaste tulemused: 40 lasku õhupüstolist – 1. koht Elari Tahvinov, 2. koht Karl Gregor Jakk, 60 lasku õhupüstolist – 1. koht Elari Tahvinov, 30 lasku vabapüstolist – 2. koht Elari Tahvinov, 30 lasku lamades spordipüssist – 2. koht Jander Korpe (11.M), 3×10 lasku spordipüssist – 3. koht Kärt Vassar (12.M), 20+20 spordipüstolist – 2. koht Karl Gregor Jakk.

28. novembril toimusid **klassidevahelised korvpallivõistlused**. 10. klasside arvestuses võitis 10.H klass, 11. klasside arvestuses 11.LR klass ja 12. klasside arvestuses 12.LR klass. Superfinaali võitis 10.H klass. Sopsuvõistluse parim oli 12.LR võistkond.

Detsember

12. detsembril toimusid **Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlused laskmises**. Gümnaasiumide arvestuses võitis LÜGi I võistkond koosseisus: Villem Rehkalt, Kärt Vassar, Jander Korpe, Elari Tahvinov. II koha sai HKHK võistkond ja III koha LÜGi III võistkond (Liisalota Kroon, Jelizaveta Shama, Brita Lubi, Kaspar Kohtring). Individuaalarvestuses parimad neiud ja noormehed LÜGist: neiud: 1. Liisalota Kroon, 2. Kärt Vassar, 3. Ele-Riin Niit; noormehed: 1. Jander Korpe.

Jaanuar

Eesti juunioride meistrivõistlused laskmises toimusid Raplas. Püstoli noormeeste arvestuses tegi põhivõistluses uue isikliku rekordi LÜGi 12.Ü õpilane Karl Gregor Jakk 556 silmaga (3. tulemus). Elari Tahvinov (11.M) lasi 553 silma (4. koht). Finaalis võitis Elari Tahvinov pronksmedali. Karl Gregor Jakk sai 4. koha.

Läänemaa Koolispordi Liidu lauatennise meistrivõistluste raames viidi läbi **“Koolipinks kõigile” võistlused** 1.-5., 6.-9. ja 10.-12. klassidele. 10.-12. klasside noormeestest tuli võitjaks

Kristjan-Sander Peterson (10.M), teiseks jäi Mihkel Kurisman (11.M) ja kolmandaks Vadim Konov (12.H).

Märts

Eesti noorte meistrivõistlustel laskmises poiste õhupüstolis võitis Elari Tahvinov pronksmedali. Haapsalu püstolipoiste võistkond, kuhu kuulusid LÜGi õpilased Elari Tahvinov ja Karl-Armin Vösur, võitis samuti pronksmedali. Võistkonda kuulus veel Henri Kornilov.

10. märtsil toimunud **Eestimaa Spordiliidu Jõud meistrivõistlustel õhkrelvadest laskmises** võitis püstoli poiste arvestuses hõbemedali LÜGi 11.M õpilane Elari Tahvinov.

Aprill

18.-21. aprillil Taanis Aarhusis peetud **Euroopa noorte võistkondlike laskmis-meistrivõistluste** Ida- ja Põhja-Euroopa poolfinaalis saavutas Eesti püstolivõistkond 3. koha. Eesti võistkonda kuulus ka LÜGi 11.M õpilane Elari Tahvinov.

Mai

Eesti noorte meistrivõistlused laskmises toimusid 19. mail Männikul. Harjutuses olümpiakiirlaskmine võitis individuaalselt LÜGi 11.M õpilane Elari Tahvinov kuldmedali. Meeskondlikult võitis harjutuses olümpiakiirlaskmine Haapsalu I meeskond, kuhu kuulusid LÜGi õpilased Elari Tahvinov ja Karl-Armin Vösur (11.H) kuldmedali. Vabapüstoli harjutuses võitis Haapsalu esindus, mille koosseisus võistlesid LÜGist Elari Tahvinov ja Karl-Armin Vösur pronksmedali. Pronksmedali võitu korrati ka spordipüstoli harjutuses. Sellesse võistkonda kuulusid Elari Tahvinov, Karl-Armin Vösur ja Peeter Kaus (10.M).

16.2 Humanitaar- ja sotsiaalvaldkond

November

LÜGi 12.M õpilane Ants Lobjakas osales **XVI rahvusvahelisel vene keele olümpiaadil**, mis koosnes kolmest etapist. Olümpiaadil osales 1,6 mln õpilast erinevatest riikidest. Finaali pääses 99 noort, kelle hulgas ka Ants Lobjakas. Finaal toimub detsembrikuus Moskvast. Antsu õpetaja on Tiiu Soostar.

26.-29. novembril toimusid vint.ee keskkonnas **üleriigilise mõttespordi olümpiaadi I etapi turniirid** neljal alal: vene kabe, male, gomoku ja sudokude lahendamine. LÜGi võistkond

saavutas I etapil kabes, gomokus ja sudokus III koha ning males IV koha.

Individaalarvestuses on Dan Taidla (12.Ü) kabes III kohal ja Karoliina Lillemets (10.LR) sudokude lahendamises IV kohal.

Jaanuar

14.-17. jaanuaril toimusid vint.ee keskkonnas **üleriigilise mõttespordi olümpiaadi II etapi turniirid** neljal alal: vene kabe, male, gomoku ja sudokude lahendamine. LÜGi võistkond saavutas II etapil kabes, gomokus ja sudokus III koha ning males IV koha. Individaalarvestuses saavutas 10.LR õpilane Karolina Lillemets sudokude lahendamises II koha.

23. jaanuaril 2019 toimus LÜGis **saksa keele olümpiaadi piirkonnavoore**. Tulemused: 1. Myrell Kalda (12.LR), 2. Kirke Triin Lembinen (12.Ü), 3. Liisa Truu (12.M). Tulemused olid tasavägised, vabariikliku vooru jaoks vajaliku lävendi saavutas Myrell Kalda. Kõigi kolme õpetaja on Embi Hunt.

25. jaanuaril 2019 toimus LÜGis **inglise keele olümpiaadi piirkonnavoore**. Osales 28 õpilast. Vooru parimad õpilased olid: 1. Jarita Maaria Rintamäki (12.M, õp Jaana Maripuu), 2. Orm Jondalar Jürgenson (12.H, õp Jaana Maripuu), 3.-4. Robin Pae (11.H, õp Rea Raus), Magnus Jakob Epkin, (11.LR, õp Jaana Maripuu). Vabariiklikku vooru pääses Jarita Maaria Rintamäki.

31. jaanuaril toimus **piirkondlik emakeeleolümpiaad**. 10. klasside parimad LÜGist: 1. Mattias Kerge, (õp Tiina Brock), 3. Karolina Lillemets, (õp Maret Järveots). 11. klasside parimad LÜGist: 1. Marie Põlluaed, (õp Maret Järveots), 2. Arlethe Annus, (õp Tiina Brock). 12. klasside parimad LÜGist: 1. Laura Lazarev, (õp Maret Järveots), 2. Jarita Maaria Rintamäki, (õp Monika Undo), 3. Johanna Liiv, (õp Tiina Brock).

LÜGi 12.M klassi õpilase Brita Lubi 11. klassis valminud uurimistöo „Libahundimotiivi muutumine rahvapärимusest nüüdiskirjanduseni” **avaldati ajakirjas Akadeemiake** nr I/2019 (36). Brita juhendaja oli õpetaja Monika Undo.

Rakvere Reaalgümnaasiumi videostudio X vabariikliku lühistsenaariumite võistluse grand prix võitis LÜGi 10.LR klassi õpilane Kristina Saumets stsenaariumiga „LOOTUS“ Grand prix rändauhinnaks on Savikaamera.

Veebruar

8. veebruaril toimus **ühiskonnaõpetuse olümpiaadi üleriigiline eelvoor**. Gümnaasiumite arvestuses osales Lääne-Hiiu regioonis 27 õpilast. Maksimaalselt võis saada 173 punkti. I koht Kiur Kaljuvee 149 p, (12.LR), II koht Reno Špitsmeister 145 p, (12.LR), III koht Sten Raak 145 p, (12.LR). Kõigi kolme õpetaja on Kalle Lõuna. Kõik kolm õpilast pääsesid edasi üleriigilisse finaali. 2. ja 3. koha eristamiseks võeti arvesse vastamise kiirus. Kohad on Lääne- ja Hiiumaa koondarvestuses.

10.-14. veebruar 2019 toimusid vint.ee keskkonnas **üleriigilise mõttespordi olümpiaadi III etapi turniirid** neljal alal: vene kabe, male, gomoku ja sudokude lahendamine. LÜGi võistkond saavutas III etapil kabes, gomokus ja sudokus III koha ning males IV koha. Individuaalarvestuses saavutas 12.Ü õpilane Dan Taidla kabes III koha.

Märts

10.-14. märtsil toimusid vint.ee keskkonnas **üleriigilise mõttespordi olümpiaadi IV etapi turniirid** neljal alal: vene kabe, male, gomoku ja sudokude lahendamine. Individuaalarvestuses saavutas Karolina Lillemets 10.LR klassist sudokude lahendamises II koha. Sarja kokkuvõttes saavutas Karolina Lillemets sudokude lahendamises II koha ja Dan Taidla (12.Ü) kabes III koha. Nelja ala kokkuvõttes saavutas Dan Taidla 5. koha ja Karolina Lillemets 9. koha. Sarjas toimus kokku 16 turniiri 68 mõttesportlase osalusel. LÜGi võistkond saavutas kokkuvõttes kabes, gomokus ja sudokus III koha ning males IV koha. Õpilaste õpetaja ja juhendaja on Kalle Lõuna.

16. märtsil toimus Tallinnas **vabariiklik vene proosa etluskonkurss „Elav klassika”**, kus osales LÜGi 10.H õpilane Kendra Kurisman. Kendra kandis ette katkendi teosest „Huligaan”, mille autor on Ksenija Dragunskaja. Kendra etteaste võlus kõiki kohalviibijaid ja neiu võitis konkursil kindla esikoha.

15.-16. märtsil toimus Tallinnas **vabariiklik emakeeleolümpiaad**. 9.-10. klasside õpilaste arvestuses saavutas LÜGi 10.M õpilane Mattias Kerge 11. koha. Õpetaja Tiina Brock.

18. märtsil Tallinnas toimunud **vabariiklikul inglise keele olümpiaadil** saavutas LÜGi 12.M õpilane Jarita Maaria Rintamäki 5. koha. Õpetaja Jaana Maripuu.

19. märtsil toimus Tallinna Ülikoolis **vabariiklik vene keele kui võõrkeele olümpiaad**. B2 taseme vene keele oskusega õpilaste rühmas saavutas LÜGi 12.M õpilane Viktoria Joonasing 4. koha ja 10.S õpilane Andrei Joonasing 10. koha. Mõlema õpetaja on Tiiu Soostar.

23. märtsil Tartus toimunud **vabariiklikul ühiskonnaõpetuse olümpiaadil** osalesid 12.LR õpilased Reno Špitsmeister, Kiur Kaljuvee ja Sten Raak. Parimana saavutas Kiur Kaljuvee 14.-15. koha. Kõik õpilased pälvisid diplomi. Kõigi kolme õpetaja on Kalle Lõuna.

Aprill

20. ajalooalaste uurimistööde võistlusel Vabariigi Presidendi auhindadele, mille teemaks sel aastal „Vabadus” saavutas LÜGi 11.LR õpilane Doora Elmi loovtööde kategoorias oma praktilise tööga „Rõngassärgi valmistamine“ raamatupreemia. Auhinnaks raamat koos Eesti Vabariigi Presidendi Kersti Kaljulaidi tänukirjaga. Doora juhendajad on õpetaja Kalle Lõuna ja Tiit Kaevats.

Mai

9. mail toimus eesti keele aasta raames välja kuulutatud **noorte loomevõistluse „Ood eesti keelele“** finaali, kus võitis eripreemia LÜGi 10.H klassi õpilaste grupitööna valminud õppefilm „Eesti keel võhikutele“. Filmiloojad olid Luise-Maria Tombak, Jan Jeeberg, Sander Kollom, Karita Lingkreim ja Darja Zaboronok, juhendaja Tiina Brock. Finaali pääses aga LÜGist veel kolm tööd: kaks filmi ja üks kõne, kokku 10 õpilast. Kõigi autorid olid 10.H klassi õpilased.

Seekordne **Ernst Enno omaloomingukonkurss** oli pühendatud eesti keele aastale. Pikaajalise traditsiooniga konkursile olid oodatud õpilaste tööd 1.–12. klassini, noorematel luuletused ja vanematel õpilastelt proosavormis tööd. Parimad valiti igast kooliastmest. Omaloomingukonkursi gümnaasiumiastme parim oli Liisalota Kroon 10.H klassist, juhendaja Tiina Brock. Liisalota esitas konkursile oma kõne „Keel liidab“.

16.3 Loodus-, reaali- ja majandusvaldkond

November

LÜG 11. klassi õpilane Maria Palk sai **haridusministeeriumi ettevõtlikkuskonkursil** 16–26aastaste õppurite sotsiaalse teo kategoorias teise koha kaardimänguga „Mälukas”, mis

teadvustab noortele uimastite kahjulikkust. „Mälukas” sai alguse õpilasfirmade loomise ürituselt „Hakkaton”, kus eelmisel õppeaastal osales 10.M klassi tiim. Konkurss toimus Euroopa sotsiaalfondi toetatava ettevõtlusõppe programmi „Edu ja tegu” raames.

Veebruar

6. veebruaril 2019 toimus LÜGis **piirkondlik matemaatikaolümpiaad gümnaasiumi õpilastele**. Osales 20 õpilast. 10. klasside parim – 1. Mattias Kerge (10.M, õp Ülle Lumeste). 11. klasside parimad LÜGist: 2. Arlethe Annus (11.H, õp Evi Riivits), 3. Sander Saska (11.LR, õp Evi Riivits). 12. klasside parimad: 1. Laura Lazarev (12.LR, õp Viire Hints), 2. Raul Paju, (12.LR, õp Viire Hints).

12. veebruaril toimus **piirkondlik geograafiaolümpiaad**. Gümnaasiumiõpilaste arvestuses võitis I koha 10.M õpilane Mattias Kerge. II koha sai Karolin Kängsepp (12.LR) ja III koha Kiur Kaljuvee (12.LR). Mattias Kerge kutsuti üleriigilisse finaali. Kõigi kolme õpetaja on Imbi Raudkivi.

Märts

6. märtsil toimusid maakondades **piirkondlikud majandusolümpiaadi voorud**, milles osales kokku 185 õpilast. Lõppvooru kutsus komisjon 42 õpilast. Läänemaa majandusolümpiaadi piirkonnavooru parimad: I koht Mattias Kerge (10.M), II koht Emma Katariina Paaajnen (12.M), III koht Elis Aksli (12.M). Mattias Kerge on piirkonnavooru tulemusega üleriigilises arvestuses 6.-7. kohal ja on kutsutud 6. aprillil toimuva majandus-olümpiaadi lõppvooru. Mattiase õpetaja on Imbi Raudkivi.

Aprill

Majandusolümpiaadi vabariiklik voor toimus 6. aprillil Tallinnas. Lõppvooru kutsuti piirkonnavoорude parimad – kokku 42 õpilast. Olümpiaad koosnes kahest osast – teooria (max 50 p) ja praktiline osa (max 50 p). LÜGi esindas 10.M õpilane Mattias Kerge, kelle tulemus lõppvoorus oli kokku 88 punkti (teooria 41 ja praktiline 47 punkti). Olümpiaadikomisjon andis välja olümpiaadide järgudiplomid kokku üheksale osalenud õpilasele. Mattias saavutas võistlusel 5.-6. koha (vabariikliku majandusolümpiaadi tunnistus) ja sai III järgu diplomi Mattiase õpetaja on Imbi Raudkivi.

Võistluse „Eesti parim õpilasfirma 2019” finalist on ka LÜGi õpilasfirma TaimTime, kes toodab kellaga lillepotte. Õpilasfirmas tegutsevad Marlene Schwindt, Anita Raag, Liisi Sillat ja Merilyn Tüür.

Mai

10.-11. mail toimus Viimsis **geograafia vabariiklik olümpiaad**, kuhu olid kutsutud piirkonnavoorede parimad. LÜGi 10.M õpilane Mattias Kerge oli piirkonnavoorede kokkuvõtivate tulemuste pingereas kolmeteistkümnendal positsioonil. Viimsis võistlesid gümnaasiumiastmes 30 õpilast. Teadmisi pidid õpilased näitama kahes voorus – teooriaosas, mis toimus arvutivooruna ning maastikuvõistlusel. Kokku anti välja kuus diplomit (I järk – üks, II järk – kaks, III järk – kolm). Kahe vooru kokkuvõttes saavutas Mattias Kerge auhinnalise koha – tema tulemust hinnati III järguga. Mattias sai diplomi ning auhinnaks veel valida sobiva raamatu ning meene. Teooriaosa paremusjärjestuses oli Mattiasel kolmas tulemus. Mattiase õpetaja on Imbi Raudkivi.

17. Kuld- ja hõbemedaliga lõpetajad

Kuldmedal 2019

Myrell Kalda

Laura Lazarev

Tailia Leer

Brita Lubi

Emma Katariina Paajanen

Sten Raak

Hõbemedal 2019

Viktoria Joonasing

Elery Kallas

Vadim Konov

Ants Lobjakas

Aveli Meeles

Helery Piir

Laura-Gerda Poolamäe

Jarita Maaria Rintamäki

Kerli Süster

Rauno Tapner

Liisa Truu

18. Aukoja liikmed 2019

Nimetusega Läänemaa Ühisgümnaasiumi Aukoja liige tunnustatakse igal aastal ühte naisabiturienti ja ühte meesabiturienti. Kandidaatide esitamise ja valimise õigus on Läänemaa Ühisgümnaasiumi töötajatel. Kandidaadi valikul peetakse oluliseks õpilase panust koolielu edendamisesse. Aukoja liige saab kooli poolt meeneks rinnamärgi.

Aukoja liikmed 2019

Anette Marilin Villand

Gert Kääsk

19. Lõpetajad 2019

Läänemaa Ühisgümnaasiumi 6. lend

Foto: Markus Sein

12.H klass

Foto: Markus Sein

12.H klass, klassijuhataja Karl Hein

Kärolin Aviste, Alexander Clavel, Karmo Einmann, Orm Jondalar Jürgenson, Kelly Karlson, Sandra Kasepõld, Vadim Konov, Gert Käsk, Getter Leppikson, Johanna Liiv, Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus, Karmel Lääts, Ago Martin Mäesalu, Laura-Gerda Poolamäe, Morten Saar, Siim Suitsberg, Kristina Zubkova, Anette Marilin Villand, Anett Voorel

12.LR klass

Foto: Markus Sein

12.LR klass, klassijuhataja Maret Järveots

Joosep Altmets, Cärolin Grahv, Hain Hansman, Myrell Kalda, Kiur Kaljuvee, Karl-Ruuben Kauksi, Kerli Kisler, Älice Kollo, Karolin Kängsepp, Jako Laherand, Laura Lazarev, Ranar Leisson, Joosep Lillemägi, Kenny-Robin Mastakov, Aveli Meeles, Reio Mikk, Marko Paat, Raul Paju, Helery Piir, Sten Raak, Viktor Romanov, Kerli Süster, Reno Špitsmeister, Alika Tarakanova, Henriette Uustalo, Kirti Kristi Viidas

12.M klass

Foto: Markus Sein

12.M klass, klassijuhataja Imbi Raudkivi

Elis Aksli, Roger Ase, Estin Engbusk, Viktoria Joonasing, Elery Kallas, Mattias Lao, Jaan Lilles, Ants Lobjakas, Brita Lubi, Eliisbeth Lääne, Anete Matto, Emma Katariina Paajanen, Jarita Maaria Rintamäki, Liisa Sadam, Reneli Saumets, Susanna Suu, Rauno Tapner, Liisa Truu, Robin Ulla, Kärt Vassar, Kaspar-Rasmus Vilta, Marleen Võsa

12.Ü klass

Foto: Markus Sein

12.Ü klass, klassijuhataja Kalle Lõuna

Vjatšeslav Hohlatov, Karl Gregor Jakk, Liisi Kajo, Adele Lass, Alger Lazarev, Kaspar Joonas Laurmann, Tailia Leer, Kirke Triin Lembinen, Vilma Marie Loos, Eenok Nõlvak, Randar Nõva, Gregor Palmits, Eduard Petrov, Mari-Ann Pokrovski, Riin Rosenberg, Dan Taidla, Merilyn Tamm, Annaliis Tähe, Karl-Edward Uiibo, Kristjan Võsu

20. Äramärkimist ja esiletoomist väärivad õpilaste tööd

20.1 Johanna Liiv „Minu arm – Eesti“

Johanna Liiv, 12.H. Eesti Vabariigi 101. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse võitja.

Minu arm – Eesti Astatud kuulajad, head kaasmaalased! On tore tõdeda, et nüüd, kus üks juubeliaasta äsja läbi on saanud, on juba alanud järgmine. Eelmisel aastal tähistas kogu eesti rahvas meie riigi 100. sünnipäeva. Sel aastal tähistab eesti laulurahvas meie laulupidude 150. sünnipäeva. Mõelda vaid, et kõigest 200 aastat tagasi vabanes pool Eesti alast pärisorjusest, 150

aastat tagasi peeti esimene laulupidu, 100 aastat peale seda oli siin juba Eesti riik ning täna valmistuvad kümned tuhanded lauljad nii Eestist kui ka välismaalt suviseks juubelilaulupeoks, mille pealkiri on „Minu arm“. Sõna „arm“ omab eesti keeles päris mitut tähendust. Arm on heatahtlikkus ja soosing, arm on ka karistuse kergendus, kuid mis kõige olulisem, arm on armastus. Armastus tekib inimestes siis, kui miski meile väga meeldib, kui midagi poeb nii sügavale hinge, et enam välja ei tule. Armastus tekib, kui miski on imeilus nii seest kui väljast, kui see võtab meid oma lummusesse. Mul on tunne, et eestlased on läbi laulupidude 150 aastat Eestile armastust avaldanud. Isegi juba siis, kui Eesti Vabariiki veel olemaski polnud. Lydia Koidula, kellel möödus äsja 175. sünniaastapäev, kirjutas esimesele laulupeole luuletuse „Mu isamaa on minu arm“, mille viisistas Aleksander Kunileid. Nüüdseks on see luuletus Gustav Ernesaksa viisiga eestlastele kui teine hümn. Lydia Koidula on kirjutanud ka luuletuse „Sind surmani“, mille esimene rida kõlab nii: Sind surmani küll tahan ma kalliks pidada. Pealtnäha rida lihtsaid sõnu sisaldab endas imeilusat mõtet – tahet armastada Eestit kogu oma elu. Aeg lendab linnutiivul edasi ning juba kirjutaski Juhan Liiv luuletuse „Ta lendab mesipuu poole“, milles õhkab hing kaugel olles isamaa poole. Isamaa igatsusest laulame nüüdseks igal laulupeol juba aastaid, ometi võetakse tänapäeva ühiskonnas ikka ja jälle teemaks kodumaalt lahkumise probleem. Arvan, et asi pole siiski nii hull. Kindlasti on osa inimesi, kes lahkub, kuid nagu ütlevad taaskord Koidula poolt kirjutatud sõnad: Sinu rüppe tahan heita ma kord viimse unele. Usun, et kõik eestlased jõuavad ükskord tagasi koju. Lisaks laulupidudele on laulmine Eesti ajaloos olnud ka teisel moel oluline. Eelmise sajandi lõpus toimus laulev revolutsioon. Alo Mattiisen kirjutas sel ajal laulutsükli „Viis isamaalist laulu“ ja laulu „Ei ole üksi ükski maa“. Loomulikult ajendas teda neid kirjutama mis muu kui armastus isamaa vastu. Eesti koosneb erinevatest omanäolistest maakondadest ja nii siduski ta kõik need ühe laulu sisse. Laulu refräänis kõlab samuti ilus mõte – ei taha, ei saa sind jätta Virumaa. Tänavusel laulupeol laulame üheskoos Tõnis Mägi poolt kirjutatud laulu „Ilus oled, isamaa“. Selle laulu sõnad kirjeldavad Eesti loodust kõige ehedamalt. Rand ja meri, vihm ja päike, linnulaul ning kajakad. Minu kodukohaks Eestis on mereäärne Haapsalu ja kõige selgema koduse tunde tekitab mulle kajakate lagin, mida nii mõnedki inimesed parema meelega ei kuulaks, aga minu jaoks on see kodune ja kõrvale mõnus kuulata. Loomulikult inimene kohaneb ja õpib elama keskkonnas, kuhu ta on loodud, kuid see ei garanteeri veel rahulolu tema hinges. Mina olen õnnelik, sest mul on hing rahul. Endine Eesti president Toomas Hendrik Ilves on öelnud: „Eesti ei saagi kunagi valmis. Ta kasvab paremaks ja tugevamaks. Ta küpseb avatumaks ja suuremaks. Meie ühise armastuse ja hoolimise toel.“ Armastus ja armulikkus on just need, mida Eesti vajab. Laulgem selgi aastal üheskoos juulikuus Eesti auks, sest mis muu meid paremini hoiab kui

kodumaa, mida armastame. Rõõmurohket uut juubeliaastat minu arm, Eesti, ole hoitud ja olgem armulikud!

20.2 Liisalota Kroon „Keel liidab“

Liisalota Kroon, 10.H. Ernst Enno omaloomingukonkursi gümnaasiumiastme parim.

Keel liidab Kallid kuulajad, kas oskate öelda, miks eestlased välismaal olles satuvad ekstaasi, kui kuulevad läheduses eesti keelt, aga Eestis tänaval vastu kõndides pigem tuntakse end jalus olevat, mitte ei teki rõõm kuulda teist eestlast. Suvel veetsin ma nädalakese peaaegu teises maailmaotsas, Kuubal. Ma läksin sinna oma emaga, lootes näha veel sotsialismi vilju ja reisida ajas tagasi. Pettuma ma ei pidanud, sest tõesti, olin nagu just astunud ajamasinasse. Ma olin Eestist kaasa võtnud hulga pulgakomme ja päeval mööda kitsaid tänavaid jalutades jagasin ma neid lastele, kes istusid paljajalgsetena tänavail. Kartsin liigset tähelepanu ja poetasin kommid lastele, kui vanematel oli muud tegemist. See tegi nende päeva ilusamaks, õnneks ongi nii vähe vaja, vot selline see Kuuba on. See ka põhjuseks, miks me ei eeldanud teisi eestlasi kohata neil tänavail, aga meie üllatuseks pörkasime kokku Hardi Volmeriga, küllap teate teda. Kõik juhtus nii kiiresti ja ei pannud tähelegi, kui mu käsi oli juba tervituseks pikalt ees, see oli siiras äratundmisrõõm ja sel hetkel ma mõistsin, et just siis, kui sa oled kaugel kaugel kodust on tükikese Eesti lähedus kõige armsam. Tekkis tunne, nagu oleksime ammused tuttavad, aga ainuke, mis meid tegelikult ühendas oli eesti keel, Eesti. Olime uhked, et oleme eestlased, kuigi juukseid sasis meil välismaa soe tuul, oli südames meil koduigatsus. Väärtus ja uhkus hakkab tõusma siis, kui midagi on vähe, miski on haruldus. Kas ka eesti keelt hakkame väärtustama alles siis, kui keel juba peaaegu kuristiku serval ja kohe kadumas? Kas keegi äkki haaraks tal käest ja tiriks ta hooga pikali muru sisse, mis katab maad ja sosistaks talle kõrva, et ta vaataks ringi, ahmiks endasse linnulaulu, puude kahinat, vee- kohinat, kogu maailma ilu ja valu. Ärme lase silmadel kinni vajuda ja ärgem uppugem oma mulli sisse! Akna taga on terve maailm, mis ootab avastamist. Ukse taga ootab keel, mis ootab kasutamist. Pööningul rivis raamatud, mis ootavad nende pealt tolmu maha nühkimist. Lauasahtlis ootab armastus, mis ootab jagamist. Aga ära jää sina ootama, sest ainult sa saad avada ukse! Mul on lootust, kui üle terve Eesti on kasvõi käputäis sama palju särasilmseid noori, kel paneb raamatute lõhn, ilusalt kõlav keel südame kiiremini põksuma, nagu näen seda enda ümber õppivate noorte eestlaste pealt, siis on meie keel päästetud. Kui on veel inimesi, kes suudavad panna telefoni eemale, sel hetkel kui istutakse sõpradega maha ja räägitakse näost näkku, unistatakse koos ja lubatakse endal mõelda,

mitte ei lasta seda teha ära pisikesel tehnikaajastu vidinal meie taskus. Siis ongi armastus sahtlist valla lastud, pööningud läbi tuulatud, ukсед valla paisatud, aknalt kardinad eest lükatud ja mullid katki pigistatud, mis keelavad meil maailma selle tõelistes värvides näha. Hinnakem lihtsuses peituvat ilu! Tahan loota, et järgmine kord, kui ma teile tänaval vastu kõnnin, saan mühatuse asemel eestlasele omase naeratuse, sellise pisikese, kuid otse südamest. Aitäh teile juba ette selle eest! Tänan kuulamast!